

از خدا چه بخواهیم

دعاها و ذکرهای قرآنی

احمد سعیدی

بسم الله الرحمن الرحیم

از خدا چه بخواهیم؟

نویسنده:

احمد سعیدی

ناشر چاپی:

مسجد مقدس جمکران

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

از خدا چه بخواهیم؟

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور : از خدا چه بخواهیم ؟ : دعاها و ذکرهای قرآنی شامل دعاهای قرآنی ذکرهای قرآنی ..../گردآورنده احمد سعیدی

مشخصات نشر : قم: انتشارات مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۷.

مشخصات ظاهری : ۱۸۳ص.

وضعیت فهرست نویسی : در انتظار فهرستنویسی (اطلاعات ثبت)

یادداشت : فارسی- عربی

شماره کتابشناسی ملی : ۲۰۶۵۷۷۶

ص:۱

اشاره

اهدا

به گل نرگس، مهدی فاطمه، یوسف زهرا علیهما السلام که همه جهان به یمن وجود ایشان زنده اند.

تقدیم

بـه امـام خمینی رحمه الله و همه شـهیدان انقلاـب و دفـاع مقـدّس که پرچم انقلاـب اسـلامی را به دست نـایب باکفـایت خـود حضـرت آیه اللَّه خامنه ای دام ظلّه العالی سپرده انـد تا آن را به صاحب اصـلی اش آقا امام زمان علیه السـلام تقـدیم نمایـد؛ به ویژه همرزمان شهیدم: حسین سعیدی، احمد قاسمیان، سیّد حمید هاشمی، محمّد رضا حلاجان، و احمد آقایی.

ص:۵

مقدمه

بسم اللّه الرحمن الرحیم

الحمدللّه ربّ العالمین و صلّی اللّه علی محمد وآله الطاهرین

«أُدْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ» (۱)

همه چیز از خداونـد متعـال است و همه به او نیازمنـدیم؛ که «أَنْتُمُ الفُقَراءُ اِلَی اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الغَنِیُّ الحَمیـدُ».(۲) پس هر چیزی را بایـد از خـود او خواست و هر نیـازی را بایـد به درگـاه او برد، تـا آنجـا که خداونـد به یکی از پیـامبرانش فرمود: «حتی نمک غذایت را هم از من بخواه».

و باز او خود فرموده است:

بخوانید مرا تا اجابت کنم شما را

بخواهید از من تا عنایت کنم شما را

دعـا خـود نـوعی عبـادت، بلکه مغز و بـاطن عبـادت است؛ که «الـدُّعاءُ مُخُّ العِبـادَهِ»، و نیز دعـا نوعی اجـابت امر خـداست؛ که «فَلْیَسْتَجیبُوا لِی».(۳) پس هر گاه خواستیم خدا را عبادت کنیم، کافی است خواسته هایمان را از خدا بخواهیم. و باید بدانیم

ص:۱۷

۱- ۱. سوره غافر / آیه ۶۰.

۲- ۲. سوره فاطر / آیه ۱۵.

۳- ۳. سوره بقره / آیه ۱۸۶.

که اگر همین خواستن ها و دعاها نبود، خداوند نیز هیچ توجهی به ما نمی کرد؛ «قُلْ ما یَعْبَؤُ بِکَمْ رَبّی لَوْلا دُعآؤُکُمْ».(۱)

از خدا چه بخواهیم؟

ما که به مصالح و منافع و نیازهای واقعی خود آگاه نیستیم، نمی دانیم از خدا چه بخواهیم؟ لذا گاه دعایی می کنیم که به صلاح ما نیست؛ «وَیَدْعُ الاِنْسانُ بِالشَّرِّ دُعائَهُ بِالخَیْرِ».(۲) شاید به همین جهت است که دعای مان مستجاب نمی شود. گرچه مستجاب نشدن دعا نیز بدون اجر و پاداش نیست، و چه حسنات و درجاتی که بدین جهت به مؤمن می دهند که حتی چنین افرادی در روز قیامت می گویند: «ای کاش هیچ دعایی از ما اجابت نمی شد!».

با این حال، عدم اجابت دعا ممکن است علل دیگری هم داشته باشد؛ از جمله: ۱ - گناه کردن، ۲ - ظلم و ستم به دیگران، ۳ - مصلحت نبودن اجابت آن، ۴ - شک در اجابت دعا، ۵ - نارضایتی والدین، ۶ - نفاق، ۷ - موجب خودبینی شدن، ۸ - خدا دوست دارد که بنده اش همیشه با او در ارتباط باشد. و ...

۱- ۴. سوره فرقان / آیه ۷۷؛ بگو: «پروردگارم برای شما اجری قائل نیست اگر دعای شما نباشد ...

۲- ۵. سوره اسراء / آیه ۱۱.اسراء: ۱۱؛ انسان {بر اثر شتابزدگی}، بدی ها را طلب می کند آن گونه که نیکی ها را می طلبد؛ و انسان، همیشه عجول بوده است!

بنابراین نه استجابت دعا دلیل بر خوبیِ دعا کننده است و نه عدم اجابت آن، دلیل بر بدی اوست.

شرط اجابت دعا:

برای اجابت دعا باید زمینه هایی را فراهم کرد؛ از جمله:

۱ – همه چیز را از خدا بدانیم. ۲ – حقوق الهی را رعایت کنیم. ۳ – در پی کسب و کار و لقمه حلال باشیم. ۴ – با اخلاص و توجّه کامل از خدا بخواهیم. ۵ – از خدا بخواهیم، نه اینکه فقط بخوانیم. ۶ – در آغاز و پایان هر دعا، بر پیامبر و اهل بیت علیهم السلام صلوات بفرستیم؛ «چون این یک دعای مستجاب است و خدا بزرگ تر از آن است که اول و آخر دعا را قبول کند و دعای میانی را رد نماید».

نکته

اگر در دنیا از کسی تقاضایی داشته باشیم، سعی می کنیم برایش هدیه و چشم روشنی ببریم. طرف مقابل هم از آن هدیه ای بیشتر خوشحال می شود که خود نداشته باشد. حال خداوند چه ندارد که برایش ببریم؟ او که هرچه هست از اوست، خالق همه چیز است، هستی هر هستی از هستی آن هستی بخش است. اگر علم و ثروت و مقام را به درگاهش ببریم، او که مخزن و معدن همه اینهاست، چه احتیاج به اینها دارد؟! تنها چیزی که او ندارد، نداری و نیاز و تضرّع و بیچارگی است! اگر این چیزها را به درگاهش ببریم و دعای ما همراه با این حالت باشد، مقرون به اجابت است.

ص:۱۹

برای اینکه بفهمیم چه چیزی را و چگونه از او بخواهیم، بهترین راهش مراجعه به قرآن کریم است، تا هم بهترین چیزها را بخواهیم و هم مبادا دچار غفلت و فراموشی نسبت به این کتاب الهی شده، موجبات رنجش پیامبر را فراهم کنیم، آنجا که رسول خداصلی الله علیه وآله به درگاه خداوند گلایه و شکایت نموده اند؛ که «وَقالَ الرَّسُولُ یا رَبِ ّإِنَّ قَوْمِی اتَّخَذُوا هـذَا الْقُرْآنَ مَهْجُوراً»؛(۱) و رسول خداصلی الله علیه وآله عرض کرد: پروردگارا! امّت من این قرآن را رها کردند».

دعاهای بسیاری در ضمن آیات قرآن کریم وارد شده است، آنچه در این اثر آمده، جمع آوری این آیات بوده تا در نیازها و نمازها و مواقع مختلف از آن استفاده شود. لذا مطالب این کتاب در پنج فصل تنظیم شده است:

فصل اول، دعاهای قرآنی؛

این آیات غالباً آیاتی است که با «ربّ» و «ربّنا» شروع شده است.

فصل دوم، ذکرهای قرآنی؛

اگرچه قرآن همه اش ذکر و نور است؛ ولی برخی از آیات آن در مواقع مختلف شبانه روز، در نماز و غیر نماز بیشتر قابل استفاده است.

ص:۲۰

۱- ۶. سوره فرقان: آیه ۳۰.

فصل سوم، ذکرهای مخصوص پیامبران؛

آیاتی که به برخی از پیامبران خدا اشاره دارد، و از ایشان نقل شده است که در آن، گاه از خدا چیزی درخواست می کردند یا مناجاتی با خدا داشته اند.

فصل چهارم، آیات عافیت؛

آیاتی که در احادیث معصومین علیهم السلام بیان شده و برای رفع بیماری ها و مرض ها و آسان شدن و حل مشکلات سفارش شده است.

فصل پنجم؛ درخواست های نابجا؛

شامل برخی درخواست ها و دعاهایی است که یا قابل اجابت نیست و یا وقت اجابت آن گذشته است. از آن جا که برخی از درخواست ها و دعاها در قیامت و یا هنگام مرگ تقاضا می شود، ولی هرگز مستجاب نخواهد شد، پس هرچه هست باید در این دنیا از او درخواست کنیم. آن گاه که جان به حنجره برسد، یا گاه که گرفتار عذاب قبر و برزخ بشویم، و یا وقتی که آتش جهنم را ببینیم، دیگر چه وقت درخواست و چه جای دعا کردن است؟!

قابل توجّه اینکه در ترجمه آیات و ذکرها از ترجمه قرآن کریم حضرت آیت اللّه العظمی مکارم شیرازی «دام ظله» استفاده شده که برای طول عمر و توفیق روز افزون ایشان دعا می کنیم.

ص:۲۱

خداوند را بسی شکر گزارم که توفیق اُنس با قرآن کریم و گردآوری این اثر را نصیبم ساخت، امید است خوانندگان عزیز، از این کتاب بهره وافری برده، ضمن بیان پیشنهادها و انتقادهای خود، حقیر را از دعای خیر خویش محروم نسازند.

در پایان از همکاری و راهنمایی مدیریت محترم انتشارات مسجد مقدّس جمکران حجّت الاسلام و المسلمین احمدی قمی و برادران واحد پژوهش؛ به خصوص برادر عزیز احمدرضا فیض پور تشکر می شود.

شهر مقدّس قم

احمد سعیدی

ص:۲۲

دعاهای قرآنی

اشاره

ص:۲۳

درخواست آمرزش و رحمت

آمرزش برای همه مؤمنین

بنـابر وظیفه و حسّ دیگر خواهی و آنچه فرموده انـد که «الجـار ثمّ الـدار، ابتـدا همسـایه بعـد خـانه» و این که اگر کسـی برای دیگران دعـا کنـد، هم حتمـاً مسـتجاب می شود و هم برای خودش اجـابت و ثواب دارد؛ لـذا ما نیز همه جا اوّل برای مؤمنان و سپس برای خودمان دعا می کنیم:

۱ - «رَبَّنا آمَنّا فَاغْفِرْ لَنا وَارْحَمْنا وَأَنْتَ خَیْرُ الرّاحِمِینَ»؛(۱)

پروردگارا! ما ایمان آوردیم؛ ما را ببخش و بر ما رحم کن؛ و تو بهترین رحم کنندگانی!

۲ - «أَنْتَ وَلِیُّنا فَاغْفِرْ لَنا وَارْحَمْنا وَأَنْتَ خَیْرُ الغافِرِینَ»؛(۲)

تو ولیّ مایی، و ما را بیامرز، بر ما رحم کن، و تو بهترین آمرزندگانی!

۳ - «رَبَّنا أَتْمِمْ لَنا نُورَنا وَاغْفِرْلَنا إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ»؛(۳)

«پروردگارا! نور ما را کامل کن و ما را ببخش که تو بر هر چیز توانائی!»

ص:۲۴

۱- ۷. سوره مؤمنون: ۱۰۹

۲- ۸. سوره اعراف: ۱۵۵

۳- ۹. سوره تحریم: ۸.

۴ - «رَبَّنا وَسِعْتَ کُلَّ شَیْ ءٍ رَحْمَهً وَعِلْماً فَاغْفِرْ لِلَّذِینَ تابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِیلَکَ وَقِهِمْ عَذابَ الجَحِیمِ»؛(۱)

پروردگـارا! رحمت و علم تـو همه چیز را فراگرفته است؛ پس کسـانی را که تـوبه کرده و راه تـو را پیروی می کننـد بیـامرز، و آنان را از عذاب دوزخ نگاه دار!

۵ - «رَبَّنا لا تَجْعَلْنا فِتْنَهً لِلَّذِینَ کَفَرُوا وَاغْفِرْلَنا رَبَّنا إِنَّکَ أَنْتَ العَزِیزُ الحَکِیمُ»؛(۲)

پروردگارا! ما را مایه گمراهی کافران قرار مده، و ما را ببخش، ای پروردگار ما که تو عزیز و حکیمی!»

۶ - «رَبَّنا وَلاتُحَمِّلْنا ما لا طاقَهَ لَنا بِهِ وَاعْفُ عَنّا وَاغْفِرْ لَنا وَارْحَمْنا أَنْتَ مَوْلینا فَانْصُرْنا عَلَی القَوْمِ الکافِرِینَ»؛(۳)

پروردگـارا! آنچه طـاقت تحمل آن را نـداریم، بر ما مقرّر مـدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را ببخش و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیّت کافران، پیروز گردان!

۱- ۱۰. سوره غافر: ۷.

۲- ۱۱. سوره ممتحنه: ۵.

۳- ۱۲. سوره بقره: ۲۸۶.

۷ – «رَبَّنا ظَلَمْنا أَنْفُسَنا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنا وَتَرْحَمْنا لَنَكُونَنَّ مِنَ الخاسِرِینَ»؛(۱)

«پروردگارا! ما به خویشتن ستم کردیم! و اگر ما را نبخشی و بر ما رحم نکنی، از زیانکاران خواهیم بود!»

۸ – «سَمِعْنا وَأَطَعْنا غُفْرانَکَ رَبَّنا وَإِلَیْکَ المَصِیرُ»؛(۲)

«ما شنیدیم و اطاعت کردیم. پروردگارا! (انتظارِ) آمرزش تو را (داریم)؛ و بازگشت (ما) به سوی توست.»

* * *

آمرزش گناهان

کمتر انسانی می توان پیدا کرد که گناه نداشته باشد، غیر از معصومان، لذا در دعاهای مان بیش و پیش از هر چیزی باید به گناه و معصیت خودمان توجّه کنیم که اگر از این رذایل پاک شویم از عواقب دنیوی و اخروی مصون خواهیم ماند، قلبمان پاک و صاف می شود و برای دریافت هرگونه رحمت و برکت الهی آماده می شود:

۱ – «رَبَّنا إِنَّنا آمَنّا فَاغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا وَقِنا عَذابَ النّارِ»؛(۳)

«پروردگارا! ما ایمان آورده ایم؛ پس گناهان ما را بیامرز، و ما را از عذابِ آتش، نگاهدار!»

۱– ۱۳. سوره اعراف: ۲۳.

۲– ۱۴. سوره بقره: ۲۸۵.

۳– ۱۵. سوره آل عمران: ۱۶.

۲ - «رَبَّنَا اغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا وَإِسْرافَنا فِي أَمْرِنا وَثَبِّتْ أَقْدامَنا وَانْصُرْنا عَلَى الْقَوْمِ الْكافِرِينَ»؛(۱)

«پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و از تند روی های ما در کارها، چشم پوشی کن! قدم های ما را استوار بدار! و ما را بر جمعیّت کافران، پیروز گردان!

۳ - «إِنّا آمَنّا بِرَبِّنا لِيَغْفِرَ لَنا خَطايانا وَما أَكْرَهْتَنا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ؛(۲)

ما به پروردگارمان ایمان آوردیم تا گناهان مان و آنچه را از سحر بر ما تحمیل کردی ببخشاید؛ و خدا بهتر و پایدارتر است!»

۴ - «رَبَّنا إِنَّنا سَمِعْنا مُنادِياً يُنادِي لِلإِيمانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنّا رَبَّنا فَاغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا وَكَفِّرْ عَنّا سَيِّئاتِنا وَتَوَفَّنا مَعَ الأَبْرارِ»؛(۳)

پروردگارا! ما صدای منادی (تو) را شنیدیم که به ایمان دعوت می کرد که: «به پروردگار خود، ایمان بیاورید!» و ما ایمان آوردیم؛ پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و بدی های ما را بپوشان! و ما را با نیکان (و در مسیر آن ها) بمیران!

* * *

۱- ۱۶. سوره آل عمران: ۱۴۷.

۲- ۱۷. سوره طه: ۷۳.

۳- ۱۸. سوره آل عمران: ۱۹۳.

آمرزش برای پدر و مادر

پدر و مادر از سزاوارترین نزدیکان و خویشانی هستند که هر کسی وظیفه دارد در کنار احترام و ادب نسبت به آنان، برایشان دعا کند؛ چه زنده باشند و چه مرده باشند؛ چون بیشترین حقی که بر گردن انسان است حقّ والدین است، پس وظیفه داریم که برایشان دعا کنیم:

۱ - «رَبَّنَا اغْفِرْلِی وَلِوالِدَیَّ وَلِلْمُؤْمِنِینَ یَوْمَ یَقُومُ الحِسابُ»؛(۱)

پروردگارا! من و پدر و مادرم و همه مؤمنان را، در آن روز که حساب برپا می شود، بیامرز!

۲ - «رَبِّ ارْحَمْهُما کَما رَبَّیانِی صَغِیراً»؛(۲)

«پروردگارا! همان گونه که آن ها مرا در کوچکی تربیت کردند، مشمول رحمت شان قرار ده!»

۳ - «رَبِّ اغْفِرْلِی وَلِوالِدَیَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَیْتِیَ مُؤْمِناً وَلِلْمُؤْمِنِینَ وَالمُؤْمِناتِ وَلا تَزِدِ الظّالِمِینَ إِلّا تَباراً»؛(۳)

پروردگارا! مرا، و پدر و مادرم و تمام کسانی را که با ایمان وارد خانه من شدند، و جمیع مردان و زنان با ایمان را بیامرز؛ و ظالمان را جز هلاکت میفزا!»

ص:۲۸

۱- ۱۹. سوره ابراهیم: ۴۱.

۲- ۲۰. سوره اسراء: ۲۴.

۳- ۲۱. سوره نوح: ۲۸.

۴ - «رَبِّ اغْفِرْ لِأَبِی إِنَّهُ کانَ مِنَ الضّآلّینَ»؛(۱)

و پدرم [عمویم(۲)] را بیامرز، که او از گمراهان بود!

* * *

آمرزش برای برادران

آمرزش خواستن برای برادران؛ چه برادر تنی و چه برادر ایمانی، علاوه بر این که سبب آمرزیدن گناهان و بخشش خطاهای خود و دیگران می شود، دل های مؤمنان را نیز به یکدیگر مهربان، و دوستی ها را زیاد می کند:

۱ - «رَبِّ اغْفِرْ لِی وَلِأَخِی وَأَدْخِلْنا فِی رَحْمَتِکَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرّاحِمینَ»؛(۳)

«پروردگارا! من و برادرم را بیامرز، و ما را در رحمت خود داخل فرما، و تو مهربانترین مهربانانی!»

۲ - «رَبَّنَا اغْفِرْلَنا وَلِإِخْوانِنَا الَّذِینَ سَبَقُونا بِالإِیمانِ وَلا تَجْعَلْ فِی قُلُوبِنا غِلًّا لِلَّذِینَ آمَنُوا رَبَّنا إِنَّکَ رَؤُوفٌ رَحِیمٌ»؛(۴)

«پروردگارا! ما و برادرانمان را که در ایمان بر ما پیشی گرفتند بیامرز، و در دلهای مان حسد و کینه ای نسبت به مؤمنان قرار مده! پروردگارا، تو مهربان و رحیمی!»

* * *

۱- ۲۲. سوره شعراء: ۸۶.

۲- ۲۳. ما معتقدیم که اجداد همه پیامبران موحد بودند، در مورد این آیه نیز گفته شده: چون عموی حضرت ابراهیم وی را سرپرستی کرده بود به وی خطاب پدر می کرد. و یا اینکه لفظ «اب» مشترک است ولی لفظ «والد» مخصوص پدر است.

۳- ۲۴. سوره اعراف: ۱۵۱.

۴- ۲۵. سوره حشر: ۱۰.

آمرزش برای خود

حال که برای پدر و مادر و برادران خود و سایر مؤمنان دعا کردیم، اینک از خدا می خواهیم که نظری هم به ما کند و از گناهان ما درگذرد:

۱ - «رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرّاحِمِينَ»؛(۱)

«پروردگارا! مرا ببخش و رحمت کن؛ و تو بهترین رحم کنندگانی!

۲ - «رَبِّ إِنِّی ظَلَمْتُ نَفْسِی فَاغْفِرْ لِی»؛(۲)

«پروردگارا! من به خویشتن ستم کردم؛ مرا ببخش!»

۳ - «رَبِّ اغْفِرْ لِی وَهَبْ لِی مُلْكاً لا يَنْبَغِی لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِی إِنَّكَ أَنْتَ الوَهّابُ»؛(۳)

پروردگارا! مرا ببخش و حکومتی به من عطا کن که بعد از من سزاوار هیچ کس نباشد، که تو بسیار بخشنده ای!

۴ - «رَبِّ إِنِّی أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْئَلَكَ ما لَيْسَ لِی بِهِ عِلْمٌ وَإِلّا تَغْفِرْ لِی وَتَرْحَمْنِی أَكُنْ مِنَ الخاسِرِينَ»؛(۴)

«پروردگارا! من به تو پناه می برم که از تو چیزی بخواهم که

ص:۳۰

۱- ۲۶. سوره مؤمنون: ۱۱۸.

۲- ۲۷. سوره قصص: ۱۶.

۳- ۲۸. سوره ص: ۳۵.

۴- ۲۹. سوره هود: ۴۷.

از آن آگاهی ندارم! و اگر مرا نبخشی، و بر من رحم نکنی، از زیانکاران خواهم بود!»

* * *

امید به آمرزش و رحمت الهی

همه ما می دانیم که خطا کاریم و گناه بسیار داریم، این همه نعمت های خدا را استفاده می کنیم؛ ولی نمی توانیم شکر آن را به جا بیاوریم، فقط یک سرمایه داریم و آن امید به رحمت الهی است که خود موجب فزونی رحمت و روزی و آمرزش است:

۱ - «إِنّا نَطْمَعُ أَنْ یَغْفِرَلَنا رَبُّنا خَطایانا أَنْ کُنّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِینَ»؛(۱)

ما امیدواریم که پروردگارمان خطاهای ما را ببخشد، چرا که ما نخستین ایمان آورندگان بودیم!»

۲ - «لَئِنْ لَمْ یَرْحَمْنا رَبُّنا وَیَغْفِرْلَنا لَنَکُونَنَّ مِنَ الخاسِرِینَ»؛(۲)

«اگر پروردگارمان به ما رحم نکند، و ما را نیامرزد، بطور قطع از زیانکاران خواهیم بود!»

* * *

اعتراف به گناه

اولین اقدام کسی که می خواهد از گناهان پاک شود و توبه نماید و خدا نیز او را بپذیرد، این است که خودش را بشکند

۱- ۳۰. سوره شعراء: ۵۱.

۲- ۳۱. سوره اعراف: ۱۴۹.

و اقرار و اعتراف کند که گناه کار است، بگوید: من گناه کردم، اشتباه نمودم و حالا پشیمان هستم:

۱ - «رَبَّنا غَلَبَتْ عَلَيْنا شِقْوَتُنا وَكُنّا قَوْماً ضالِّينَ»؛(۱)

«پروردگارا! بدبختی ما بر ما چیره شد، و ما قوم گمراهی بودیم!

۲ - «رَبِّ اِنِّی ظَلَمْتُ نَفْسِی وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَیْمانَ لِلَّهِ رَبِّ العالَمِینَ»؛(۲)

«پروردگارا! من به خود ستم کردم؛ و (اینک) با سلیمان برای خداوندی که پروردگار عالمیان است اسلام آوردم!»

* * *

توبه و پشیمانی از گناه

توبه به معنای پشیمانی از گناه و بازگشت به خداست؛ یعنی در حقیقت گناه کردن باعث دوری و روی گردانی از خداست و انسان با توبه نمودن، به سوی خدا برمی گردد. لکن توبه باید واقعی و به تصریح قرآن، توبه نصوح باشد(۳) یعنی برگشت واقعی و حقیقی باشد و عزم داشته باشد که

ص:۳۲

۱- ۳۲. سوره مؤمنون: ۱۰۶.

۲- ۳۳. سوره نمل: ۴۴.

۳- ۳۴. یأَیُّها الَّذِینَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَی اللَّهِ تَوْبَهً نَّصُوحاً عَسَی رَبُّکُمْ أَن یُکَفِّرَ عَنکُمْ سَیِّاتِکُمْ وَیُدْخِلَکُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِی مِن تَحْتِها الْأَنْهارُ؛ ... »؛ ای کسانی که ایمان آورده اید بسوی خدا توبه کنید، توبه ای خالص؛ امید است {با این کار} پروردگارتان گناهانتان را ببخشد و شما را در باغ هایی از بهشت که نهرها از زیر درختانش جاری است وارد کند، ... » سوره تحریم، آیه ۸.

دیگر به طرف گناه نرود؛ لذا پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله فرمودند: التّوبه من الذّنب أن لاتعود الیه.(۱)

توبه و استغفار به درگاه خداوند از مهم ترین عبادت ها است که هر کسی در هر پست و مقامی که هست باید به آن مبادرت بورزد. البته توبه دارای شرایطی است که باید در جای خود بررسی کرد:

۱ - «رَبَّنا عَلَیْکَ تَوَکَّلْنا وَإِلَیْکَ أَنَبْنا وَإِلَیْکَ المَصِیرُ»؛(۲)

پروردگارا! ما بر تو توکّل کردیم و به سوی تو بازگشتیم، و همه فرجام ها به سوی تو است!

۲ - «رَبَّنا وَاجْعَلْنا مُسْلِمَیْنِ لَکَ وَمِنْ ذُرِّیَّتِنآ أُمَّةً مُسْلِمَةً لَکَ وَأَرِنا مَناسِکَنا وَتُبْ عَلَیْنا إِنَّکَ أَنْتَ التَّوّابُ الرَّحِیمُ»؛(۳)

پروردگارا! ما را تسلیم فرمان خود قرار ده! و از دودمان ما، امتی که تسلیم فرمانت باشند، به وجود آور! و طرز عبادتمان را به ما نشان ده و توبه ما را بپذیر، که تو توبه پذیر و مهربانی!

۳ - «سُبْحانَکَ تُبْتُ إِلَیْکَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِینَ»؛(۴)

«خداوندا! منزهی تو (از اینکه با چشم تو را ببینم)! من به سوی تو بازگشتم! و من نخستین مؤمنانم!»

* * *

۱- ۳۵. نهج الفصاحه.

۲- ۳۶. سوره ممتحنه: ۴.

۳- ۳۷. سوره بقره: ۱۲۸.

۴- ۳۸. سوره اعراف: ۱۴۳.

اجابت دعا (خدا را بخوانید)

شما دعا کنید خدا حتماً اجابت را تضمین نموده است:

«وَإِذا سَأَلَکَ عِبادِی عَنّی فَإِنّی قَرِیبٌ أُجِیبُ دَعْوَهَ الدّاعِ إِذا دَعانِ فَلْیَسْتَجِیبُوا لِی وَلْیُؤْمِنُوا بِی لَعَلَّهُمْ یَرْشُدُونَ»؛(۱)

و هنگامی که بندگان من، از تو در باره من سؤال کنند، (بگو:) من نزدیکم! دعای دعا کننده را، به هنگامی که مرا می خواند، پاسخ می گویم! پس باید دعوت مرا بپذیرند، و به من ایمان بیاورند، تا راه یابند (و به مقصد برسند)!

* * *

اجابت و پذیرش دعا

«رَبِ اجْعَلْنِی مُقِیمَ الصَّلوهِ وَمِنْ ذُرِّیَّتِی رَبَّنا وَتَقَبَّلْ دُعاءِ»؛(۲)

پروردگارا! مرا برپا کننده نماز قرار ده، و از فرزندانم (نیز چنین فرما)، پروردگارا! دعای مرا بپذیر!

* * *

ما را مؤاخذه مکن

اگر به خدا و پیامبرصلی الله علیه وآله ایمان آوردیم و واجبات و محرمات را رعایت کردیم، می توانیم از خدا متوقع باشیم که گناهان کوچک ما را ببخشد:

۱- ۳۹. سوره بقره: ۱۸۶.

۲- ۴۰. سوره ابراهیم: ۴۰.

«رَبَّنا لا تُؤاخِذْنا إِنْ نَسِينا أَوْ أَخْطَأْنا»؛(۱)

پروردگارا! اگر ما فراموش یا خطا کردیم، ما را مؤاخذه مکن!

* * *

هدایت به راه راست

این دعایی است که هر روز حداقل ۱۰ بار در نمازهای واجب از خداوند می خواهیم که ما را به راه راست هدایت کند و به اجابت آن نیز امید داریم:

۱ - «اِهْدِنَا الصِّراطَ المُسْتَقِيمَ * صِراطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ المَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّآلِّينَ»؛(۲)

ما را به راه راست هدایت کن؛ راه کسانی که آنان را مشمول نعمت خود ساختی؛ نه کسانی که بر آنان غضب کرده ای؛ و نه گمراهان.

۲ - «عَسَى رَبِّى أَنْ يَهْدِيَنِى سَوآءَ السَّبِيلِ»؛(۳)

«امیدوارم پروردگارم مرا به راه راست هدایت کند!»

* * *

ایمان به روز رستاخیز

«رَبَّنا إِنَّکَ جامِعُ النّاسِ لِيَوْمٍ لا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لا يُخْلِفُ المِيعادَ»؛(۴)

۱- ۴۱. سوره بقره: ۲۸۶.

۲- ۴۲. سوره فاتحه: ۸ - ۷.

۳- ۴۳. سوره قصص: ۲۲.

۴- ۴۴. سوره آل عمران: ۹.

پروردگـارا! تـو مردم را، برای روزی که تردیـدی در آن نیست، جمـع خـواهی کرد؛ زیرا خداونـد، از وعـده خود، تخلّف نمی کند. (ما به تو و رحمت بی پایانت، و به وعده رستاخیز و قیامت ایمان داریم.)»

* * *

ایمان و اسلام، شرط پذیرش

شرط اوّل پذیرش اعمال خوب انسان و آمرزش گناهان، ایمان آوردن به خداوند متعال و سایر اصول ضروری اسلام است:

۱ – «رَبَّنا آمَنّا فَاکْتُبْنا مَعَ الشّاهِدِینَ»؛(۱)

«پروردگارا! ایمان آوردیم؛ پس ما را با گواهان (و شاهدان حق، در زمره یاران محمد) بنویس!

۲ – «رَبَّنا آمَنّا بِما أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاکْتُبْنا مَعَ الشّاهِدِینَ»؛(۲)

پروردگارا! به آنچه نازل کرده ای، ایمان آوردیم و از فرستاده (تو) پیروی نمودیم؛ ما را در زمره گواهان بنویس!»

۳ – «وَما لَنا لا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَما جآءَنا مِنَ الحَقِ ّوَنَطْمَعُ أَنْ یُدْخِلَنا رَبُّنا مَعَ القَوْمِ الصّالِحِینَ»؛(۳)

ص:۳۶

۱– ۴۵. سوره مائده: ۸۳.

۲– ۴۶. سوره آل عمران: ۵۳.

۳– ۴۷. سوره مائده: ۸۴.

چرا ما به خدا و آنچه از حق به ما رسیده است، ایمان نیاوریم، در حالی که آرزو داریم پروردگارمان، ما را در زمره صالحان قرار دهد؟!»

۴ – «عَلَی اللَّهِ تَوَکَّلْنا رَبَّنا لا تَجْعَلْنا فِتْنَهً لِلْقَوْمِ الظّالِمِینَ»؛(۱)

«تنها بر خدا توکل داریم؛ پروردگارا! ما را مورد شکنجه گروه ستمگر قرار مده!

* * *

قدم نهادن در مسیر حق و صدق

هرگونه توفیق و هدایت به راه حقّ و راست، به عنایت خداوند است، بنابراین از او می خواهیم که:

«رَبِّ أَدْخِلْنِی مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِی مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِی مِنْ لَدُنْکَ سُلْطاناً نَصِیراً»؛(۲)

«پروردگارا! مرا (در هر کار،) با صداقت وارد کن، و با صداقت خارج ساز! و از سوی خود، حجتی یاری کننده برایم قرار ده!»

* * *

ثبات قدم در دین

چون شیطان و هوای نفس و دام های فراوان دیگری در کمین انسان هستند، باید دعای همیشگی ما این باشد تا حالا

۱– ۴۸. سوره یونس: ۸۵.

۲– ۴۹. سوره اسراء: ۸۰.

که خدا توفیق داده و در مسیر حقّ قدم گذاشته ایم، همچنان ثابت قدم بمانیم:

۱ - «رَبَّنا لا تُزِغْ قُلُوبَنا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنا وَهَبْ لَنا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الوَهّابُ»؛(۱)

(راسخانِ در علم، می گویند:) «پروردگارا! دل هایمان را، بعد از آن که ما را هدایت کردی، (از راه حق) منحرف مگردان! و از سوی خود، رحمتی بر ما ببخش، زیرا تو بخشنده ای!

۲ - «رَبَّنا أَفْرِغْ عَلَيْنا صَبْراً وَثَبِّتْ أَقْدامَنا وَانْصُرْنا عَلَى القَوْمِ الكافِرِينَ»؛(۲)

«پروردگارا! پیمانه شکیبایی و استقامت را بر ما بریز! و قدمهای ما را ثابت بدار! و ما را بر جمعیّت کافران، پیروز بگردان!

۳ - «رَبَّنَا اغْفِرْلَنا ذُنُوبَنا وَإِسْرافَنا فِي أَمْرِنا وَثَبِّتْ أَقْدامَنا وَانْصُرْنا عَلَى القَوْمِ الكافِرِينَ»؛(۳)

«پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و از تندروی های ما در

۱- ۵۰. سوره آل عمران: ۸.

۲- ۵۱. سوره بقره: ۲۵۰.

۳- ۵۲. سوره آل عمران: ۱۴۷.

کارها، چشم پوشی کن! قدمهای ما را استوار بدار! و ما را بر جمعیّت کافران، پیروز گردان!

* * *

مسلمان مردن

این که می گوینـد مهم ترین دعایتان این باشـد که عاقبت به خیر شویـد (اللهم اجعل عاقبه امرنا خیراً) چون با همان حال اسـت که روز قیامت برانگیخته خواهیم شد، لذا باید از خدا بخواهیم که با حال اسلام بمیریم تا با حال اسلام نیز زنده شویم:

۱ - «فاطِرَ السَّماواتِ وَالأَرْضِ أَنْتَ وَلِیِّی فِی الدُّنْیا وَالآخِرَهِ تَوَفَّنِی مُسْلِماً وَأَلْحِقْنِی بِالصّالِحِینَ»؛(۱)

ای آفریننده آسمانها و زمین! تو ولیّ و سرپرست من در دنیا و آخرت هستی، مرا مسلمان بمیران؛ و به صالحان ملحق فرما!»

۲ - «رَبَّنا أَفْرِغْ عَلَیْنا صَبْراً وَتَوَفَّنا مُسْلِمِینَ»؛(۲)

بار الها! صبر و استقامت بر ما فرو ریز! (و آخرین درجه شکیبائی را به ما مرحمت فرما!) و ما را مسلمان بمیران!»

* * *

خدایا! تو بر همه چیز آگاهی

اعتقاد به علم خدا و این که او در همه حال و در همه جا و از

۱- ۵۳. سوره یوسف: ۱۰۱.

۲- ۵۴. سوره اعراف: ۱۲۶.

همه چیز خبر دارد و به همه اعمال ما آگاهی دارد، نتیجه اش این می شود که ما خـدا را همیشه ناظر بر اعمال خود بـدانیم و بر خلاف دستوراتش عمل نکنیم:

«رَبَّنا إِنَّکَ تَعْلَمُ ما نُخْفِی وَما نُعْلِنُ وَما یَخْفی عَلَی اللَّهِ مِنْ شَیْ ءٍ فِی الْأَرْضِ وَلا فِی السَّمآءِ»؛(۱)

پروردگارا! تو می دانی آنچه را ما پنهان و یا آشکار می کنیم؛ و چیزی در زمین و آسمان بر خدا پنهان نیست!

* * *

توکل بر خدا

توکل مهم ترین پناهگاه خداونـد است که هر که به آن درآیـد کارهایش به سامان خواهد بود، لکن این مهم، جای حرکت و فعالیت شخص را نمی گیرد:

۱ - «رَبَّنا عَلَیْکَ تَوَکَّلْنا وَإِلَیْکَ أَنَبْنا وَإِلَیْکَ الْمَصِیرُ»؛(۲)

پروردگارا! ما بر تو توکّل کردیم و به سوی تو بازگشتیم، و همه فرجام ها به سوی تو است!

۲ - «عَلَی اللَّهِ تَوَکَّلْنا رَبَّنا لا تَجْعَلْنا فِتْنَهً لِلْقَوْمِ الظّالِمِینَ»؛(۳)

«تنها بر خدا توکل داریم؛ پروردگارا! ما را مورد شکنجه گروه ستمگر قرار مده!

ص:۴۰

۱- ۵۵. سوره ابراهیم: ۳۸.

۲- ۵۶. سوره ممتحنه: ۴.

۳- ۵۷. سوره یونس: ۸۵.

۳ – « ... عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنا وَبَيْنَ قَوْمِنا بِالحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الفاتِحِينَ»؛(۱)

تنها بر خدا توكل كرده ايم. پروردگارا! ميان ما و قوم ما بحق داورى كن، كه تو بهترين داورانى!»

۴ – «رَبُّنا رَبُّ السَّماواتِ وَالأَرْضِ لَنْ نَدْعُوَ مِنْ دُونِهِ إِلهاً لَقَدْ قُلْنا إِذاً شَطَطاً»؛(۲)

«پروردگار ما، پروردگار آسمان ها و زمين است؛ هرگز غير او معبودى را نمى خوانيم؛ كه اگر چنين كنيم، سخنى به گزاف گفته ايم.

۵ – «حَسْبِيَ اللَّهُ لا إِلهَ إِلّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ العَرْشِ العَظِيمِ»؛(۳)

«خداوند مرا كفايت مى كند؛ هيچ معبودى جز او نيست؛ بر او توكّل كردم؛ و او صاحب عرش بزرگ است!»

۶ – «عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ المُتَوَكِّلُونَ»؛(۴)

بر او توكّل كرده ام؛ و همه متوكّلان بايد بر او توكّل كنند!

* * *

۱– ۵۸. سوره اعراف: ۸۹.

۲– ۵۹. سوره كهف: ۱۴.

۳– ۶۰. سوره توبه: ۱۲۹.

۴– ۶۱. سوره يوسف: ۶۷.

پناه به خدا

انسان دارای دشمنان زیادی است که از مهم ترین آنان، شیطان و اعوان و انصار اوست. و طبق یکی از آیات قرآن کریم، شیطان و لشکریان او به گونه ای هستند که آن ها ما را می بینند امّا ما آن ها را نمی بینیم؛(۱) لذا اگر ما بخواهیم در مقابل او پیروز شویم باید از خداوند متعال کمک بگیریم و در دژ محکم الهی پناهنده شویم:

۱ - «رَبِّ أَعُوذُ بِکَ مِنْ هَمَزاتِ الشَّیاطِینِ * وَأَعُوذُ بِکَ رَبِّ أَنْ یَحْضُرُونِ»؛(۲)

و بگو: «پروردگارا! از وسوسه های شیاطین به تو پناه می برم! و از اینکه آنان نزد من حاضر شوند (نیز) -ای پروردگار من- به تو پناه می برم!»

۲ - «رَبِّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ أَنْ أَسْئَلَکَ ما لَیْسَ لِی بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِی وَتَرْحَمْنِی أَکُنْ مِنَ الخاسِرِینَ»؛(۳)

ص:۴۲

۱- ۶۲. یابَنِی آدَمَ لَا یَفْتِنَنَّکُمُ الشَّیْطنُ کَما أَخْرَجَ أَبَوَیْکُم مِّنَ الْجَنَّهِ یَنزِعُ عَنْهُما لِباسَهُما لِیُرِیَهُما سَوْءَاتِهِما إِنَّهُ یَرَیاکُمْ هُوَ وَقَبِیلُهُ مِنْ حَیْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنا الشَّیاطِینَ أَوْلِیَآءَ لِلَّذِینَ لَا یُؤْمِنُونَ)؛ ای فرزندان آدم! شیطان شما را نفریبد، آن گونه که پدر و مادر شما را از بهشت بیرون کرد، و لباسشان را از تنشان بیرون ساخت تا عورت شان را به آن ها نشان دهد! چه این که او و همکارانش شما را می بینند از جایی که شما آن ها را نمی بینید؛ {امّا بدانید} ما شیاطین را اولیای کسانی قرار دادیم که ایمان نمی آورند! سوره اعراف، آیه ۲۷.

۲- ۶۳. سوره مؤمنون: ۹۸ و ۹۷.

۳- ۶۴. سوره هود: ۴۷.

«پروردگارا! من به تو پناه می برم که از تو چیزی بخواهم که از آن آگاهی نـدارم! و اگر مرا نبخشـی، و بر من رحم نکنی، از زیانکاران خواهم بود!»

* * *

بازگشت به خدا

خـدایا مـا به جهـانی غیر از این دنیا و به روز جزا اعتقاد داریم؛ یعنی روزی که دوباره زنـده می شویم تا به اعمال ما رسـیدگی شده، پاداش و کیفر کردار خود را ببینیم، بنابراین:

۱ - «وَاكْتُبْ لَنا فِی هذِهِ الدُّنْیا حَسَنَهً وَفِی الآخِرَهِ إِنّا هُدْنا إِلَیْکَ»؛(۱)

و برای ما، در این دنیا و سرای دیگر، نیکی مقرّر فرما؛ چه اینکه ما به سوی تو بازگشت کرده ایم!

۲ - «إِنّا إِلی رَبِّنا مُنْقَلِبُونَ»؛(۲)

ما به سوی پروردگارمان باز می گردیم!

* * *

تسلیم بودن به فرمانهای الهی

مطابق تعلیمی که این آیه شریفه می دهد، از خدا بخواهیم که هم خودمان و هم فرزندانمان تسلیم امر پروردگار باشیم:

«رَبَّنا وَاجْعَلْنا مُسْلِمَیْنِ لَکَ وَمِنْ ذُرِّیَّتِنا أُمَّهً مُسْلِمَهً لَکَ وَأَرِنا

۱- ۶۵. سوره اعراف: ۱۵۶.

۲- ۶۶. سوره شعراء: ۵۰.

مَناسِکَنا وَتُبْ عَلَیْنآ إِنَّکَ أَنْتَ التَّوّابُ الرَّحِیمُ»؛(۱)

پروردگارا! ما را تسلیم فرمان خود قرار ده! و از دودمان ما، امتی که تسلیم فرمانت باشند، به وجود آور! و طرز عبادتمان را به ما نشان ده و توبه ما را بپذیر، که تو توبه پذیر و مهربانی!

* * *

امتحان و تکلیف سخت الهی

معروف است که دنیا دار امتحان و تکلیف است. خدا انسان را به زمین آورده تا او را امتحان و آزمایش کند و این موضوع برای هیچ کسی استثنا نشده، برای همه، انواع تکالیف و امتحانات و ابتلائات را آماده فرموده، که برخی رد و برخی قبول می شوند. امّت های گذشته مبتلا به امتحانات سختی شده بودند و اینک از خدا می خواهیم که این امتحان را بر ما آسان کند:

۱ - «رَبَّنا وَلا تَحْمِلْ عَلَیْنا إِصْراً کَما حَمَلْتَهُ عَلَی الَّذِینَ مِنْ قَبْلِنا»؛(۲)

پروردگارا! تکلیف سنگینی بر ما قرار مده، آن چنان که (به خاطر گناه و طغیان،) بر کسانی که پیش از ما بودند، قرار دادی!

۱- ۶۷. سوره بقره: ۱۲۸.

۲- ۶۸. سوره بقره: ۲۸۶.

۲ - «رَبَّنا وَلا تُحَمِّلْنا ما لا طاقَهَ لَنا بِهِ وَاعْفُ عَنّا وَاغْفِرْ لَنا وَارْحَمْنا أَنْتَ مَوْلینا فَانْصُرْنا عَلَی القَوْمِ الکافِرِینَ»؛(۱)

پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را نداریم، بر ما مقرّر مدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را ببخش و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیّت کافران، پیروز گردان!

* * *

درخواست صبر

صبر و پایداری در عقیده و عمل، و پیروزی در جهاد و کارزار، چیزی است که باید از خدا کمک گرفت، آن چنان که پیروان موسی و همراهان داوود و طالوت چنین خواستند و موفق شدند:

۱ - «رَبَّنا أَفْرِغْ عَلَیْنا صَبْراً وَثَبِّتْ أَقْدامَنا وَانْصُرْنا عَلَی القَوْمِ الکافِرِینَ»؛(۲)

«پروردگارا! پیمانه شکیبایی و استقامت را بر ما بریز! و قدم های ما را ثابت بدار! و ما را بر جمعیّت کافران، پیروز بگردان!

۲ - «رَبَّنا أَفْرِغْ عَلَیْنا صَبْراً وَتَوَفَّنا مُسْلِمِینَ»؛(۳)

۱- ۶۹. سوره بقره: ۲۸۶.

۲- ۷۰. سوره بقره: ۲۵۰.

۳- ۷۱. سوره اعراف: ۱۲۶.

بار الها! صبر و استقامت بر ما فرو ریز! (و آخرین درجه شکیبائی را به ما مرحمت فرما!) و ما را مسلمان بمیران!»

* * *

درخواست شفاعت و توسّل جهت آمرزش

آمرزش گناهان، فقط از خدا بر می آید و شفاعت هیچ کسی را هم نمی پذیرد؛ مگر کسانی را که خود اجازه داده باشد؛ از جمله پیامبران که شاهدش نیز همین آیه است که فرزندان یعقوب، پیامبر زمان خود را شفیع قرار دادند، او هم قبول کرد و خدا نیز تأیید فرموده است:

«یا أَبانَا اسْتَغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا إِنّا کُنّا خاطِئِینَ»؛(۱)

«پدر! از خدا آمرزش گناهان ما را بخواه، که ما خطاکار بودیم!»

* * *

توفیق انجام عمل صالح

ما هر چه داریم از خداست، نعمت خداست؛ چه اعضا و جوارح خودمان و چه مواهب و نعمت های مادی و معنوی دنیا، و اگر بخواهیم شکر او را به جا بیاوریم و عمل صالحی انجام دهیم، باید خودش توفیق عنایت فرماید:

«رَبِّ أَوْزِعْنِی أَنْ أَشْکُرَ نِعْمَتَکَ الَّتِی أَنْعَمْتَ عَلَیَّ وَعَلی والِدَیَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صالِحاً تَرْضیهُ وَأَدْخِلْنِی بِرَحْمَتِکَ فِی

۱- ۷۲. سوره یوسف: ۹۷.

عِبادِکَ الصّالِحِینَ»؛(۱)

«پروردگارا! شکر نعمتهایی را که بر من و پدر و مادرم ارزانی داشته ای به من الهام کن، و توفیق ده تا عمل صالحی که موجب رضای توست انجام دهم، و مرا به رحمت خود در زمره بندگان صالحت وارد کن!»

* * *

ثمره دوری از اعمال زشت

خداوند متعال از انسان خواسته که فقط گناه نکند، اگر گناه را ترک نمود، دنیا و آخرتش بهشت خواهد شد:

«وَقِهِمُ السَّیِّئاتِ وَمَنْ تَقِ السَّیِّئاتِ یَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذلِکَ هُوَ الفَوْزُ العَظِیمُ»؛(۲)

و آنان را از بدیها نگاه دار، و هر کس را که در آن روز از بدیها نگاه داری، مشمول رحمتت ساخته ای؛ و این است همان رستگاری عظیم!

* * *

خانواده صالح و پیشگام پرهیزکاران

بهترین و برترین دعا برای فرزندان و اهل و عیال و خانواده این است که از خدا بخواهیم، ما و آنان افراد صالح و شایسته ای باشیم تا در دنیا و آخرت باعث چشم روشنی و قوت قلب ما باشند و همه ما سرآمد پرهیزکاران و پیشگام اهل تقوی باشیم:

۱- ۷۳. سوره نمل: ۱۹.

۲- ۷۴. سوره غافر: ۹.

«رَبَّنا هَبْ لَنا مِنْ أَزْواجِنا وَذُرِّیّاتِنا قُرَّهَأَعْیُنٍ وَاجْعَلْنا لِلْمُتَّقِینَ إِماماً»؛(۱)

«پروردگارا! از همسران و فرزندانمان مایه روشنی چشم ما قرار ده، و ما را برای پرهیزگاران پیشوا گردان!»

* * *

خیرخواهی و اظهار نیاز

تنها سرمایه ما برای رفتن به درگاه خداوند متعال، اظهار عجز و نیاز است و او نیز جز نیاز چیزی را خریدار نیست:

«رَبِ ِّإِنِّی لِما أَنزَلْتَ إِلَیَّ مِنْ خَیْرٍ فَقِیرٌ»؛(۲)

«پروردگارا! هر خیر و نیکی بر من فرستی، به آن نیازمندم!» * * *

یاری از خدا

«رَبِ ِّانْصُرْنِی بِما کَذَّبُونِ»؛(۳)

«پروردگارا! مرا در برابر تکذیب های آنان یاری کن!»

* * *

داوری به حق

آن گاه که پیامبران و اولیای الهی در مواجهه با دشـمنان خود، عناد و لجاجت و انکار آنان را مشاهده می کردند، در پایان می گفتند که خدایا داوری و حکم حقّ را خودت صادر و اجرا فرما:

۱- ۷۵. سوره فرقان: ۷۴.

۲- ۷۶. سوره قصص: ۲۴.

۳- ۷۷. سوره مؤمنون: ۲۶ و تکرار آن در آیه ۳۹.

«رَبِ ّاحْكَمْ بِالحَقِ ّوَرَبُّنَا الرَّحْمنُ المُسْتَعانُ عَلی ما تَصِفُونَ»؛(۱)

«پروردگـارا! به حق داوری فرما (و این طغیانگران را کیفر ده)! و پروردگار ما (خداونـد) رحمان است که در برابر نسـبت های ناروای شما، از او استمداد می طلبم!»

* * *

درخواست شرح صدر، باز شدن زبان و نفوذ کلام

شرح صـدر و زبـان گویـا و نفوذ کلام، از نعمت های الهی است که خداونـد شامل حال بعضـی از افراد می کنـد، ما نیز مانند حضرت موسی از خدا بخواهیم تا عنایت فرماید:

«رَبِ ّاشْرَحْ لِي صَدْرِی * وَيَسِّرْلِي أَمْرِی وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسانِی * يَفْقَهُوا قَوْلِی»؛(۲)

«پروردگارا! سینه ام را گشاده کن؛ و کارم را برایم آسان گردان! و گره از زبانم بگشای؛ تا سخنان مرا بفهمند!

* * *

درخواست رحمت و برکت

خدایا! بر ما رحمت فرست، خدایا! به ما رحم کن:

۱ - «رَبَّنا آتِنا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنا مِنْ أَمْرِنا رَشَداً»؛(۳)

«پروردگارا! ما را از سوی خودت رحمتی عطا کن، و راه نجاتی برای ما فراهم ساز!»

۱- ۷۸. سوره انبیاء: ۱۱۲.

۲- ۷۹. سوره طه: ۲۸ - ۲۵.

۳- ۸۰. سوره کهف: ۱۰.

۲ - «رَبَّنا لا تُزِغْ قُلُوبَنا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنا وَهَبْ لَنا مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَنْتَ الوَهّابُ»؛(۱)

«پروردگارا! دل هایمان را، بعد از آن که ما را هدایت کردی، (از راه حق) منحرف مگردان! و از سوی خود، رحمتی بر ما ببخش، زیرا تو بخشنده ای!

* * *

درخواست رسیدن به کمال

این سخن مؤمنان واقعی و ره یافتگان است که با ایمان و عمل صالح به مقامات بلندی دست یافته اند، امّا هنوز آن را کم می دانند:

«رَبَّنا أَتْمِمْ لَنا نُورَنا وَاغْفِرْلَنا إِنَّکَ عَلی کُلِ ّشَیْ ءٍ قَدِیرٌ»؛(۲)

«پروردگارا! نور ما را کامل کن و ما را ببخش که تو بر هر چیز توانائی!»

* * *

درخواست رفع گرفتاری

اگرچه هر گاه دچار مشکل می شویم و نیازی داریم که از دست کسی بر نمی آید فقط و باید به خدا رجوع کنیم؛ یعنی کسی دیگر قادر به انجام آن نیست، ولی چه خوب است در حال خوشی نیز چنین باشیم؛ چون در حال خوشی و کمال آرامش و آسایش نیز سر تا پا نیازمند او هستیم ولی خود نمی دانیم:

۱- ۸۱. سوره آل عمران: ۸.

۲- ۸۲. سوره تحریم: ۸.

۱ – «يا أَيُّهَا العَزِيزُ مَسَّنا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ وَجِئْنا بِبِضاعَهٍ مُزْجاهٍ فَأَوْفِ لَنَا الكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنا إِنَ اللَّهَ يَجْزِی المُتَصَدِّقِینَ»؛(۱)

«ای عزیز! ما و خاندان ما را ناراحتی فرا گرفته، و متاع کمی (برای خرید موادّ غذایی) با خود آورده ایم؛ پیمانه را برای ما کامل کن؛ و بر ما تصدّق و بخشش نما، که خداوند بخشندگان را پاداش می دهد!»

۲ – «أَنِّی مَسَّنِیَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرّاحِمِینَ»؛(۲)

«بدحالی و مشکلات به من روی آورده؛ و تو مهربانترین مهربانانی!»

* * *

درخواست حکمت

حکمت بزرگ ترین نعمت خداست، و به تصریح قرآن کریم، این نعمت به هر که داده شد، خیر کثیر به او داده شده: (۳)

«رَبِ ّ هَبْ لِی حُکْماً وَأَلْحِقْنِی بِالصّالِحِینَ»؛(۴)

پروردگارا! به من علم و دانش ببخش، و مرا به صالحان ملحق کن!

* * *

۱– ۸۳. سوره یوسف: ۸۸.

۲– ۸۴. سوره انبیاء: ۸۳.

۳– ۸۵. یُؤْتِی الْحِکْمَهَ مَن یَشَآءُ وَمَن یُؤْتَ الْحِکْمَهَ فَقَدْ أُوتِیَ خَیْراً کَثِیراً؛ «بقره/ ۲۶۹».

۴– ۸۶. سوره شعراء: ۸۳.

درخواست روزی

روزی حلال که از جانب خداوند رسیده باشد، البته که موجب عید و برکت است:

۱ - «اَللَّهُمَّ رَبَّنا أَنْزِلْ عَلَيْنا مائِدَةً مِنَ السَّمآءِ تَكُونُ لَنا عِيداً لِأَوَّلِنا وَآخِرِنا وَآيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنا وَأَنْتَ خَيْرُ الرّازِقِينَ»؛(۱)

خداوندا! پروردگارا! از آسمان مائده ای بر ما بفرست! تا برای اول و آخر ما، عیدی باشد، و نشانه ای از تو؛ و به ما روزی ده! تو بهترین روزی دهندگانی!»

۲ - «رَبِّ اجْعَلْ هذا بَلَداً آمِناً وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَراتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ»؛(۲)

«پروردگارا! این سرزمین را شهر امنی قرار ده! و اهل آن را -آن ها که به خدا و روز بازپسین، ایمان آورده اند- از ثمرات (گوناگون)، روزی ده!»

* * *

درخواست فرزند صالح

داشتن فرزند، آن هم فرزند صالح چیزی نیست که از دست کسی جز خدا برآید. فقط خداست که فرزند می دهد، فقط اوست که می تواند به کسی دختر بدهد و به دیگری پسر

ص:۵۲

۱- ۸۷. سوره مائده: ۱۱۴.

۲- ۸۸. سوره بقره: ۱۲۶.

بدهد و یا برخی نیز عقیم بمانند؛(۱) بنابراین درخواست ما هم از خدا چنین است:

۱ - «رَبَّنا هَبْ لَنا مِنْ أَزْواجِنا وَذُرِّيّاتِنا قُرَّهَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنا لِلْمُتَّقِينَ إِماماً»؛(۲)

«پروردگارا! از همسران و فرزندانمان مایه روشنی چشم ما قرار ده، و ما را برای پرهیزگاران پیشوا گردان!»

۲ - «رَبِّ هَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ ذُرِّيَّهً طَيِّبَهً إِنَّکَ سَمِيعُ الدُّعاءِ»؛(۳)

«خداوندا! از طرف خود، فرزند پاکیزه ای (نیز) به من عطا فرما، که تو دعا را می شنوی!»

۳ - «رَبِّ هَبْ لِی مِنَ الصّالِحِينَ»؛(۴)

پروردگارا! به من از صالحان [فرزندان صالح]ببخش!»

۴ - «رَبِّ لا تَذَرْنِی فَرْداً وَأَنْتَ خَيْرُ الوارِثِينَ»؛(۵)

ص:۵۳

---

۱ - ۸۹. لِلَّهِ مُلْکُ السَّماوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ ما يَشَآءُ يَهَبُ لِمَن يَشَآءُ إناثاً وَيَهَبُ لِمَن يَشَآءُ الذُّكُورَ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَاناً وَإِناثاً وَيَجْعَلُ مَن يَشَآءُ عَقِيماً إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ)؛ مالکیت و حاکمیّت آسمان ها و زمین از آن خداست؛ هر چه را بخواهد می آفریند؛ به هر کس اراده کند دختر می بخشد و به هر کس بخواهد پسر، یا {اگر بخواهد} پسر و دختر -هر دو- را برای آنان جمع میکند و هر کس را بخواهد عقیم می گذارد؛ زیرا که او دانا و قادر است. سوره شوری، آیه ۴۹ و ۵۰.

۲- ۹۰. سوره فرقان: ۷۴.

۳- ۹۱. سوره آل عمران: ۳۸.

۴- ۹۲. سوره صافات: ۱۰۰.

۵- ۹۳. سوره انبیاء: ۸۹.

«پروردگار من! مرا تنها مگذار (و فرزند برومند ی به من عطا کن)؛ و تو بهترین وارثانی!»

۵ - «رَبِّ إِنِّی وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّی وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَیْباً وَلَمْ أَکُنْ بِدُعَآئِکَ رَبِّ شَقِیّاً * وَإِنِّی خِفْتُ الْمَوالِیَ مِنْ وَرآئِی وَکانَتِ امْرَأَتِی عاقِراً فَهَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ وَلِیّاً»؛(۱)

«پروردگارا! استخوانم سست شده؛ و شعله پیری تمام سرم را فراگرفته؛ و من هرگز در دعای تو، از اجابت محروم نبوده ام! و من از بستگانم بعد از خودم بیمناکم (که حق پاسداری از آیین تو را نگاه ندارند)! و (از طرفی) همسرم نازا و عقیم است؛ تو از نزد خود جانشینی به من ببخش ... ».

* * *

جهت افزایش علم

این دستور خداست که به پیامبرش فرموده از من بخواه تا بر علم تو بیفزایم و چه دعایی بهتر از این که خدا ما را به آن راهنمایی می کند:

«رَبِّ زِدْنِی عِلْماً»؛(۲)

«پروردگارا! علم مرا افزون کن!»

جهت گشایش در کارها

«وَسِعَ رَبُّنا کُلَّ شَیْ ءٍ عِلْماً عَلَی اللَّهِ تَوَکَّلْنا رَبَّنا افْتَحْ بَیْنَنا وَبَیْنَ

۱- ۹۴. سوره مریم: ۴ - ۵.

۲- ۹۵. سوره طه: ۱۱۴.

قَوْمِنا بِالحَقِ ّوَأَنْتَ خَيْرُ الفاتِحِينَ»؛(۱)

علم پروردگـار مـا، به همه چیز احـاطه دارد. تنهـا بر خـدا توکل کرده ایم. پروردگارا! میان ما و قوم ما بحق داوری کن، که تو بهترین داورانی!»

* * *

جهت آسایش و امنیت

«رَبِ ّاجْعَلْ هذَا البَلَدَ آمِناً وَاجْنُبْنِی وَبَنِیَّ أَنْ نَعْبُدَ الأَصْنامَ»؛(۲)

«پروردگارا! این شهر [مکّه]را شهر امنی قرار ده! و من و فرزندانم را از پرستش بت ها دور نگاه دار!

* * *

جهت مبارک شدن منزل

هنگام ورود به هر منزل و مکان جدیدی این آیه و دعا را بخوانیم:

«رَبِ ّأَنْزِلْنِی مُنْزَلاً مُبارَکاً وَأَنْتَ خَیْرُ المُنْزِلِینَ»؛(۳)

«پروردگارا! ما را در منزلگاهی پربرکت فرود آر، و تو بهترین فرود آورندگانی!»

* * *

شکرگزاری نعمت

کیست که از نعمت خوشش نیاید؟ امّا کیست که باور کند

۱- ۹۶. سوره اعراف: ۸۹.

۲- ۹۷. سوره ابراهیم: ۳۵.

۳- ۹۸. سوره مؤمنون: ۲۹.

افزایش نعمت های آینده به شکر نعمت های سابق است؟ شکر کنیم تا نعمت ما افزون شود؛ اگر چه همین شکر نیز نعمتی از جانب خداست:

۱ - «رَبِّ أَوْزِعْنِی أَنْ أَشْکُرَ نِعْمَتَکَ الَّتِی أَنْعَمْتَ عَلَیَّ وَعَلی والِدَیَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صالِحاً تَرْضاهُ وَأَدْخِلْنِی بِرَحْمَتِکَ فِی عِبادِکَ الصّالِحِینَ»؛(۱)

«پروردگارا! شکر نعمت هایی را که بر من و پدر و مادرم ارزانی داشته ای به من الهام کن، و توفیق ده تا عمل صالحی که موجب رضای توست انجام دهم، و مرا به رحمت خود در زمره بندگان صالحت وارد کن!»

هر نعمتی شکری مخصوص به خود دارد، نعمت زیبایی شکری دارد و نعمت ثروت شکری دیگر، چنان که نعمت قدرت نیز پشتیبانی از مظلوم است:

۲ - «رَبِّ بِما أَنْعَمْتَ عَلَیَّ فَلَنْ أَکُونَ ظَهِیراً لِلْمُجْرِمِینَ»؛(۲)

«پروردگارا! به شکرانه نعمتی که به من دادی، هرگز پشتیبان مجرمان نخواهم بود!»

* * *

برپا کنندگان نماز

انسان هم باید خودش اهل نماز باشد و آن را به موقع انجام

۱- ۹۹. سوره نمل: ۱۹.

۲- ۱۰۰. سوره قصص: ۱۷.

دهـد و هم زمینه ساز برای دیگران باشـد تا همه به سوی نماز بیاینـد. چنین کسـی را اقامه کننـده نماز گویند؛ یعنی نماز را برپا داشته است:

«رَبِ اجْعَلْنِی مُقِیمَ الصَّلوهِ وَمِنْ ذُرِّیَّتِی رَبَّنا وَتَقَبَّلْ دُعاءِ»؛(۱)

پروردگارا: مرا برپا کننده نماز قرار ده، و از فرزندانم (نیز چنین فرما)، پروردگارا: دعای مرا بپذیر!

* * *

نداشتن کینه نسبت به مؤمنین

این از اوصاف مؤمنان واقعی و از اوصاف بهشتیان است که قرآن کریم آنان را وصف نموده است؛ هیـچ غلّ و غشّ و کینه ای نسبت به یکدیگر ندارند، هر چه خوبی برای خود می خواهند برای برادران ایمانی خود هم می خواهند: (۲)

«رَبَّنَا اغْفِرْ لَنا وَلِإِخْوانِنَا الَّذِینَ سَبَقُونا بِالإِیمانِ وَلاتَجْعَلْ فِی قُلُوبِنا غِلًّا لِلَّذِینَ آمَنُوا رَبَّنا إِنَّکَ رَؤُوفٌ رَحِیمٌ»؛(۳)

«پروردگارا! ما و برادرانمان را که در ایمان بر ما پیشی

۱- ۱۰۱. سوره ابراهیم: ۴۰.
۲- ۱۰۲. إِنَّ الْمُتَّقِینَ فِی جَنَّتٍ وَعُیُونٍ * ادْخُلُوهـا بِسَـلم آمِنِینَ * وَنَزَعْنـا مـا فِی صُـدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ إِخْوَاناً عَلَی سُرُرٍ مُّتَقبِلِینَ)؛ به یقین، پرهیزگاران در باغ ها{ی سرسبز بهشت} و در کنار چشـمه ها هسـتند. (فرشتگان به آن ها می گویند:) داخل این باغ ها شوید با سـلامت و امنیّت! هرگونه غلِّ [حسد و کینه و دشـمنی] را از سـینه آن ها بر می کنیم (و روحشان را پاک می سازیم)؛ در حالی که همه برابرند، و بر تخت ها رو به روی یکدیگر قرار دارند. سوره حجر، آیه ۴۵ - ۴۷.
۳- ۱۰۳. سوره حشر: ۱۰.

گرفتند بیامرز، و در دل هایمان حسد و کینه ای نسبت به مؤمنان قرار مده! پروردگارا، تو مهربان و رحیمی!»

* * *

پذیرش اعمال

هر عملی تا نزد خدا مقبول نگردد مانند گرد و غبار هوا خواهد شد و تنها عملی مقبول است که همراه با تقوا باشد: (۱)

«رَبَّنا تَقَبَّلْ مِنّا إِنَّکَ أَنْتَ السَّمِیعُ العَلِیمُ»؛(۲)

«پروردگارا! از ما بپذیر، که تو شنوا و دانایی!

* * *

پذیرش نذر و دعا

«فَتَقَبَّلْ مِنّی إِنَّکَ أَنْتَ السَّمِیعُ العَلِیمُ»؛(۳)

از من بپذیر، که تو شنوا و دانایی!

* * *

درخواست نجات دهنده

مستضعفانی که هیچ چاره و قدرتی ندارند، نه تاب جهاد دارند و نه توان بر هجرت، با صبر و استقامت، از خدا در خواست راه نجات می کننـد و هر که صـدای آنان را بشـنود و پاسـخ ندهـد مورد توبیـخ خداوند است که چرا برای نجات آنان جهاد نمی کنید:

۱- ۱۰۴. إِنَّما یَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِینَ)؛ سوره مائده، آیه ۲۷.

۲- ۱۰۵. سوره بقره: ۱۲۷.

۳- ۱۰۶. سوره آل عمران: ۳۵.

«رَبَّنا أَخْرِجْنا مِنْ هذِهِ الْقَرْیَهِ الظّالِمِ أَهْلُها وَاجْعَلْ لَنا مِنْ لَدُنْکَ وَلِیّاً وَاجْعَلْ لَنا مِنْ لَدُنْکَ نَصِیراً»؛(۱)

«پروردگارا! ما را از این شهر (مکه)، که اهلش ستمگرند، بیرون ببر! و از طرف خود، برای ما سرپرستی قرار ده! و از جانب خود، یار و یاوری برای ما تعیین فرما!

* * *

نجات از آتش جهنم

در هر مورد که معصیت خدا و نافرمانی او را می کنیم، در هر لحظه که گناهی از ما سر می زند، در حقیقت آتشی برای خود می افروزیم که سوز آن دامن خودمان را می گیرد. راه خاموش کردن این آتش، ترک گناه، جبران آن و انجام عمل خیر است:

۱ - «رَبَّنا إِنَّنا آمَنّا فَاغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا وَقِنا عَذابَ النّارِ»؛(۲)

«پروردگارا! ما ایمان آورده ایم؛ پس گناهان ما را بیامرز، و ما را از عذابِ آتش، نگاهدار!»

۲ - «رَبَّنا ما خَلَقْتَ هذا باطِلاً سُبْحانَکَ فَقِنا عَذابَ النّارِ»؛(۳)

بار الها! این ها را بیهوده نیافریده ای! منزهی تو! ما را از عذاب آتش، نگاه دار!

۱- ۱۰۷. سوره نساء: ۷۵.

۲- ۱۰۸. سوره آل عمران: ۱۶.

۳- ۱۰۹. سوره آل عمران: ۱۹۱.

۳ - «رَبَّنا إِنَّکَ مَنْ تُدْخِلِ النّارَ فَقَدْ أَخْزَیْتَهُ وَما لِلظّالِمِینَ مِنْ أَنْصارٍ»؛(۱)

پروردگارا! هر که را تو (بخاطر اعمالش،) به آتش افکنی، او را خوار و رسوا ساخته ای! و برای افراد ستمگر، هیچ یاوری نیست!

۴ - «رَبَّنا آتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَهً وَفِی الآخِرَهِ حَسَنَهً وَقِنا عَذابَ النّارِ»؛(۲)

«پروردگارا! به ما در دنیا (نیکی) عطا کن! و در آخرت نیز (نیکی) مرحمت فرما! و ما را از عذابِ آتش نگاه دار!»

۵ - «رَبَّنا اصْرِفْ عَنّا عَذابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذابَها کانَ غَراماً * إِنَّها سآءَتْ مُسْتَقَرّاً وَمُقاماً»؛(۳)

و کسانی که می گویند: «پروردگارا! عذاب جهنم را از ما برطرف گردان، که عذابش سخت و پر دوام است! مسلّماً آن (جهنم)، بد جایگاه و بد محلّ اقامتی است!»

۶ - «رَبَّنا وَسِعْتَ کُلَّ شَیْ ءٍ رَحْمَهً وَعِلْماً فَاغْفِرْ لِلَّذِینَ تابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِیلَکَ وَقِهِمْ عَذابَ الجَحِیمِ»؛(۴)

۱- ۱۱۰. سوره آل عمران: ۱۹۲.

۲- ۱۱۱. سوره بقره: ۲۰۱.

۳- ۱۱۲. سوره فرقان: ۶۵ و ۶۶.

۴- ۱۱۳. سوره غافر: ۷.

پروردگارا! رحمت و علم تو همه چیز را فراگرفته است؛ پس کسانی را که توبه کرده و راه تو را پیروی می کنند بیامرز، و آنان را از عذاب دوزخ نگاه دار!

* * *

نجات از بت پرستی

از بزرگ ترین گناهان کبیره، شرک و بت پرستی است، اگر چه بت هر زمانی به شکل و قیافه ی زمان خود است، گاه بت چوبی است و گاه خرما و استکبار و خدایان ساختگی دیگر:

«رَبِّ اجْعَلْ هذَا البَلَدَ آمِناً وَاجْنُبْنِی وَبَنِیَّ أَنْ نَعْبُدَ الأَصْنامَ»؛(۱)

«پروردگارا! این شهر [مکه] را شهر امنی قرار ده! و من و فرزندانم را از پرستش بتها دور نگاه دار!

* * *

نجات از کافران

و پر واضح است که برای نجات از ظلم ظالم باید مبارزه با ظلم را نیز در دستور کار خود قرار دهیم:

«وَنَجِّنا بِرَحْمَتِکَ مِنَ القَوْمِ الکافِرِینَ»؛(۲)

و ما را با رحمتت از (دست) قوم کافر رهایی بخش!

* * *

نجات از ظالمان

۱ - «رَبِّ ابْنِ لِی عِنْدَکَ بَیْتاً فِی الجَنَّهِ وَنَجِّنِی مِنْ فِرْعَوْنَ

۱- ۱۱۴. سوره ابراهیم: ۳۵.

۲- ۱۱۵. سوره یونس: ۸۶.

وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِی مِنَ القَوْمِ الظّالِمِینَ»؛(۱)

«پروردگارا! خانه ای برای من نزد خودت در بهشت بساز، و مرا از فرعون و کار او نجات ده و مرا از گروه ستمگران رهایی بخش!»

۲ - «رَبَّنا أَخْرِجْنا مِنْ هذِهِ القَرْیَهِ الظّالِمِ أَهْلُها وَاجْعَلْ لَنا مِنْ لَدُنْکَ وَلِیّاً وَاجْعَلْ لَنا مِنْ لَدُنْکَ نَصِیراً»؛(۲)

«پروردگارا! ما را از این شهر (مکه)، که اهلش ستمگرند، بیرون ببر! و از طرف خود، برای ما سرپرستی قرار ده! و از جانب خود، یار و یاوری برای ما تعیین فرما!

۳ - «رَبَّنا لا تَجْعَلْنا مَعَ القَوْمِ الظّالِمِینَ»؛(۳)

«پروردگارا! ما را با گروه ستمگران قرار مده!»

۴ - «رَبِّ نَجِّنِی مِنَ القَوْمِ الظّالِمِینَ»؛(۴)

«پروردگارا! مرا از این قوم ظالم رهایی بخش!»

۵ - «رَبِّ فَلا تَجْعَلْنِی فِی القَوْمِ الظّالِمِینَ»؛(۵)

۱- ۱۱۶. سوره تحریم: ۱۱.

۲- ۱۱۷. سوره نساء: ۷۵.

۳- ۱۱۸. سوره اعراف: ۴۷.

۴- ۱۱۹. سوره قصص: ۲۱.

۵- ۱۲۰. سوره مؤمنون: ۹۴.

پروردگار من! مرا (در این عذابها) با گروه ستمگران قرار مده!»

* * *

نجات از فاسقان

«رَبِ ّ إِنِّی لا أَمْلِکُ إِلّا نَفْسِی وَأَخِی فَافْرُقْ بَیْنَنا وَبَیْنَ القَوْمِ الفاسِقِینَ»؛(۱)

«پروردگارا! من تنها اختیار خودم و برادرم را دارم، میان ما و این جمعیّت گنهکار، جدایی بیفکن!»

* * *

نجات از گناه کاران

«رَبِ ّ نَجِّنِی وَأَهْلِی مِمّا یَعْمَلُونَ»؛(۲)

پروردگارا! من و خاندانم را از آنچه این ها انجام می دهند رهایی بخش!»

* * *

نجات از موجبات فتنه

اگر چه دنیا دار امتحان و ابتلا و بلاست؛ ولی می شود از خدا خواست که خدایا ما را به بلا و امتحان و ابتلائات مشکل دچار نکن:

«رَبَّنا لا تَجْعَلْنا فِتْنَهً لِلَّذِینَ کَفَرُوا وَاغْفِرْ لَنا رَبَّنا إِنَّکَ أَنْتَ

۱- ۱۲۱. سوره مائده: ۲۵.

۲- ۱۲۲. سوره شعراء: ۱۶۹.

العَزِيزُ الحَكِيمُ»؛(۱)

پروردگارا! ما را مایه گمراهی کافران قرار مده، و ما را ببخش، ای پروردگار ما که تو عزیز و حکیمی!»

* * *

نجات از فتنه و فریب زنان

«رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَیَّ مِمّا یَدْعُونَنِی إِلَیْهِ وَإِلّا تَصْرِفْ عَنِّی کَیْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَیْهِنَّ وَأَکُنْ مِنَ الجاهِلِینَ»؛(۲)

«پروردگارا! زندان نزد من محبوبتر است از آنچه این ها مرا به سوی آن می خوانند! و اگر مکر و نیرنگ آن ها را از من باز نگردانی، به سوی آنان متمایل خواهم شد و از جاهلان خواهم بود!»

* * *

عاقبت به خیر شدن

هر گونه ایمان و عقیده و عمل خیر، آن گاه ارزش دارد که به همراه انسان باشد و بتواند آن را تا قبر و قیامت همراه ببرد که از این به عاقبت به خیر شدن تعبیر می شود؛ یعنی در آن لحظه آخر ایمان انسان صحیح باشد و عملش نیز صالح:

۱ - «وَاکْتُبْ لَنا فِی هذِهِ الدُّنْیا حَسَنَهً وَفِی الآخِرَهِ إِنّا هُدْنا إِلَیْکَ»؛(۳)

۱- ۱۲۳. سوره ممتحنه: ۵.

۲- ۱۲۴. سوره یوسف: ۳۳.

۳- ۱۲۵. سوره اعراف: ۱۵۶.

و برای ما، در این دنیا و سرای دیگر، نیکی مقرّر فرما؛ چه این که ما به سوی تو بازگشت کرده ایم!

۲ - «رَبَّنا آتِنا مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً وَهَیِّئْ لَنا مِنْ أَمْرِنا رَشَداً»؛(۱)

«پروردگارا! ما را از سوی خودت رحمتی عطا کن، و راه نجاتی برای ما فراهم ساز!»

۳ - «رَبَّنا آتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَهً وَفِی الآخِرَهِ حَسَنَهً وَقِنا عَذابَ النّارِ»؛(۲)

«پروردگارا! به ما در دنیا (نیکی) عطا کن! و در آخرت نیز (نیکی) مرحمت فرما! و ما را از عذابِ آتش نگاه دار!»

* * *

حفظ آبرو و رسوا نشدن در قیامت

در این دنیا انسان هر کاری که در نهان انجام بدهد مخفی خواهد ماند و کسی جز خود و خدایش خبر ندارد و خدا نیز که ستّار است؛ امّا روز قیامت روز برملاء شدن همه نهان ها و مخفی کاری ها است و از همین الان هم فرموده که فردا چه خبر است، هر که می خواهد رسوا نشود نباید گناه کند، حال اگر از روی نفهمی و جهالت و غرور، مرتکب خلاف شدیم باید

۱- ۱۲۶. سوره کهف: ۱۰.

۲- ۱۲۷. سوره بقره: ۲۰۱.

با تضرع و زاری از خدا بخواهیم که آنجا نیز ما را رسوا نکند:

۱ - «وَلا تُخْزِنِی یَوْمَ یُبْعَثُونَ»؛(۱)

و در آن روز که مردم برانگیخته می شوند، مرا شرمنده و رسوا مکن!

۲ - «رَبَّنا وَآتِنا ما وَعَدْتَنا عَلی رُسُلِکَ وَلا تُخْزِنا یَوْمَ القِیامَهِ إِنَّکَ لا تُخْلِفُ المِیعادَ»؛(۲)

پروردگارا! آنچه را به وسیله پیامبرانت به ما وعده فرمودی، به ما عطا کن! و ما را در روز رستاخیز، رسوا مگردان! زیرا تو هیچ گاه از وعده خود، تخلف نمی کنی.

* * *

درخواست خانه بهشتی

خانه بهشتی ما را چیزی جز ایمان صحیح و عمل صالح ما درست نمی کند، هر ذکری که بگوییم، هر عمل خیری که انجام دهیم یک آجر بر بنای خانه ما و درختی به بوستان بهشتی ما افزوده می شود؛ البته به شرطی که با گناه آن را تخریب نکنیم:

«رَبِ ّابْنِ لِی عِنْدَکَ بَیْتاً فِی الجَنَّهِ وَنَجِّنِی مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِی مِنَ القَوْمِ الظّالِمِینَ»؛(۳)

۱- ۱۲۸. سوره شعراء: ۸۷.

۲- ۱۲۹. سوره آل عمران: ۱۹۴.

۳- ۱۳۰. سوره تحریم: ۱۱.

«پروردگارا! خانه ای برای من نزد خودت در بهشت بساز، و مرا از فرعون و کار او نجات ده و مرا از گروه ستمگران رهایی بخش!»

* * *

نکو نام شدن و ماندن

نام نیک داشتن، نکو نام زیستن و آبروداری کردن، هم از وظایف هر انسانی است و هم از نعمت های خداست:

«وَاجْعَلْ لِی لِسانَ صِدْقٍ فِی الآخِرِینَ»؛(۱)

و برای من در میان امّتهای آینده، زبان صدق (و ذکر خیری) قرار ده!

* * *

حشر با اهل بهشت

۱ - «رَبَّنا وَأَدْخِلْهُمْ جَنّاتِ عَدْنٍ الَّتِی وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبآئِهِمْ وَأَزْواجِهِمْ وَذُرّیّاتِهِمْ إِنَّکَ أَنْتَ العَزِیزُ الحَکِیمُ»؛(۲)

پروردگارا! آن ها را در باغ های جاویدان بهشت که به آن ها وعده فرموده ای وارد کن، همچنین از پدران و همسران و فرزندانشان هر کدام که صالح بودند، که تو توانا و حکیمی!

۱- ۱۳۱. سوره شعراء: ۸۴.

۲- ۱۳۲. سوره غافر: ۸.

۲ - «وَاجْعَلْنِی مِنْ وَرَثَهِ جَنَّهِ النَّعِیمِ»؛(۱)

و مرا از وارثان بهشت پر نعمت گردان!

* * *

حشر با نیکان

«رَبَّنا إِنَّنا سَمِعْنا مُنادِیاً یُنادِی لِلإِیمانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّکُمْ فَآمَنّا رَبَّنا فَاغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا وَکَفِّرْ عَنّا سَیِّئاتِنا وَتَوَفَّنا مَعَ الأَبْرارِ»؛(۲)

پروردگارا! ما صدای منادی (تو) را شنیدیم که به ایمان دعوت می کرد که: «به پروردگار خود، ایمان بیاورید!» و ما ایمان آوردیم؛ پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و بدی های ما را بپوشان! و ما را با نیکان (و در مسیر آن ها) بمیران!

* * *

حشر با صالحان

و این نیز نعمت بر نعمت است که انسان هم خودش صالح باشد و هم با صالحان همنشین گردد و تا کسی خود صالح نباشد او را در جمع صالحان راه نمی دهند:

۱ - «فاطِرَ السَّماواتِ وَالأَرْضِ أَنْتَ وَلِیِ ّفِی الدُّنْیا وَالآخِرَهِ تَوَفَّنِی مُسْلِماً وَأَلْحِقْنِی بِالصّالِحِینَ»؛(۳)

پروردگارا! بخشی (عظیم) از حکومت به من بخشیدی، و مرا از علم تعبیر خواب ها آگاه ساختی! ای آفریننده

۱- ۱۳۳. سوره شعراء: ۸۵.

۲- ۱۳۴. سوره آل عمران: ۱۹۳.

۳- ۱۳۵. سوره یوسف: ۱۰۱.

آسمان ها و زمین! تو ولیّ و سرپرست من در دنیا و آخرت هستی، مرا مسلمان بمیران؛ و به صالحان ملحق فرما!»

۲ - «رَبِّ أَوْزِعْنِی أَنْ أَشْکُرَ نِعْمَتَکَ الَّتِی أَنْعَمْتَ عَلَیَّ وَعَلی والِدَیَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صالِحاً تَرْضاهُ وَأَدْخِلْنِی بِرَحْمَتِکَ فِی عِبادِکَ الصّالِحِینَ»؛(۱)

«پروردگارا! شکر نعمت هایی را که بر من و پدر و مادرم ارزانی داشته ای به من الهام کن، و توفیق ده تا عمل صالحی که موجب رضای توست انجام دهم، و مرا به رحمت خود در زمره بندگان صالحت وارد کن!»

۳ - «رَبِّ هَبْ لِی حُکْماً وَأَلْحِقْنِی بِالصّالِحِینَ»؛(۲)

پروردگارا! به من علم و دانش ببخش، و مرا به صالحان ملحق کن!

* * *

پیروزی بر مفسدان

برای جهاد و مبارزه با کافران و مفسدان و ظالمان باید از همه ابزار و وسایل کمک گرفت که یکی از آنان دعاست:

«رَبِّ انصُرْنِی عَلَی الْقَوْمِ الْمُفْسِدِینَ»؛(۳)

«پروردگارا! مرا در برابر این قوم تبهکار یاری فرما!»

* * *

۱- ۱۳۶. سوره نمل: ۱۹.

۲- ۱۳۷. سوره شعراء: ۸۳.

۳- ۱۳۸. سوره عنکبوت: ۳۰.

پیروزی بر کافران

۱ - «رَبَّنا وَلا تُحَمِّلْنا ما لا طاقَهَ لَنا بِهِ وَاعْفُ عَنّا وَاغْفِرْ لَنا وَارْحَمْنا أَنْتَ مَوْلینا فَانْصُرْنا عَلَی القَوْمِ الکافِرِینَ»؛(۱)

پروردگـارا! آنچه طـاقت تحمل آن را نـداریم، بر ما مقرّر مـدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را ببخش و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیّت کافران، پیروز گردان!

۲ - «رَبَّنا أَفْرِغْ عَلَیْنا صَبْراً وَثَبِّتْ أَقْدامَنا وَانْصُرْنا عَلَی القَوْمِ الکافِرِینَ»؛(۲)

«پروردگارا! پیمانه شکیبایی و استقامت را بر ما بریز! و قدمهای ما را ثابت بدار! و ما را بر جمعیّت کافران، پیروز بگردان!

۳ - «رَبَّنَا اغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا وَإِسْرافَنا فِی أَمْرِنا وَثَبِّتْ أَقْدامَنا وَانْصُرْنا عَلَی القَوْمِ الکافِرِینَ»؛(۳)

«پروردگـارا! گناهـان مـا را ببخش! و از تنـدروی هـای مـا در کارها، چشم پوشـی کن! قـدم های ما را اسـتوار بـدار! و ما را بر جمعیّت کافران، پیروز گردان!

* * *

۱- ۱۳۹. سوره بقره: ۲۸۶.

۲- ۱۴۰. سوره بقره: ۲۵۰.

۳- ۱۴۱. سوره آل عمران: ۱۴۷.

نفرین بر ظالمان

۱ - «رَبَّنَا اطْمِسْ عَلی أَمْوالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلی قُلُوبِهِمْ فَلا یُؤْمِنُوا حَتّی یَرَوُا العَذابَ الأَلِیمَ»؛(۱)

پروردگارا! اموالشان را نابود کن! و (بجرم گناهانشان،) دل هایشان را سخت و سنگین ساز، به گونه ای که ایمان نیاورند تا عذاب دردناک را ببینند!»

۲ - «رَبِّ اغْفِرْ لِی وَلِوالِدَیَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَیْتِیَ مُؤْمِناً وَلِلْمُؤْمِنِینَ وَالمُؤْمِناتِ وَلا تَزِدِ الظّالِمِینَ إِلّا تَباراً»؛(۲)

پروردگارا! مرا، و پدر و مادرم و تمام کسانی را که با ایمان وارد خانه من شدند، و جمیع مردان و زنان باایمان را بیامرز؛ و ظالمان را جز هلاکت میفزا!»

* * *

نفرین بر کافران

ما طبق وظیفه ای که داریم باید برای مستضعفان فکری و فرهنگی و جاهلان و کافران غیر معاند دعا کنیم تا به راه راست هدایت شوند؛ امّا آنان که عناد می ورزند و لجاجت می کنند؛ یعنی حقّ را می فهمند ولی نمی پذیرند، اینان استدلالی غیر از مبارزه و نفرین نمی فهمند:

۱ - «رَبِّ لا تَذَرْ عَلَی الأَرْضِ مِنَ الکافِرِینَ دَیّاراً إِنَّکَ إِنْ

۱- ۱۴۲. سوره یونس: ۸۸.

۲- ۱۴۳. سوره نوح: ۲۸.

تذَرْهُمْ يُضِلّوا عِبادَكَ وَلا يَلِدُوا إِلّا فاجِراً كَفّاراً»؛(۱)

«پروردگارا! هیچ یک از کافران را بر روی زمین باقی مگذار! چرا که اگر آن ها را باقی بگذاری، بندگانت را گمراه می کنند و جز نسلی فاجر و کافر به وجود نمی آورند!

۲ - «رَبَّنا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ العَذابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْناً كَبِيراً»؛(۲)

پروردگارا! آنان را از عذاب، دو چندان ده و آن ها را لعن بزرگی فرما!»

۳ - «رَبَّنا مَنْ قَدَّمَ لَنا هذا فَزِدْهُ عَذاباً ضِعْفاً فِی النّارِ»؛(۳)

«پروردگارا! هر کس این عذاب را برای ما فراهم ساخته، عذابی مضاعف در آتش بر او بیفزا!»

۴ - «رَبِ ّ إِمّا تُرِيَنِّی ما يُوعَدُونَ»؛(۴)

«پروردگار من! اگر عذاب هایی را که به آنان وعده داده می شود به من نشان دهی (و در زندگی ام آن را ببینم).

ص:۷۲

۱- ۱۴۴. سوره نوح: ۲۶ و ۲۷.

۲- ۱۴۵. سوره احزاب: ۶۸.

۳- ۱۴۶. سوره ص: ۶۱.

۴- ۱۴۷. سوره مؤمنون: ۹۳.

* * *

ذکرهای قرآنی

اشاره

ص:۷۳

ذکر قبل از شروع نماز

برای ورود به نماز که خلوتگاه گفتگوی خدا و بنده است، باید کسب آمادگی کرد، مقدماتی را باید فراهم نمود، تا تمرکز و حضور قلب حاصل شود؛ لذا فرمودند قبل از تکبیره الاحرام این ذکرها گفته شود:

۱ - « ... إِنَّ صَلاتِی وَنُسُکِی وَمَحْیایَ وَمَماتِی لِلَّهِ رَبِّ العالَمِینَ * لا شَرِیکَ لَهُ وَبِذلِکَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ المُسْلِمِینَ»؛(۱)

بگو: «نماز و تمام عبادات من، و زندگی و مرگ من، همه برای خداوند پروردگار جهانیان است. همتایی برای او نیست؛ و به همین مأمور شده ام؛ و من نخستین مسلمانم!»

۲ - «إِنِّی وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذِی فَطَرَ السَّماواتِ وَالأَرْضَ حَنِیفاً وَما أَنَا مِنَ المُشْرِکِینَ»؛(۲)

من روی خود را به سوی کسی کردم که آسمان ها و زمین را آفریده؛ من در ایمان خود خالصم؛ و از مشرکان نیستم!

* * *

ذکر آیه الکرسی

اگرچه همه قرآن ذکر و نور است، همه اش هدایت

۱- ۱۴۸. سوره انعام: ۱۶۲ و ۱۶۳.

۲- ۱۴۹. سوره انعام: ۷۹.

و حمایت است، لکن آیات ۲۵۵ تا ۲۵۷ سوره بقره که به آیه الکرسی معروف شده، دارای خواص ویژه ای است که در مواقع و موارد مختلف به عنوان ذکر و طلب حفظ و شفا و غیره قرائت می شود:

«اَللَّهُ لا إلهَ إلّا هُوَ الحَیُّ القَیُّومُ لاتَأْخُذُهُ سِنَهٌ وَلا نَوْمٌ لَهُ ما فِی السَّمواتِ وَما فِی الأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِی یَشْفَعُ عِنْدَهُ إلّا بِإذْنِهِ یَعْلَمُ ما بَیْنَ أَیْدِیهِمْ وَما خَلْفَهُمْ وَلا یُحِیطُونَ بِشَیْ ءٍ مِنْ عِلْمِهِ إلّا بِما شآءَ وَسِعَ کُرْسِیُّهُ السَّمواتِ وَالأَرْضَ وَلا یَؤُودُهُ حِفْظُهُما وَهُوَ العَلِیُّ العَظِیمُ * لا إکْراهَ فِی الدِّینِ قَدْ تَبَیَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الغَیِ فَمَنْ یَکْفُرْ بِالطّاغُوتِ وَیُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَکَ بِالعُرْوَهِ الوُثْقی لَا انْفِصامَ لَها وَاللَّهُ سَمِیعٌ عَلِیمٌ * اَللَّهُ وَلِیُّ الَّذِینَ آمَنُوا یُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُماتِ إلَی النُّورِ وَالَّذِینَ کَفَرُوا أَوْلِیآؤُهُمُ الطّاغُوتُ یُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إلَی الظُّلُماتِ أُوْلئِکَ أَصْحابُ النّارِ هُمْ فِیها خالِدُونَ»؛(۱)

هیچ معبودی نیست جز خداوند یگانه زنده، که قائم به ذات خویش است، و موجودات دیگر، قائم به او هستند؛ هیچگاه خواب سبک و سنگینی او را فرا نمی گیرد؛ (و لحظه ای از تدبیر جهان هستی، غافل نمی ماند؛) آنچه در آسمان ها و آنچه در زمین است، از آن اوست؛ کیست که در نزد او،

۱- ۱۵۰. سوره بقره: ۲۵۵ – ۲۵۷.

جز به فرمان او شفاعت کند؟! (بنابراین، شفاعت شفاعت کنندگان، برای آن ها که شایسته شفاعتند، از مالکیت مطلقه او نمی کاهد.) آنچه را در پیش روی آن ها [بندگان]و پشت سرشان است می داند؛ (و گذشته و آینده، در پیشگاه علم او، یکسان است.) و کسی از علم او آگاه نمی گردد؛ جز به مقداری که او بخواهد. (اوست که به همه چیز آگاه است؛ و علم و دانش محدود دیگران، پرتوی از علم بی پایان و نامحدود اوست.) تخت (حکومت) او، آسمان ها و زمین را دربرگرفته؛ و نگاهداری آن دو [آسمان و زمین]، او را خسته نمی کند. بلندی مقام و عظمت، مخصوص اوست. در قبول دین، اکراهی نیست. (زیرا) راه درست از راه انحرافی، روشن شده است. بنابر این، کسی که به طاغوت [بت و شیطان، و هر موجود طغیانگر] کافر شود و به خدا ایمان آورد، به دستگیره محکمی چنگ زده است، که گسستن برای آن نیست. و خداوند، شنوا و داناست. خداوند، ولی و سرپرست کسانی است که ایمان آورده اند؛ آن ها را از ظلمت ها، به سوی نور بیرون می برد. (اما) کسانی که کافر شدند، اولیای آن ها طاغوت ها هستند؛ که آن ها را از نور، به سوی ظلمت ها بیرون می برند؛ آن ها اهل آتشند و همیشه در آن خواهند ماند.

* * *

ص:۷۶

ذکر بعد از هر نماز (آیه شهادت)

می گوینـد اگر می خواهیـد با خـدا حرف بزنیـد دعا کنیـد، اگر می خواهیـد خـدا با شـما حرف بزنـد قرآن بخوانید و اگر می خواهیـد بـا خـدا گفت و گو کنیـد نماز بخوانیـد که هم قرآن دارد و هم دعا، بعـد از این گفت و گو نیز ذکرهای متعـددی از قرآن برای بعد از نماز وارد شده است:

۱ - «شَـهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لا ـ إِلهَ إِلّـا هُوَ وَالمَلآئِکَهُ وَأُولُوا العِلْمِ قآئِمَاً بِالقِسْطِ لا إِلهَ إِلّا هُوَ العَزِیزُ الحَکِیمُ إِنَّ الـدِّینَ عِنْـدَ اللَّهِ الإِسْـلامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِینَ أُوتُوا الکِتابَ إِلّا مِنْ بَعْدِ ما جآءَهُمُ العِلْمُ بَغْیاً بَیْنَهُمْ وَمَنْ یَکْفُرْ بِآیاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِیعُ الحِسابِ»؛(۱)

خداوند، (با ایجاد نظام واحدِ جهانِ هستی،) گواهی می دهد که معبودی جز او نیست؛ و فرشتگان و صاحبان دانش، (هر کدام به گونه ای بر این مطلب،) گواهی می دهنـد؛ در حالی که (خداونـد در تمام عالم) قیام به عـدالت دارد؛ معبودی جز او نیست، که هم توانا و هم حکیم است. دین در نزد خدا، اسـلام (و تسلیم بودن در برابر حق) است. و کسانی که کتاب آسمانی به آنان داده شـد، اختلافی (در آن) ایجاد نکردنـد، مگر بعد از آگاهی و علم، آن هم به خاطر ظلم و سـتم در میان خود؛ و هر کس به آیات خدا کفر ورزد، (خدا به حساب او می رسد؛ زیرا) خداوند، سریع الحساب است.

۱- ۱۵۱. سوره آل عمران: ۱۸ و ۱۹.

۲ - «قُلِ اللَّهُمَّ فاطِرَ السَّمواتِ وَالأَرْضِ عالِمَ الغَيْبِ وَالشَّهادَهِ أَنْتَ تَحْكَمُ بَيْنَ عِبادِکَ فِی ما کانُوا فِیهِ یَخْتَلِفُونَ»؛(۱)

بگو: «خداوندا! ای آفریننده آسمان ها و زمین، و آگاه از اسرار نهان و آشکار، تو در میان بندگانت در آنچه اختلاف داشتند داوری خواهی کرد!»

۳ - خصوصاً بعد از نماز مغرب، همراه با صلوات:

«إِنَّ اللَّهَ وَمَلآئِکَتَهُ یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِ ّ یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِیماً»؛(۲)

خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می فرستد؛ ای کسانی که ایمان آورده اید، بر او درود فرستید و سلام گویید و کاملًا تسلیم (فرمان او) باشید.

۴ - خصوصاً بعد از نماز مغرب و نیز در هر صبح و شام برای جلب خیرات و دفع شرور:

«فَسُبْحانَ اللَّهِ حِینَ تُمْسُونَ وَحِینَ تُصْبِحُونَ * وَلَهُ الحَمْدُ فِی السَّمواتِ وَالأَرْضِ وَعَشِیّاً وَحِینَ تُظْهِرُونَ * یُخْرِجُ الحَیَّ مِنَ المَیِّتِ وَیُخْرِجُ المَیِّتَ مِنَ الحَیِ ّ وَیُحْیِ الأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها وَکَذلِکَ تُخْرَجُونَ»؛(۳)

ص:۷۸

۱- ۱۵۲. سوره زمر: ۴۶.

۲- ۱۵۳. سوره احزاب: ۵۶.

۳- ۱۵۴. سوره روم: ۱۸ و ۱۹.

و حمد و ستایش مخصوص اوست در آسمان و زمین، و به هنگام عصر و هنگامی که ظهر می کنید. او زنده را از مرده بیرون می آورد، و مرده را از زنـده، و زمین را پس از مردنش حیات می بخشد، و به همین گونه روز قیامت (از گورها) بیرون آورده می شوید!

* * *

ذکر مخصوص نماز غفیله

نماز غُفیله که دو رکعت است و بعد از نماز مغرب خوانده می شود دارای برکات و ثواب و آثار زیادی است که چون بسیاری از مردم از این همه نعمت غافل هستند به نماز غفیله نامیده شده، دستور این نماز به این صورت است که بعد از سوره حمد این چند آیه در رکعت اول و آیه دیگر نیز در رکعت دوم خوانده می شود:

۱ - «وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغاضِباً فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنادى فِي الظُّلُماتِ أَنْ لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ سُبْحانَكَ إِنِّی كُنْتُ مِنَ الظّالِمِينَ * فَاسْتَجَبْنا لَهُ وَنَجَّيْناهُ مِنَ الغَمِ وَكَذلِكَ نُنجِی المُؤْمِنِينَ»؛(۱)

و ذاالنون [یونس] را (به یـاد آور) در آن هنگـام که خشـمگین (از میان قوم خود) رفت؛ و چنین می پنـداشت که ما بر او تنگ نخواهیم گرفت؛ (امّا موقعی که در کام نهنگ فرو

۱- ۱۵۵. سوره انبیاء: ۸۷ و ۸۸.

رفت،) در آن ظلمت ها(ی متراکم) صدا زد: («خداوندا!) جز تو معبودی نیست! منزّهی تو! من از ستمکاران بودم!» ما دعای او را به اجابت رساندیم؛ و از آن اندوه نجاتش بخشیدیم؛ و این گونه مؤمنان را نجات می دهیم!

در رکعت دوم نماز غفیله نیز بعد از سوره حمد، این آیه خوانده می شود:

۲ - «وَعِنْدَهُ مَفاتِحُ الغَيْبِ لا يَعْلَمُها إِلّا هُوَ وَيَعْلَمُ ما فِي البَرِّ وَالبَحْرِ وَما تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلّا يَعْلَمُها وَلا حَبَّةٍ فِي ظُلُماتِ الأَرْضِ وَلارَطْبٍ وَلايابِسٍ إِلّا فِي كِتابٍ مُبِينٍ»؛(۱)

کلیدهای غیب، تنها نزد اوست؛ و جز او، کسی آن ها را نمی داند. او آنچه را در خشکی و دریاست می داند؛ هیچ برگی (از درختی) نمی افتد، مگر این که از آن آگاه است؛ و نه هیچ دانه ای در تاریکیهای زمین، و نه هیچ تر و خشکی وجود دارد، جز این که در کتابی آشکار [در کتاب علم خدا]ثبت است.

* * *

ذکر بعد از نماز مغرب

تعقیبات نماز، یعنی بعد از هر نمازی انسان کمی تأمل کند، ذکری بگوید، دعایی بخواند، که آن لحظه محل استجابت

۱- ۱۵۶. سوره انعام: ۵۹.

دعاست، نه این که هنوز سلام نماز را نداده از جایش برخیزد:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ سَبَّحَ لِلَّهِ ما فِی السَّماواتِ وَالأَرْضِ وَهُوَ العَزِيزُ الحَكِيمُ * لَهُ مُلْكُ السَّماواتِ وَالأَرْضِ يُحْيِی وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلی كُلِّ شَیْ ءٍ قَدِيرٌ هُوَ الأَوَّلُ وَالآخِرُ وَالظّاهِرُ وَالباطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَیْ ءٍ عَلِيمٌ * هُوَ الَّذِی خَلَقَ السَّماواتِ وَالأَرْضَ فِی سِتَّةِ أَيّامٍ ثُمَّ اسْتَوی عَلَی العَرْشِ يَعْلَمُ ما يَلِجُ فِی الأَرْضِ وَما يَخْرُجُ مِنْها وَما يَنْزِلُ مِنَ السَّمآءِ وَما يَعْرُجُ فِيها وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَما كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِما تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ لَهُ مُلْكُ السَّماواتِ وَالأَرْضِ وَإِلَی اللَّهِ تُرْجَعُ الأُمُورُ يُولِجُ اللَّيْلَ فِی النَّهارِ وَيُولِجُ النَّهارَ فِی اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذاتِ الصُّدُورِ»؛(۱)

آنچه در آسمان ها و زمین است برای خدا تسبیح می گویند؛ و او عزیز و حکیم است. مالکیّت (و حاکمیّت) آسمان ها و زمین از آن اوست؛ زنده می کند و می میراند؛ و او بر هر چیز توانا است! اوّل و آخر و پیدا و پنهان اوست؛ و او به هر چیز داناست. او کسی است که آسمان ها و زمین را در شش روز [شش دوران]آفرید؛ سپس بر تخت قدرت قرار گرفت (و به تدبیر جهان پرداخت)؛ آنچه را در زمین فرو می رود می داند، و آنچه را از آن خارج می شود و آنچه از آسمان نازل می گردد و آنچه به آسمان بالا می رود؛ و هر جا

۱- ۱۵۷. سوره حدید: ۱ - ۶.

باشید او با شما است، و خداوند نسبت به آنچه انجام می دهید بیناست! مالکیّت آسمان ها و زمین از آن اوست؛ و همه کارها به سوی او باز گردانند ه می شود. شب را در روز می کند و روز را در شب؛ و او به آنچه در دل سینه ها وجود دارد داناست.

* * *

ذکر بعد از نماز عشا

از مهم ترین تعقیبات نماز عشا همین چند آیه پایان سوره بقره است که به «آمن الرسول» معروف است:

«آمَنَ الرَّسُولُ بِما أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلآئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقالُوا سَمِعْنا وَأَطَعْنا غُفْرانَكَ رَبَّنا وَإِلَيْكَ المَصِيرُ * لا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْساً إِلّا وُسْعَها لَها ما كَسَبَتْ وَعَلَيْها مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنا لا تُؤاخِذْنا إِنْ نَسِينا أَوْ أَخْطَأْنا رَبَّنا وَلاتَحْمِلْ عَلَيْنا إِصْراً كَما حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنا رَبَّنا وَلاتُحَمِّلْنا ما لا طاقَةَ لَنا بِهِ وَاعْفُ عَنّا وَاغْفِرْ لَنا وَارْحَمْنا أَنْتَ مَوْلينا فَانْصُرْنا عَلَى القَوْمِ الكافِرِينَ»؛(۱)

پیامبر، به آنچه از سوی پروردگارش بر او نازل شده، ایمان آورده است. (و او، به تمام سخنان خود، کاملاً مؤمن می باشد.) و همه مؤمنان (نیز)، به خدا و فرشتگان او

ص:۸۲

۱- ۱۵۸. سوره بقره: ۲۸۵ و ۲۸۶.

و کتابها و فرستادگانش، ایمان آورده اند؛ (و می گویند:) ما در میان هیچ یکٔ از پیامبران او، فرق نمی گذاریم (و به همه ایمان داریم). و (مؤمنان) گفتند: «ما شنیدیم و اطاعت کردیم. پروردگارا! (انتظارِ) آمرزش تو را (داریم)؛ و بازگشت (ما) به سوی توست.» خداوند هیچ کس را، جز به اندازه تواناییش، تکلیف نمی کند. (انسان،) هر کار (نیکی) را انجام دهد، برای خود انجام داده؛ و هر کار (بدی) کند، به زیان خود کرده است. (مؤمنان می گویند:) پروردگارا! اگر ما فراموش یا خطا کردیم، ما را مؤاخذه مکن! پروردگارا! تکلیف سنگینی بر ما قرار مده، آن چنان که (به خاطر گناه و طغیان،) بر کسانی که پیش از ما بودند، قرار دادی! پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را نداریم، بر ما مقرّر مدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را ببخش و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیّت کافران، پیروز گردان!

* * *

دعای قبل از خواب و برای بیدار شدن به موقع

این آیه همانند ساعت زنگٔ دار عمل می کند، کافی است اعتقاد داشته باشی و قبل از خواب، آن را قرائت کنی، هر ساعتی اراده کرده باشی فرشته ای تو را بیدار می کند، امام صادق علیه السلام فرمود کسی نیست که آخر سوره کهف را هنگام

خوابیدن بخواند جز این که هر ساعتی اراده کرده باشد بیدار خواهد شد: (۱)

«قُلْ إِنَّما أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحى إِلَيَّ أَنَّما إِلهُكُمْ إِلهٌ واحِدٌ فَمَنْ كانَ يَرْجُوا لِقآءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلاً صالِحاً وَلا يُشْرِكْ بِعِبادَةِ رَبِّهِ أَحَداً»؛(۲)

بگو: «من فقط بشری هستم مثل شما؛ (امتیاز م این است که) به من وحی می شود که تنها معبود تان معبود یگانه است؛ پس هر که به لقای پروردگارش امید دارد، باید کاری شایسته انجام دهد، و هیچ کس را در عبادت پروردگارش شریک نکند!

* * *

ذکر نیمه شب ها، قبل از نماز شب

مردان الهی و انسان شب زنـده دار، در تاریکی شب وقتی از رختخواب گرم و نرم برمی خیزد تا به نماز شب و تهجّد به درگاه خدا بپردازد، هنگامی که به آسمان پرستاره نگاه می کند، با خدای خودش چنین نجوا و راز و نیاز می کند: (۳)

«إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمواتِ وَالأَرْضِ وَاخْتِلافِ اللَّيْلِ وَالنَّهارِ

۱- ۱۵۹. اصول کافی، مرحوم کلینی، ج ۶، ص ۲۱۶؛ حلیه المتقین، فصل هفتم، ص ۱۳۳؛ مفاتیح الجنان.
۲- ۱۶۰. سوره کهف: ۱۱۰.
۳- ۱۶۱. از امام علی علیه السلام نقل شده که چون کسی خواهد پی حاجتی برود، بامداد روز پنج شنبه برود و این آیات سوره " آل عمران " را بخواند و سپس آیه الکرسی و سوره قدر و حمد را بخواند.

لَآیاتٍ لِأُولِی الأَلْبابِ * الَّذِینَ یَذْکُرُونَ اللَّهَ قِیاماً وَقُعُوداً وَعَلی جُنُوبِهِمْ وَیَتَفَکَّرُونَ فِی خَلْقِ السَّمواتِ وَالأَرْضِ رَبَّنا ما خَلَقْتَ هذا باطِلًا سُبْحانَکَ فَقِنا عَذابَ النّارِ رَبَّنا إِنَّکَ مَنْ تُدْخِلِ النّارَ فَقَدْ أَخْزَیْتَهُ وَما لِلظّالِمِینَ مِنْ أَنْصارٍ رَبَّنا إِنَّنا سَمِعْنا مُنادِیاً یُنادِی لِلإِیمانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّکُمْ فَآمَنّا رَبَّنا فَاغْفِرْلَنا ذُنُوبَنا وَکَفِّرْعَنّا سَیِّئاتِنا وَتَوَفَّنا مَعَ الأَبْرارِ * رَبَّنا وَآتِنا ما وَعَدْتَنا عَلی رُسُلِکَ وَلا تُخْزِنا یَوْمَ القِیامَهِ إِنَّکَ لا تُخْلِفُ المِیعادَ»؛(۱)

مسلماً در آفرینش آسمان ها و زمین، و آمد و رفت شب و روز، نشانه های (روشنی) برای خردمندان است. همانها که خدا را در حال ایستاده و نشسته، و آنگاه که بر پهلو خوابیده اند، یاد می کنند؛ و در اسرار آفرینش آسمان ها و زمین می اندیشند؛ (و می گویند:) بار الها! این ها را بیهوده نیافریده ای! منزهی تو! ما را از عذاب آتش، نگاه دار! پروردگارا! هر که را تو (بخاطر اعمالش،) به آتش افکنی، او را خوار و رسوا ساخته ای! و برای افراد ستمگر، هیچ یاوری نیست! پروردگارا! ما صدای منادی (تو) را شنیدیم که به ایمان دعوت می کرد که: «به پروردگار خود، ایمان بیاورید!» و ما ایمان آوردیم؛ پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و بدی های ما را بپوشان! و ما را با نیکان (و در مسیر

۱- ۱۶۲. سوره آل عمران: ۱۹۰ - ۱۹۴.

آن هـا) بمیران! پروردگـارا! آنچه را به وسـیله پیـامبرانت به مـا وعـده فرمودی، به مـا عطـا کن! و ما را در روز رسـتاخیز، رسوا مگردان! زیرا تو هیچ گاه از وعده خود، تخلف نمی کنی.

* * *

ذکر نماز دهه ذیحجه

ده شب اول ماه ذیحجه که همان ده شبی است که بر سـی شب وعده خدا با موسـی اضافه شد، از مهم ترین روزهای سال برای عبـادت و بنـدگی و نیز انجـام اعمال حـجّ است، علاوه بر آداب مخصوص و دعاهای ویژه، دو رکعت نماز نیز وارد شـده، اگر کسـی ده شب اول ماه ذی حجه بین نماز مغرب و عشا دو رکعت نماز بخواند که بعد از سوره حمد و توحید، این آیه را قرائت کند، امید است در ثواب حاجیان شریک شود: (۱)

«وَواعَـدْنا مُوسـی ثَلاثِینَ لَیْلَهً وَأَتْمَمْناها بِعَشْـرٍ فَتَمَّ مِیقاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِینَ لَیْلَهً وَقالَ مُوسـی لِأَخِیهِ هارُونَ اخْلُفْنِی فِی قَوْمِی وَأَصْـلِحْ وَلا تَتَّبِعْ سَبِیلَ الْمُفْسِدِینَ»؛(۲)

و ما با موسـی، سـی شب وعـده گذاشتیم؛ سـپس آن را با ده شب (دیگر) تکمیل نمودیم؛ به این ترتیب، میعاد پروردگارش (با او)، چهل شب تمام شد. و موسی به برادرش هارون گفت:

۱- ۱۶۳. رساله های مراجع تقلید و مفاتیح الجنان.

۲- ۱۶۴. سوره اعراف: ۱۴۲.

«جانشین من در میان قومم باش. و (آن ها) را اصلاح کن! و از روش مفسدان، پیروی منما!»

* * *

ذکر نماز روز اول هر ماه قمری

در روز اوّل هر ماه قمری، دو رکعت نماز به جا آورده می شود، در رکعت اوّل بعد از حمد، سی مرتبه سوره توحید، و در رکعت دوّم بعد از حمد، سی مرتبه سوره قدر بخواند و بعد از نماز تصدّقی کند. چون چنین کند سلامتی خود را در آن ماه از حق تعالی بخرد و از بعضی روایات نقل است که بعد از نماز این چند آیه را بخواند: (۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ وَما مِنْ دآبَّهٍ فِی الْأَرْضِ إِلّا عَلَی اللَّهِ رِزْقُها وَیَعْلَمُ مُسْتَقَرَّها وَمُسْتَوْدَعَها کُلٌّ فِی کِتابٍ مُبِینٍ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ وَإِنْ یَمْسَسْکَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلا کاشِفَ لَهُ إِلّا هُوَ، وَإِنْ یُرِدْکَ بِخَیْرٍ فَلا رآدَّ لِفَضْلِهِ، یُصِیبُ بِهِ مَنْ یَشآءُ مِنْ عِبادِهِ، وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِیمُ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ سَیَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ یُسْراً، ما شآءَ اللَّهُ لا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ، حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَکِیلُ، وَأُفَوِّضُ أَمْرِی إِلَی اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ بَصِیرٌ بِالْعِبادِ، لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظّالِمِینَ، رَبِّ إِنِّی لِما أَنْزَلْتَ إِلَیَّ مِنْ خَیْرٍ فَقِیرٌ، رَبِّ لا تَذَرْنِی فَرْداً وَأَنْتَ خَیْرُ الْوارِثِینَ.(۲)

۱- ۱۶۵. مفاتیح الجنان.

۲- ۱۶۶. سوره های هود: ۶؛ یونس: ۱۰۷؛ طلاق: ۷؛ کهف: ۳۹؛ آل عمران: ۱۷۳؛ >--غافر: ۴۴؛ انبیا: ۸۷؛ قصص: ۲۴؛ انبیا: ۸۹.

به نـام خداونـد بخشـنده مهربـان «هیـچ جنبنـده ای در زمین نیست مگر این که روزی او بر خـداست! او قرارگـاه و محل نقل و انتقالش را می دانـد؛ همه این ها در کتاب آشـکاری ثبت است! [در لوح محفوظ، در کتاب علم خدا]» به نام خداوند بخشـنده مهربان «و اگر خداونـد، (برای امتحان یا کیفر گناه،) زیانی به تو رساند، هیچ کس جز او آن را برطرف نمی سازد؛ و اگر اراده خیری برای تو کنـد، هیـچ کس مانع فضل او نخواهـد شـد! آنرا به هر کس از بندگانش بخواهد می رساند؛ و او غفور و رحیم است!» به نام خداوند بخشـنده مهربان «خداوند بزودی بعد از سختی ها آسانی قرار می دهد!» «این نعمتی است که خدا خواسته است؟! قوّت (و نیرویی) جز از نـاحیه خـدا نیست!» «خـدا مـا را کافی است؛ و او بهترین حامی ماست.» من کار خود را به خـدا واگـذارم که خداونـد نسـبت به بنـدگانش بینـاست!» («خداونـدا!) جز تـو معبـودی نیست! منزّهی تـو! من از سـتمکاران بودم!» «پروردگارا! هر خیر و نیکی بر من فرستی، به آن نیازمندم!» «پروردگار من! مرا تنها مگذار (و فرزند برومند ی به من عطا کن)؛ و تو بهترین وارثانی!»

* * *

ص:۸۸

سپاس و ستایش خداوند در انجام هر کاری

تسبیح و تحمید و تهلیل و تکبیر خداوند باید ورد زبان هر مسلمان شاکر و سپاس گزاری باشد:

۱ - «سُبْحانَ رَبّنا إِنْ کانَ وَعْدُ رَبِّنا لَمَفْعُولاً»؛(۱)

«منزّه است پروردگار ما، که وعده هایش به یقین انجام شدنی است!»

این زبان بهشتیان است که همواره به تسبیح و تحیت و سلام و حمد خدا مشغول است، پس چه خوب که ما نیز زندگی و روز بهشتی گونه داشته باشیم:

۲ - «دَعْواهُمْ فِیها سُبْحانَکَ اللَّهُمَّ وَتَحِیَّتُهُمْ فِیها سَلامٌ وَآخِرُ دَعْواهُمْ أَنِ الحَمْدُ للَّهِ رَبِّ العالَمِینَ»؛(۲)

گفتار (و دعای) آن ها در بهشت این است که: «خداوندا، منزهی تو!» و تحیّت آن ها در آنجا: سلام؛ و آخرین سخنشان این است که: «حمد، مخصوص پروردگار عالمیان است!»

* * *

اظهار عجز در برابر علم الهی

ما هرچه از علم و قدرت و سواد که داشته باشیم، باز در مقابل «او» هیچ نداریم، چون هر چه هم که داریم از آن منبع فیض دریافت کرده ایم پس همیشه باید این را در ذهن

۱- ۱۶۷. سوره اسراء: ۱۰۸.

۲- ۱۶۸. سوره یونس: ۱۰.

و خاطر داشته باشیم که ما هیچ هستیم:

«سُبْحانَکَ لا عِلْمَ لَنا إِلّا ما عَلَّمْتَنا إِنَّکَ أَنْتَ العَلِیمُ الحَکِیمُ»؛(۱)

«منزهی تو! ما چیزی جز آنچه به ما تعلیم داده ای، نمی دانیم؛ تو دانا و حکیمی.»

* * *

جهت اجابت دعا (آیه ملک)

در مواقع مختلف و جهت اجابت خواسته ها و دعاها مؤثر است و ثواب فراوان دارد:

«قُلِ اللَّهُمَّ مالِکَ المُلْکِ تُؤْتِی المُلْکَ مَنْ تَشآءُ وَتَنْزِعُ المُلْکَ مِمَّنْ تَشآءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشآءُ وَتُـذِلُّ مَنْ تَشآءُ بِیَدِکَ الخَیْرُ إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ * تُولِجُ اللَّیْلَ فِی النَّهارِ وَتُولِجُ النَّهارَ فِی اللَّیْلِ وَتُخْرِجُ الحَیَّ مِنَ المَیِّتِ وَتُخْرِجُ المَیِّتَ مِنَ الحَیِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشآءُ بِغَیْرِ حِسابٍ»؛(۲)

بگو: «بارالها! مالک حکومتها تویی؛ به هر کس بخواهی، حکومت میبخشی؛ و از هر کس بخواهی، حکومت را می گیری؛ هر کس را بخواهی، عزت می دهی؛ و هر که را بخواهی خوار می کنی. تمام خوبیها به دست توست؛ تو بر هر چیزی قادری. شب را در روز داخل می کنی، و روز را در شب؛ و زنـده را از مرده بیرون می آوری، و مرده را زنده؛ و به هر کس بخواهی، بدون حساب، روزی میبخشی».

* * *

۱- ۱۶۹. سوره بقره: ۳۲.

۲- ۱۷۰. سوره آل عمران: ۲۶ و ۲۷.

ذکرهای توکل بر خدا

یک انسان مسلمان مؤمن همیشه و در هر کار و در همه حال، توکل و توجّه اش به خداست، وظیفه و کارش را انجام می دهد؛ امّا با توکل بر خدا، تا به نتیجه خوب برسد، چه خوب است همان طور که در دل بر خدا توکل می کنیم این ذکرهای توکل را بر زبان نیز جاری نماییم:

۱ - «فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لا إِلهَ إِلّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ العَرْشِ العَظِيمِ»؛(۱)

بگو: «خداوند مرا کفایت می کند؛ هیچ معبودی جز او نیست؛ بر او توکّل کردم؛ و او صاحب عرش بزرگ است!»

۲ - «وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِ ّشَيْ ءٍ قَدْراً»؛(۲)

و هر کس بر خدا توکّل کند، کفایت امرش را می کند؛ خداوند فرمان خود را به انجام می رساند؛ و خدا برای هر چیزی اندازه ای قرار داده است!

۳ - «وَما لَنا أَلّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدانا سُبُلَنا وَلَنَصْبِرَنَّ عَلى ما آذَيْتُمُونا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ المُتَوَكِّلُونَ»؛(۳)

۱- ۱۷۱. سوره توبه: ۱۲۹.

۲- ۱۷۲. سوره طلاق: ۳.

۳- ۱۷۳. سوره ابراهیم: ۱۲.

و چرا بر خدا توکّل نکنیم، با این که ما را به راه های (سعادت) رهبری کرده است؟! و ما بطور مسلّم در برابر آزارهای شما صبر خواهیم کرد (و دست از رسالت خویش بر نمی داریم)! و توکل کنندگان، باید فقط بر خدا توکّل کنند!

۴ - «قُلْ حَسْبِیَ اللَّهُ عَلَیْهِ یَتَوَکَّلُ الْمُتَوَکِّلُونَ»؛(۱)

بگو: «خدا مرا کافی است؛ و همه متوکّلان تنها بر او توکّل می کنند!»

۵ - «حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الوَکِیلُ»؛(۲)

«خدا ما را کافی است؛ و او بهترین حامی ماست.»

۶ - «قُلْ هُوَ رَبّی لا إِلَهَ إِلّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَإِلَیْهِ مَتابِ»؛(۳)

بگو: «او پروردگار من است! معبودی جز او نیست! بر او

ص:۹۲

۱- ۱۷۴. سوره زمر: ۳۸.

۲- ۱۷۵. سوره آل عمران: ۱۷۳.

۳- ۱۷۶. سوره آل عمران: ۱۷۳.

توکّل کردم؛ و بازگشتم به سوی اوست!»

۷ - «قُلْ هُوَ الرَّحْمنُ آمَنّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِی ضَلالٍ مُبِينٍ»؛(۱)

بگو: «او خداونـد رحمان است، ما به او ایمان آورده و بر او توکّل کرده ایم؛ و بزودی می دانید چه کسـی در گمراهی آشـکار است!»

۸ - «ذلِكُمُ اللَّهُ رَبِّی عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ»؛(۲)

این است خداوند، پروردگار من، بر او توکّل کرده ام و به سوی او باز می گردم!

* * *

کارها را به خدا سپردن

همه چیز از خـداست، به دست خـداست، برای خـداست و به قدرت خداست، او که بر هر کاری عالم و قادر است، پس ما هم همه کارهایمان را به او میسپاریم:

«وَأُفَوِّضُ أَمْرِی إِلَی اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالعِبادِ»؛(۳)

من کار خود را به خدا واگذارم که خداوند نسبت به بندگانش بیناست!»

* * *

جهت خلاصی از نفس اماره

فرموده اند دشمن ترین دشمنان انسان همان نفس اوست که در اوست،(۴) پس اولاً باید همیشه این را به یاد داشته باشیم

۱- ۱۷۷. سوره ملک: ۲۹.

۲- ۱۷۸. سوره شوری: ۱۰.

۳- ۱۷۹. سوره غافر: ۴۴.

۴- ۱۸۰. پیـامبر اکرم صـلی الله علیه وآله فرموده است: اعـدا عـدوک نفسـک التی بین جنبیک؛ عـده الـداعی، ص ۲۹۵؛ بحار الانوار، ج ۶۷، ۳۶.

و ثانیاً برای در امان ماندن از آن به خدا پناه ببریم:

«وَما أُبَرِّئُ نَفْسِی إِنَّ النَّفْسَ لَأَمّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلّا ما رَحِمَ رَبِّی إِنَّ رَبِّی غَفُورٌ رَحِیمٌ»؛(۱)

من هرگز خودم را تبرئه نمی کنم، که نفس (سرکش) بسیار به بدیها امر می کند؛ مگر آنچه را پروردگارم رحم کند! پروردگارم آمرزنده و مهربان است.»

* * *

برای ورود به منزل و راه و کار جدید

هر کاری و راهی و هر منزلی، آن گاه مبارک یعنی پر خیر و برکت است که با عنایت خداوند متعال باشد، پس از او درخواست می کنیم:

«رَبِّ أَنْزِلْنِی مُنْزَلاً مُبارَکاً وَأَنْتَ خَیْرُ الْمُنْزِلِینَ»؛(۲)

«پروردگارا! ما را در منزلگاهی پربرکت فرود آر، و تو بهترین فرود آورندگانی!»

* * *

جهت حفظ از بلاها و خطرات در هر زمان

در هر لحظه و در هر جا، هزاران اسباب و علل و خطر وجود دارد که می تواند انسان را از پای در آورد اگر حفاظت الهی نباشد: (۳)

۱- ۱۸۱. سوره یوسف: ۵۳.

۲- ۱۸۲. سوره مؤمنون: ۲۹.

۳- ۱۸۳. مفاتیح الجنان از کتاب بلد الامین و او از رسول خداصلی الله علیه وآله نقل کرده که در هر روز صبح، هفت مرتبه بخوانند.

«فَاللَّهُ خَیْرٌ حافِظاً وَهُوَ أَرْحَمُ الرّاحِمِینَ» (۱) «إِنَّ وَلِیِّیَ اللَّهُ الَّذِی نَزَّلَ الکِتابَ وَهُوَ یَتَوَلَّی الصّالِحِینَ» (۲) «فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ العَرْشِ العَظِیم»؛(۳)

و (در هر حال،) خداوند بهترین حافظ، و مهربانترین مهربانان است» ولی و سرپرست من، خدایی است که این کتاب را نازل کرده؛ و او همه صالحان را سرپرستی می کند. اگر آن ها (از حق) روی بگردانند، (نگران مباش!) بگو: «خداوند مرا کفایت می کند؛ هیچ معبودی جز او نیست؛ بر او توکّل کردم؛ و او صاحب عرش بزرگ است!»

* * *

جهت محفوظ ماندن از دید دشمن

این از موثق ترین و مطمئن ترین ذکرهایی است که هر که خوانده و با نیت خالص خوانده، نفع برده است و تجربه های فراوانی موجود است؛ از جمله روایت شده آن گاه که پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله در لیله المبیت یعنی شب هجرت از جلوی چشم کفار قریش از منزل بیرون آمد این آیه را خواند و آنان همه کور شدند، رزمندگان اسلام نیز در دوران دفاع مقدّس هشت ساله ایران موارد زیادی را تجربه و نقل کرده اند:

۱- ۱۸۴. سوره یوسف: ۶۴.

۲- ۱۸۵. سوره اعراف: ۱۹۶.

۳- ۱۸۶. سوره توبه: ۱۲۹.

«وَجَعَلْنا مِنْ بَیْنِ أَیْدِیهِمْ سَدّاً وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدّاً فَأَغْشَیْناهُمْ فَهُمْ لا یُبْصِرُونَ»؛(۱)

و در پیش روی آنان سدّی قرار دادیم، و در پشت سرشان سدّی؛ و چشمانشان را پوشانده ایم، لذا نمی بینند!

* * *

در فراز و نشیب های زندگی

ذکری که نوح نبی علیه السلام به هنگام طوفان آسمان و زمین و تلاطم حوادث سخت به دستور خدا قرائت کرد و کشتی آنان به راحتی و سلامت بر روی آب حرکت و سکون پیدا می کرد و از امام رضاعلیه السلام نقل شده که قبل سوار شدن بر کشتی بخوانند: (۲)

«بِسْمِ اللَّهِ مَجْرها وَمُرْس(۳)ها إِنَّ رَبِّی لَغَفُورٌ رَحِیمٌ»؛(۴)

ثــــــــــث @@@ئلاَلاـــــــــــــــــَف لاَلاَلاـــــــــــــــــَف لاَلاَئلاَلاَلاَلاَلاَلاـــــــــــــــــَض لاَلاـــــــــــــــــَض
لاَلاَلاَلاَلاَ یصلاَلاَ یصلاَصلاَض ؟لاَض ؟لاَلاَلا ؟لاَلاَ ؟لاَلاَلا ؟لاَلاَلا ؟لاَلاَلا ؟ئ ؟ئ ؟ئ ؟ئصئصئصئلاَئلاَلاَلاَلاَلاَلاَلاَلاَ صلاَئ

چـچ ئئئئلاَلاَلاَلاَ کلاَلاَ کلاَلاَلاَلاَی لاَلاَ ؟لاَلاَ ؟لاَض ؟لاَلاَلا ؟لاَلاَلا ؟لاَئئئئ «به نام خـدا بر آن سوار شویـد! و هنگام حرکت و توقف کشتی، یاد او کنید، که پروردگارم آمرزنده و مهربان است!»

* * *

ذکر هنگام مصیبت

این دستور شرع مقدّس اسلام است که هر گاه به مصیبتی گرفتار شدید یا خبر مرگ یکی از نزدیکان را به شما دادند این ذکر را بگویید:

۱- ۱۸۷. سوره یس: ۹.

۲- ۱۸۸. حلیه المتقین: ۴۶۴.

۳- ۱۸۹. سوره هود: ۴۱.

۴- ۱۹۰. سوره بقره: ۱۵۶.

«إِنّا للّهِ ِوَإِنّا إِلَيْهِ راجِعُونَ»؛(۱)

«ما از آنِ خدائیم؛ و به سوی او باز می گردیم!»

* * *

هنگام برخاستن از مجلس

از امام محمّد باقرعلیه السلام نقل شده است: هرکه خواهد در قیامت ثواب کامل بیابد، در وقتی که می خواهد از مجلسی برخیزد این آیات را بگوید و در حدیث دیگر منقول است که این کفاره گناهان آن مجلس است: (۲)

«سُبْحانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّهِ عَمّا یَصِفُونَ وَسَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلینَ وَالْحَمْدُ للَّهِ ِرَبِّ الْعالَمین»؛(۳)

منزّه است پروردگار تو، پروردگار عزّت (و قدرت) از آنچه آنان توصیف می کنند. و سلام بر رسولان! حمد و ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است!

* * *

ذکر هنگام زراعت و درختکاری

در حدیث از حضرت صادق علیه السلام نقل شده است: چون خواهی زراعت کنی، یک کف از تخم را بگیر و رو به قبله بایست و سه مرتبه بگو: (۴)

۱- ۱۹۱. حلیه المتقین: ۳۳۷.

۲- ۱۹۲. سوره صافات: ۱۸۳ - ۱۸۱.

۳- ۱۹۳. و سپس بگو: «اَللَّهُمَّ اجْعَلْهُ حَبّاً مُبارَکاً وَارْزُقْنا فیهِ السَّلامَهَ»، پس آن دانه را که در کف داری بپاش. حلیه المتقین: ۴۳۸.

۴- ۱۹۴. سوره واقعه: ۶۴ - ۶۳.

«اَفَرَاَیْتُمْ ما تَحْرُثُونَ، ءَاَنْتُم تَزْرَعُونَهُ اَمْ نَحْنُ الزّارِعُونَ»؛(۱)

آیا هیچ درباره آنچه کشت می کنید اندیشیده اید؟! آیا شما آن را می رویانید یا ما می رویانیم؟!

* * *

ذکر قبل از سفر

در حـدیث معتبر از امیرالمؤمنین علیه السـلام نقل است که حضـرت رسول صـلی الله علیه وآله فرمود: هرکه به سـفری رود و با خود عصایی از چوب بادام تلـخ بردارد و این آیات را بخوانـد، حق تعالی او را ایمن گردانـد از هر حیوان درنده و هر دزدی و هر صـاحب زهری تـا به اهـل خود برگردد، و بـا او هفتـاد و هفت ملـک باشـند که برای او اسـتغفار کننـد تا برگردد و عصا را بگذارد. این است آیات:

«وَلَمّا تَوَجَّهَ تِلْقاءَ مَـدْیَنَ قالَ عَسـی رَبّی اَنْ یَهْدِیَنی سَوآءَ السَّبیلِ، وَلَمّا وَرَدَ ماءَ مَدْیَنَ وَجَدَ عَلَیْهِ اُمَّهً مِنَ النّاسِ یَسْـقُونَ، وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَاَتَیْنِ تَذُودانِ، قالَ ما خَطْبُکُما قالَتا لا نَسْقِی حَتّی یُصْدِرَ الرِّعاءُ وَاَبُونا شَیْخٌ کَبیرٌ، فَسَقی لَهُما ثُمَّ تَوَلّی اِلَی الظِّلِّ فَقالَ رَبِّ اِنِّی لِما اَنْزَلْتَ اِلَیَّ مِنْ خَیرٍ فَقیرٌ، فَجائَتْهُ اِحْدهُما تَمْشِی عَلَی اسْتِحْیاءٍ قالَتْ اِنَّ اَبی یَدْعُوکَ لِیَجْزِیَکَ اَجْرَما سَقَیْتَ لَنا،

ثـــــــــــث @@@ئلاَلا ـــــــــــــــًف لَاَلَا ــــــــــــــًف لَاَلَاَئلاَلَاَلَاَلَا ــــــــــــــــًض لَاَلا ـــــــــــــــًض لَاَلَاَلَاَلَاَلَا یصلَاَلا یصلَاصـلَاض ؟لاَـض ؟لَاَلا ـ؟لَالَاً ـ؟لَاَلا ـ؟لَاَلا ؟لَاَلا ؟یٔ ؟یٔ ؟یٔ ؟ئصئصئصئلَائلَالَاَلَاَلَاَلَاَلَاَلا صـلَاَئ فَلَمّا جائَهُ وَقَصَّ عَلَیْهِ الْقَصَصَ، قالَ لا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظّالِمینَ، قالَتْ

۱- ۱۹۵. حلیه المتقین: ۴۵۰.

اِحْد(۱)هُمـــا یـــا اَبْـــتِ اسْـــتَأْجِرْهُ اِنَّ خَیْرَ مَـــنِ اسْـــتَأْجَرْتَث ئلاًلاـــًف لاًلاًلاـــًف لاًلاًلاًئلاًلاًلاًلاًلاـــًض لاًلاـــًض لاًلاًلاًلاًلاًلاً یصلاًلاً یصلاًصـلاًض ؟لاًـض ؟لاًلاًلا ؟لاًلاًٍ ؟لاًلاًلا ؟لاًلاًلا ؟لاًلاًلا ؟ئ ؟ئ ؟ئ ؟ئصئصئصئلاًئلاًلاًلاًلاًلاًلاًلاًلاًلاًصـلاًئ الْقَوِیُّ الْاَمینُ، قالَ اِنِّی اُریدُ اَنْ اُنْکِحَکَ اِحْدَی ابْنَتَیَّ هاتَیْنِ عَلی اَنْ تَأجُرَنی ثَمانِیَ حِجَجٍ، فَاِنْ اَتْمَمْتَ عَشْراًفَمِنْ عِنْدِکَ وَمااُریدُ اَنْ اَشُقَّ عَلَیْـکَ، سَـتَجِدُنِی اِنْ شـاءَاللَّهُ مِـنَ الصّـالِحینَ، قـالَ ذلِـکَ بَیْنی وبَیْنَـکَ اَیَّمَاالْـاَجَلَیْنِ قَضَـیْتَ فَلاعُـدْوانَ عَلَیَّ وَاللَّهُ عَلی، مـانَقُولُ وَکیلٌ»؛(۲)«و هنگامی که متوجّه جانب مـدین شـد گفت: «امیدوارم پروردگارم مرا به راه راست هدایت کند! و هنگامی که به (چاه) آب مدین رسـید، گروهی از مردم را در آنجا دید که چهارپایان خود را سیراب می کنند؛ و در کنار آنان دو زن را دید که مراقب گوسـفندان خویشند (و به چاه نزدیک نمی شوند؛ موسی) به آن دو گفت: «کار شما چیست؟ (چرا گوسفندان خود را آب نمی دهیـد؟!)» گفتنـد: «مـا آن هـا را آب نمی دهیم تا چوپانها همگی خارج شونـد؛ و پـدر ما پیرمرد کهنسالی است (و قادر بر این کارها نیست.)!» موسـی برای (گوسفندان) آن دو آب کشید؛ سپس رو به سایه آورد و عرض کرد: «پروردگارا! هر خیر و نیکی بر من فرستی، به آن نیازمنـدم! ناگهـان یکی از آن دو (زن) به سـراغ او آمـد در حـالی که با نهایت حیا گام برمی داشت، گفت: «پدرم از تو دعوت می کند تا مزد آب دادن (به گوسفندان) را که برای ما

۱- ۱۹۶. سوره قصص: ۲۸ – ۲۲.

۲- ۱۹۷. سوره اعراف: ۲۳.

انجام دادی به تو بپردازد.» هنگامی که موسی نزد او [شعیب]آمد و سرگذشت خود را شرح داد، گفت: «نترس، از قوم ظالم نجات یافتی! یکی از آن دو (دختر) گفت: «پدرم! او را استخدام کن، زیرا بهترین کسی را که می توانی استخدام کنی آن کسی است که قویّ و امین باشد (و او همین مرد است)! (شعیب) گفت: «من می خواهم یکی از این دو دخترم را به همسری تو درآورم به این شرط که هشت سال برای من کار کنی؛ و اگر آن را تا ده سال افزایش دهی، محبّتی از ناحیه توست؛ من نمی خواهم کار سنگینی بر دوش تو بگذارم؛ و ان شاء الله مرا از صالحان خواهی یافت، (موسی) گفت: («مانعی ندارد،) این قراردادی میان من و تو باشد؛ البته هر کدام از این دو مدّت را انجام دهم ستمی بر من نخواهد بود (و من در انتخاب آن آزادم)! و خدا بر آنچه ما می گوییم گواه است!»

ص:۱۰۰

ذکرهای پیامبران

اشاره

ص:۱۰۱

ذکر آدم و حوا (برای طلب بخشش)

آن گاه که با وسوسه شیطان دچار لغزش گردیدنـد، وقتی متوجه و متـذکر شدند، توبه نموده و طلب بخشـش کردند:«قالا رَبَّنا ظَلَمْنـا أَنْفُسَنا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنا وَتَرْحَمْنا لَنَكُونَنَّ مِنَ الخاسِرِينَ»؛(۱)گفتنـد: «پروردگـارا! ما به خویشـتن سـتم کردیم! و اگر ما را نبخشی و بر ما رحم نکنی، از زیانکاران خواهیم بود!»

* * *

ذکر ابراهیم (احتجاج با مخالفان)

حضـرت ابراهیم به هنگام احتجاج و استدلال با مخالفان خود بر اثبات وجود خدا می گفت: این بت ها چیست که می پرستید؟ این ها که نه چیزی می شـنوند، نه نفعی می رساننـد، نه ضـرری را دفع می کننـد، امّا پروردگار من که خـدا عالمیان می باشـد چنیـن اسـت:«اَلَّذِی خَلَقَنِی فَهُوَ یَهْدِینِ * وَالَّذِی هُوَیُطْعِمُنِی وَیَسْقِینِ * وَإِذا مَرِضْتُ فَهُوَ یَشْفِینِ * وَالَّذِی یُمِیتُنِی ثُمَّ یُحْیِینِ * وَالَّذِی أَطْمَعُ أَن یَغْفِرَ لِی خَطِیئَتِی یَوْمَ الدِّینِ»؛(۲)همان کسی که مرا آفرید، و پیوسته راهنمائیم می کند،

۱- ۱۹۸. سوره شعراء: ۷۸ - ۸۲.

۲- ۱۹۹. سوره ممتحنه: ۴.

و کسی که مرا غذا می دهد و سیراب می نماید، و هنگامی که بیمار شوم مرا شفا می دهد، و کسی که مرا می میراند و سپس زنده می کند، و کسی که امید دارم گناهم را در روز جزا ببخشد!

* * *

ذکر ابراهیم (برای دفع اندوه)

هنگامی که دچار غم و اندوه می شد، ذکر پایانی این آیه را تلاوت می نمود:«قَدْ کانَتْ لَکُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِی إِبْراهِیمَ وَالَّذِینَ مَعَهُ إِذْ قالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنّا بُرَءآؤُا مِنْکُمْ وَمِمّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ کَفَرْنا بِکُمْ وَبَدا بَیْنَنا وَبَیْنَکُمُ العَداوَةُ وَالبَغْضآءُ أَبَداً حَتّی تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلّا قَوْلَ إِبْراهِیمَ لِأَبِیهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَکَ وَما أَمْلِکُ لَکَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَیْ ءٍ رَبَّنا عَلَیْکَ تَوَکَّلْنا وَإِلَیْکَ أَنَبْنا وَإِلَیْکَ المَصِیرُ»؛(۱)

برای شما سرمشق خوبی در زندگی ابراهیم و کسانی که با او بودند وجود داشت، در آن هنگامی که به قوم (مشرک) خود گفتند: «ما از شما و آنچه غیر از خدا می پرستید بیزاریم؛ ما نسبت به شما کافریم؛ و میان ما و شما عداوت و دشمنی همیشگی آشکار شده است؛ تا آن زمان که به خدای یگانه ایمان بیاورید! -جز آن سخن ابراهیم که به پدرش [عمویش آزر]گفت (و وعده داد) که برای تو آمرزش طلب می کنم،

ص:۱۰۳

۱- ۲۰۰. سوره بقره: ۱۲۹.

و در عین حال در برابر خداونـد برای تو مالك چیزی نیسـتم (و اختیاری نـدارم)!- پروردگارا! ما بر تو توکّل کردیم و به سوی تو بازگشتیم، و همه فرجام ها به سوی تو است!

* * *

ذکر ابراهیم (دعا در حقّ مردم)

«رَبَّنا وَابْعَثْ فِیهِمْ رَسُولاً مِنْهُمْ یَتْلُو عَلَیْهِمْ آیاتِکَ وَیُعَلِّمُهُمُ الکِتابَ وَالحِکْمَهَ وَیُزَکِّیهِمْ إِنَّکَ أَنْتَ العَزِیزُ الحَکِیمُ»؛(۱)

پروردگـارا! در میـان آن هـا پیامبری از خودشان برانگیز، تا آیات تو را بر آنان بخوانـد، و آن ها را کتاب و حکمت بیاموزد، و پاکیزه کند؛ زیرا تو توانا و حکیمی (و بر این کار،

قادری)!»

* * *

ذکر ابراهیم (دعا در حقّ مسلمین)

آن گاه که به دسـتور خـدا از شـهر و دیار خود به بیابانی بی آب و علف و دارای سـنگلاخ، هجرت کرد چنین گفت:«رَبَّنا إِنِّی أَسْـکَنْتُ مِنْ ذُرِّیَّتِی بِوادٍ غَیْرِ ذِی زَرْعٍ عِنْـدَ بَیْتِـکَ المُحَرَّمِ رَبَّنـا لِیُقِیمُوا الصَّلوهَ فَاجْعَـلْ أَفْئِـدَهً مِنَ النّـاسِ تَهْوِی إِلَیْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَراتِ لَعَلَّهُمْ یَشْکُرُونَ»؛(۲)

پروردگارا! من بعضی از فرزندانم را در سرزمین بی آب و علفی، در کنار خانه ای که حرم توست، ساکن ساختم تا

۱- ۲۰۱. سوره ابراهیم: ۳۷.

۲- ۲۰۲. سوره بقره: ۲۶۰.

نماز را برپا دارنـد؛ تو دل های گروهی از مردم را متوجّه آن ها ساز؛ و از ثمرات به آن ها روزی ده؛ شایـد آنان شـکر تو را به جای آورند!

* * *

ذکر ابراهیم (یقین به قیامت با زنـده شـدن مردگان)می خواست مطمئن شود و قلبش آرام گیرد که مردگان چگونه زنـده می شوند، و خدا گوشت پرندگان را که مخلوط شده بود را دوباره زنده کرد:«رَبِ ّأَرِنِی کَیْفَ تو

ذکر ایّوب (جهت خلاصی از بیماری و رنج)

ایوب از پیـامبرانی است که رنـج و درد و بلاـی زیـادی را تحمل کرد؛ لـذا به صبر ایوب معروف شـد:«وَأَیُّوبَ إِذْ نادی رَبَّهُ أَنِّی مَسَّنِیَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرّاحِمِینَ»؛(۱)

و ایّوب را (به یـاد آور) هنگـامی که پروردگـارش را خوانـد (و عرضه داشت): «بـدحالی و مشـکلات به من روی آورده؛ و تو مهربانترین مهربانانی!»

* * *

ص:۱۰۵

۱- ۲۰۴. سوره ص: ۴۱.

ذکر ایّوب (نجات از شیطان)

«وَاذْکُرْ عَبْدَنا أَیُّوبَ إِذْ نادی رَبَّهُ أَنِّی مَسَّنِیَ الشَّیْطانُ بِنُصْبٍ وَعَذابٍ»؛(۱)و به خاطر بیاور بنده ما ایّوب را، هنگامی که پروردگارش را خواند (و گفت: پروردگارا!) شیطان مرا به رنج و عذاب افکنده است.

* * *

ذکر داوود (استغفار)

«وَظَنَّ داوُدُ أَنَّما فَتَنّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ راکِعاً وَأَنابَ * فَغَفَرْنا لَهُ ذلِکَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنا لَزُلْفی وَحُسْنَ مَآبٍ»؛(۲)

داوود دانست که ما او را (با این ماجرا) آزموده ایم، از این رو از پروردگارش طلب آمرزش نمود و به سجده افتاد و توبه کرد. ما این عمل را بر او بخشیدیم؛ و او نزد ما دارای مقامی والا و سرانجامی نیکوست!

* * *

ذکر زکریا (درخواست فرزند)

۱ - «وَزَکَرِیّآ إِذْ نادی رَبَّهُ رَبِّ لا تَذَرْنِی فَرْداً وَأَنْتَ خَیْرُ الوارِثِینَ»؛(۳)

ص:۱۰۶

۱- ۲۰۵. سوره ص: ۲۴ - ۲۵.

۲- ۲۰۶. سوره انبیاء: ۸۹.

۳- ۲۰۷. سوره آل عمران: ۳۸.

و زکریـا را (بـه یـاد آور) در آن هنگـام که پروردگـارش را خوانـد (و عرض کرد): «پروردگـار من! مرا تنهـا مگـذار (و فرزند برومند ی به من عطا کن)؛ و تو بهترین وارثانی!»

۲ - «هُنالِکَ دَعا زَکَرِیّا رَبَّهُ قالَ رَبِّ هَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ ذُرِّیَّهً طَیِّبَهً إِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعاءِ»؛(۱)

در آنجا بود که زکریا، (با مشاهده آن همه شایسـتگی در مریم،) پروردگار خویش را خواند و عرض کرد: «خداوندا! از طرف خود، فرزند پاکیزه ای (نیز) به من عطا فرما، که تو دعا را می شنوی!»

۳ - «قالَ رَبِّ إِنِّی وَهَنَ العَظْمُ مِنِّی وَاشْـتَعَلَ الرَّأْسُ شَـیْباً وَلَمْ أَکُنْ بِدُعائِکَ رَبِّ شَـقِیّاً * وَإِنِّی خِفْتُ المَوالِیَ مِنْ وَرآئِی وَکانَتِ امْرَأَتِی عاقِراً فَهَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ وَلِیّاً * یَرِثُنِی وَیَرِثُ مِنْ آلِ یَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِیّاً»؛(۲)

گفت: «پروردگارا! اسـتخوانم سست شده؛ و شعله پیری تمام سرم را فراگرفته؛ و من هرگز در دعای تو، از اجابت محروم نبوده ام! و من از بستگانم بعد از خودم بیمناکم (که حق پاسداری از آیین تو را نگاه ندارند)! و (از طرفی) همسرم نازا و عقیم است؛ تو از نزد خود جانشینی به من ببخش ... که

۱- ۲۰۸. سوره مریم: ۴ - ۶.

۲- ۲۰۹. سوره نمل: ۱۹.

وارث من و دودمان یعقوب باشد؛ و او را مورد رضایتت قرار ده!»

* * *

ذکر سلیمان (توفیق شکرگزاری)

حضرت سلیمان تنها پیامبری بود که در دنیا به خواست خدا بر تمام عالم حکومت می کرد و همه امور در اختیار و تسخیر وی بود، خدا به او دانشی عظیم عطا فرمود، از آن جمله فهم سخن پرندگان و چرندگان بود، آن گاه که با لشکر خود از منطقه ای عبور می کرد و به سرزمین مورچگان رسیدند، مورچه ای فریاد زد: ای رفقا! به خانه های خود بروید که سلیمان و همراهانش شما را پایمال نکنند، چون آن ها متوجه نیستند و نمی فهمند، سلیمان فهمید، لذا تبسمی نمود و عرض کرد:

«رَبِّ أَوْزِعْنِی أَنْ أَشْکُرَ نِعْمَتَکَ الَّتِی أَنْعَمْتَ عَلَیَّ وَعَلی والِدَیَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صالِحاً تَرْضیهُ وَأَدْخِلْنِی بِرَحْمَتِکَ فِی عِبادِکَ الصّالِحِینَ»؛(۱)

«پروردگارا! شکر نعمتهایی را که بر من و پدر و مادرم ارزانی داشته ای به من الهام کن، و توفیق ده تا عمل صالحی که موجب رضای توست انجام دهم، و مرا به رحمت خود در زمره بندگان صالحت وارد کن!»

* * *

ص:۱۰۸

۱- ۲۱۰. پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله فرموده است: کل امر ذی بال لم یذکر فیه بسم اللّه فهو ابتر.

ذکر سلیمان (شروع هر کار)

در ابتدای هر کار و هر سخن و نامه و پیامی باید با ذکر و نام خدا شروع کرد که فرمودند: هر کاری که بدون بسم اللّٰه شروع شود، ابتر و ناقص خواهد بود.(۱) لذا حضرت سلیمان وقتی ملکه سبأ را به خدا پرستی دعوت کرد نامه خود را با بسم اللّٰه شروع نمود:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ»؛(۲)

به نام خداوند بخشنده مهربان

* * *

ذکر شعیب (اصلاح و گشایش در کارها)

واقعاً در دنیا مظلوم تر از پیامبران و اولیای الهی، کسی نیست؛ یعنی کسی با آن عظمت و جلالت، با آن قدرت و مرتبت، و با قصد خیرخواهی و کمک و هدایت مردم زحمت بکشد، امّا مردم ناسپاس او را مسخره و اذیت کنند، در حالی که او می گوید من غیر از خیر و صلاح شما چیزی نمی خواهم:

۱ - «إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الإِصْلاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَما تَوْفِيقِي إِلّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ»؛(۳)

من جز اصلاح - تا آنجا که توانایی دارم - نمی خواهم!

۱- ۲۱۱. سوره نمل: ۱۹.

۲- ۲۱۲. سوره هود: ۸۸.

۳- ۲۱۳. سوره اعراف: ۸۹.

و توفیق من، جز به خدا نیست! بر او توکّل کردم؛ و به سوی او باز می گردم!

۲ - «وَسِعَ رَبُّنا كُلَّ شَيْ ءٍ عِلْماً عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنا وَبَيْنَ قَوْمِنا بِالحَقِ ـ وَأَنْتَ خَيْرُ الفاتِحِينَ»؛(۱)

« ... علم پروردگار ما، به همه چیز احاطه دارد. تنها بر خدا توکل کرده ایم. پروردگارا! میان ما و قوم ما بحق داوری کن، که تو بهترین داورانی!»

* * *

ذکر طالوت (ایستادگی در جهاد)

بنی اسرائیل دارای سپاه عظیمی بود، طالوت به فرماندهی این سپاه منصوب شد، لکن بسیاری از آنان از آزمون و امتحان نوشیدن آب از آن نهر، مردود شدند؛ لذا طالوت با تعداد کمی در مقابل لشکر جالوت قرار گرفت. برخی ناامید و ناراحت شدند ولی طالوت گفت صبر و توکل داشته باشید که پیروزید و پیروز شدند:

«وَلَمّا بَرَزُوا لِجالُوتَ وَجُنُودِهِ قالُوا رَبَّنا أَفْرِغْ عَلَيْنا صَبْراً وَثَبِّتْ أَقْدامَنا وَانْصُرْنا عَلَى القَوْمِ الكافِرِينَ»؛(۲)

و هنگامی که در برابر (جالوت) و سپاهیان او قرارگرفتند گفتند: «پروردگارا! پیمانه شکیبایی و استقامت را بر ما

۱- ۲۱۴. سوره بقره: ۲۵۰.

۲- ۲۱۵. سوره مائده: ۱۱۴.

بریز! و قدم های ما را ثابت بدار! و ما را بر جمعیّت کافران، پیروز بگردان!

* * *

ذکر عیسی (درخواست روزی)

این تقاضـای حواریون عیسـی بود که از خـدا بخواه تا برای ما غـذای آماده از آسـمان نازل شود تا یقین کنیم که تو راست می گویی. همان طور که برای مادرش مریم از آسمان غذای آماده و میوه های مختلف بهشتی می آمد:

«قـالَ عِیسَـی ابْـنُ مَرْیَـمَ اللّهُـمَّ رَبَّنـا أَنْزِلْ عَلَیْنـا مآئِـدَهً مِنَ السَّمـآءِ تَکُونُ لَنـا عِیـداً لِأَوَّلِنـا وَآخِرِنـا وَآیَهً مِنْـکَ وَارْزُقْنـا وَأَنْتَ خَیْرُ الرّازِقِینَ»؛(۱)

عیسی بن مریم عرض کرد: «خداوندا! پروردگارا! از آسمان مائده ای بر ما بفرست! تا برای اول و آخر ما، عیدی باشد، و نشانه ای از تو؛ و به ما روزی ده! تو بهترین روزی دهندگانی!»

* * *

ذکر لوط (نجات از گناه)

آن گاه که همه قومش به گناه بسـیار زشت لواط آلوده شده بودند، و نصایح حضرت لوط در آنان اثر نداشت، تازه آن ها می گفتند اگر از این حرفها دست بر نداری تو را از شهر

۱- ۲۱۶. سوره شعراء: ۱۶۹.

بیرون می کنیم، لوط از خدا طلب نجات کرد و خداوند نیز همه آنان را نابود کرد، به جز لوط و مؤمنان به او که نجات یافتند:

«رَبِّ نَجِّنِی وَأَهْلِی مِمّا یَعْمَلُونَ»؛(۱)

پروردگارا! من و خاندانم را از آنچه این ها انجام می دهند رهایی بخش!»

* * *

ذکر موسی (درخواست بخشش)

پیامبری که بیش از همه در آیات مختلف قرآن، داستان زندگی و رسالتش بیان شده:

«قالَ رَبِّ إِنِّی ظَلَمْتُ نَفْسِی فَاغْفِرْ لِی فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الغَفُورُ الرَّحِیمُ»؛(۲)

(سپس) عرض کرد: «پروردگارا! من به خویشتن ستم کردم؛ مرا ببخش!» خداوند او را بخشید، که او غفور و رحیم است!

* * *

ذکر موسی (درخواست رحمت)

«قالَ رَبِّ اغْفِرْ لِی وَلِأَخِی وَأَدْخِلْنا فِی رَحْمَتِکَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرّاحِمِینَ»؛(۳)

۱- ۲۱۷. سوره قصص: ۱۶.

۲- ۲۱۸. سوره اعراف: ۱۵۱.

۳- ۲۱۹. سوره طه: ۲۸ - ۲۵.

(موسی) گفت: «پروردگارا! من و برادرم را بیامرز، و ما را در رحمت خود داخل فرما، و تو مهربانترین مهربانانی!»

* * *

ذکر موسی (شرح صدر)

(موسی) گفت: «پروردگارا! سینه ام را گشاده کن؛ و کارم را برایم آسان گردان! و گره از زبانم بگشای؛ تا سخنان مرا بفهمند!

* * *

ذکر موسی (نجات از ستمکاران)

«رَبِّ نَجِّنِی مِنَ القَوْمِ الظّالِمِینَ»؛(۱)

«پروردگارا! مرا از این قوم ظالم رهایی بخش!»

* * *

ذکر موسی (نجات از فاسقان)

«قالَ رَبِّ إِنِّی لا أَمْلِکُ إِلّا نَفْسِی وَأَخِی فَافْرُقْ بَیْنَنا وَبَیْنَ القَوْمِ الفاسِقِینَ»؛(۲)

(موسی) گفت: «پروردگارا! من تنها اختیار خودم و برادرم را دارم، میان ما و این جمعیّت گنهکار، جدایی بیفکن!»

* * *

۱- ۲۲۱. سوره مائده: ۲۵.

۲- ۲۲۲. سوره مؤمنون: ۲۶.

ذکر نوح (پیروزی بر دشمنان)

پیامبر طوفان ها، پیامبری با عمر طولانی، با تبلیغ ۹۵۰ ساله، لکن با کمترین نتیجه در برابر قوم جاهل و لجوج خود:

«قالَ رَبِّ انْصُرْنِی بِما کَذَّبُونِ»؛(۱)

(نوح) گفت: «پروردگارا! مرا در برابر تکذیب های آنان یاری کن!»

* * *

ذکر نوح (درخواست هلاکت کافران)

«وَقالَ نُوحٌ رَبِّ لا تَذَرْ عَلَی الأَرْضِ مِنَ الکافِرِینَ دَیّاراً»؛(۲)

نوح گفت: «پروردگارا! هیچ یک از کافران را بر روی زمین باقی مگذار!

* * *

ذکر نوح (نجات از ستمکاران)

«اَلحَمْدُ للّهِ الَّذِی نَجّینا مِنَ القَوْمِ الظّالِمِینَ»؛(۳)

«ستایش برای خدایی است که ما را از قوم ستمگر نجات بخشید!»

* * *

ذکر نوح (نجات از شرّ کافران)

«قالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِی کَذَّبُونِ * فَافْتَحْ بَیْنِی وَبَیْنَهُمْ فَتْحاً وَنَجِّنِی

۱- ۲۲۳. سوره نوح: ۲۶.

۲- ۲۲۴. سوره مؤمنون: ۲۸.

۳- ۲۲۵. سوره شعراء: ۱۱۷ و ۱۱۸.

وَمَنْ مَعِیَ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ»؛(۱)

گفت: «پروردگـارا! قوم من، مرا تکـذیب کردنـد! اکنون میان من و آن ها جـدایی بیفکن؛ و مرا و مؤمنانی را که با من هسـتند رهایی بخش!»

* * *

ذکر هود (پیروزی بر دشمنان)

«قالَ رَبِّ انْصُرْنِی بِما کَذَّبُونِ»؛(۲)

(پیامبرشان) گفت: «پروردگارا! مرا در برابر تکذیب های آنان یاری کن!»

* * *

ذکر هود (توکل بر خدا)

«إِنِّی تَوَکَّلْتُ عَلَی اللَّهِ رَبِّی وَرَبِّکُم ما مِنْ دآبَّهٍ إِلّا هُوَ آخِذٌ بِناصِیَتِها إِنَّ رَبِّی عَلی صِراطٍ مُسْتَقِیمٍ»؛(۳)

من، بر «الله» که پروردگار من و شماست، توکل کرده ام! هیچ جنبنده ای نیست مگر این که او بر آن تسلط دارد؛ (اما سلطه ای با عدالت! چرا که) پروردگار من بر راه راست است!

* * *

۱- ۲۲۶. سوره مؤمنون: ۳۹.

۲- ۲۲۷. سوره هود: ۵۶.

۳- ۲۲۸. سوره زخرف: ۸۸ و ۸۹.

ذکر هود (نفرین بر کافران)

«وَقِيلِهِ يا رَبِ ّ إِنَّ هؤُلآءِ قَوْمٌ لا يُؤْمِنُونَ * فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ»؛(۱)

«پروردگارا! این ها قومی هستند که ایمان نمی آورند» (غافل می شوند؟!) پس (اکنون که چنین است) از آنان روی برگردان و بگو: «سلام بر شما»، امّا بزودی خواهند دانست!

* * *

ذکر یعقوب (درد دل با خدا)

پیامبری که چهل سال در فراق فرزندش یوسف، صبر و تحمل کرد ولی از خدا غافل نشد و آنقدر به درگاه خدا ناله کرد که نابینا شد:

«قالَ إِنَّما أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ ما لا تَعْلَمُونَ»؛(۲)

گفت: «من غم و اندوهم را تنها به خدا می گویم (و شکایت نزد او می برم)! و از خدا چیزهایی می دانم که شما نمی دانید!

* * *

ذکر یوسف (دوری از گناه)

پیامبر چاه و تخت پادشاهی، از قعر چاه به اوج عزت و پادشاهی رسیدن، همه اش به جهت دوری از شیطان و نفس اماره و توجّه به خدا:

ص:۱۱۶

۱- ۲۲۹. سوره یوسف: ۸۶.

۲- ۲۳۰. سوره یوسف: ۳۳.

«قالَ رَبِ ّالسِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمّا يَدْعُونَنِی إِلَيْهِ وَإِلّا تَصْرِفْ عَنِّی كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ الجاهِلِينَ»؛(۱)

(یوسف) گفت: «پروردگارا! زنـدان نزد من محبوبتر است از آنچه این ها مرا به سوی آن می خواننـد! و اگر مکر و نیرنگ آن ها را از من باز نگردانی، به سوی آنان متمایل خواهم شد و از جاهلان خواهم بود!»

* * *

ذکر یوسف (در نعمت های الهی و عاقبت به خیری)

«رَبِ ّقَدْ آتَيْتَنِی مِنَ المُلْكِ وَعَلَّمْتَنِی مِنْ تَأْوِيلِ الأَحادِيثِ فاطِرَ السَّماواتِ وَالأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّی فِی الدُّنْيا وَالآخِرَهِ تَوَفَّنِی مُسْلِماً وَأَلْحِقْنِی بِالصّالِحِينَ»؛(۲)

پروردگارا! بخشی (عظیم) از حکومت به من بخشیدی، و مرا از علم تعبیر خوابها آگاه ساختی! ای آفریننده آسمان ها و زمین! تو ولیّ و سرپرست من در دنیا و آخرت هستی، مرا مسلمان بمیران؛ و به صالحان ملحق فرما!»

* * *

ذکر یوسف (سرکوبی نفس امّاره)

«وَما أُبَرِّئُ نَفْسِی إِنَّ النَّفْسَ لَأَمّارَهٌ بِالسُّوءِ إِلّا ما رَحِمَ رَبِّی إِنَّ رَبِّی غَفُورٌ رَحِيمٌ»؛(۳)

۱- ۲۳۱. سوره یوسف: ۱۰۱.

۲- ۲۳۲. سوره یوسف: ۵۳.

۳- ۲۳۳. سوره انبیاء: ۸۷.

من هرگز خودم را تبرئه نمی کنم، که نفس (سرکش) بسیار به بدیها امر می کند؛ مگر آنچه را پروردگارم رحم کند! پروردگارم آمرزنده و مهربان است.»

* * *

ذکر یونس (دفع غم و اندوه)

پیامبری که با همین ذکر، خدا او را از شکم ماهی نجات داد:

« ... لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظّالِمِینَ»؛(۱)

(«خداوندا!) جز تو معبودی نیست! منزّهی تو! من از ستمکاران بودم!»

* * *

۱- ۲۳۴. اصول کافی، ج ۶، ص ۳۹۱.

آیات عافیت

اشاره

ص:۱۱۹

شفا گرفتن از قرآن

امام صادق علیه السلام فرمود: مردی به پیامبرصلی الله علیه وآله از درد سینه شکایت کرد، در جواب فرمود: از قرآن شفا بجو که فرموده است: (۱)

«یا أَیُّهَا النّاسُ قَدْ جآءَتْکُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّکُمْ وَشِفآءٌ لِما فِی الصُّدُورِ وَهُدیً وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِینَ»؛(۲)

ای مردم! اندرزی از سوی پروردگارتان برای شما آمده است؛ و درمانی برای آنچه در سینه ها است؛ (درمانی برای دل های شما؛) و هدایت و رحمتی است برای مؤمنان!

* * *

جهت حفظ از بلاها

چون خدا تنها حافظ و نگهدار است:

«فَاللَّهُ خَیْرٌ حافِظاً وَهُوَ أَرْحَمُ الرّاحِمِینَ»؛(۳)

و (در هر حال،) خداوند بهترین حافظ، و مهربان ترین مهربانان است»

* * *

جهت حفظ از چشم زخم

شاید از بین خرافاتی که گفته می شود، تنها چشم زخم است که اثر دارد و حقّ است، لذا برای حفظ از چشم زخم این آیه مناسب است: (۴)

ص:۱۲۰

۱- ۲۳۵. سوره یونس: ۵۷.

۲- ۲۳۶. سوره یوسف: ۶۴.

۳- ۲۳۷. پیامبراکرم صلی الله علیه وآله فرمودند: «ان العین لتدخل الرجل القبر»؛ چشم بد ممکن است فردی را به قبر وارد کند. مکارم الاخلاق، ص ۳۸۶. و پیامبر هم از چشم بد به خدا <--- پناه می برد و نیز فرموده اند که هرگاه از چیزی تعجب کردید بگویید بارک اللّه و یا چند بار بگویید: ما شاء اللّه لاحول و لاقوه الا باللّه.

۴- ۲۳۸. سوره قلم: ۵۱ و ۵۲.

«وَإِنْ يَكادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَکَ بِأَبْصارِهِمْ لَمّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ * وَماهُوَ إِلّا ذِكْرٌلِلْعالَمِينَ»؛(۱)

نزدیک است کافران هنگامی که آیات قرآن را می شنوند با چشم زخم خود تو را از بین ببرند، و می گویند: «او دیوانه است!» در حالی که این (قرآن) جز مایه بیداری برای جهانیان نیست!

* * *

جهت باز شدن مشکل و گره بسته شده

جهت باز شدن مشکل و گره بسته شده(۲)طلسم کسی که او را بر زنش بسته باشند، این دعا را نقل کرده است که بنویسد و با خود نگاه دارد: (۳)ه المتقین، ص ۲۸۱. (۴) امام صادق علیه السلام فرمود: چون امری بر تو مشکل شود وقت ظهر دو رکعت نماز بخوان و در رکعت اوّل حمد و توحید

۱- ۲۳۹. شیخ احمد بن فهد در کتاب «عده الداعی» برای گشودن {بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم اِنّا فَتَحْنا لَکَ فَتْحاً مُبیناً لِیَغْفِرَ لَکَ اللَّهُ ما تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِکَ وَما تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْکَ وَيَهْدِيَکَ صِراطاً مُسْتَقيماً، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم اذا جاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ وَرَأَيْتَ النّاسَ يَدْخُلونَ فی دينِ اللَّهِ اَفْواجاً فَسَبِّحْ بِحَمْدِ ربِّکَ وَاسْتَغْفِرْهُ اِنَّهُ کانَ تَوّاباً، وَمِنْ آياتِهِ اَنْ خَلَقَ لَکُمْ مِنْ اَنْفُسِکُمْ اَزْواجاً لِتَسْكُنُوا اِلَيْها وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً اِنَّ فی ذلِکَ لَاياتُ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ، اُدْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبابَ فَاِذا دخَلْتُمُوهُ فَاِنَّكُمْ غالِبُونَ، فَفَتَحْنا اَبْوابَ السَّمآءِ بِمآءٍ مُنْهَمِرٍ ثُمَّ فَجَّرْنَا الْاَرْضَ عُيُوناً فَالْتَقَى الْماءُ عَلى اَمْرٍ قَد قُدِرَ، رَبِّ اشْرَحْ لی صَدْری وَيَسِّرْلی اَمْری واحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسانی يَفْقَهُوا قَوْلی، وَتَرَكْنا بَعْضَهُمْ يُوْمَئِذٍ يَمُوجُ فی بَعْضٍ وَنُفِخَ فِی الصُّورِ فَجَمَعْناهُمْ جَمْعاً کَذلِکَ حَلَلْتُ فُلانِ بْنِ فُلانٍ عَلی فُلانَهِ بِنْتَ فُلانَهِ لَقَدْ جائَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزيزٌ عَلَيْهِ ما عَنِتُّمْ حَريصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤمِنينَ رَؤُفٌ رَحيمٌ فَاِنْ تَوَلَّوا فَقُلْ حَسْبِیَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلَّا هُو عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُو رَبُّ الْعَرشِ الْعَظيمِ}.

۲- ۲۴۰. مکارم الاخلاق، ج ۲، ۱۴۴؛ همچنین امام صادق علیه السلام فرمود با قرائت سوره انا فتحنا دارایی ها و زنان و بردگان خود را از نابودی حفظ کنید. ثواب الاعمال، ص ۲۲۳.

۳- ۲۴۱. سوره فتح: ۲ - ۱.

۴- ۲۴۲. سوره نصر: ۳ - ۱.

و انا فتحنا تا نصراً عزیزاً بخوان:

(۱)

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ إِنّا فَتَحْنا لَکَ فَتْحاً مُبِیناً * لِیَغْفِرَ لَکَ اللَّهُ ما تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِکَ وَما تَأَخَّرَ وَیُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَیْکَ وَیَهْدِیَکَ صِراطاً مُسْتَقِیماً»؛(۲) «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ إِذا جاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ * وَرَأَیْتَ النّاسَ یَدْخُلُونَ فِی دِینِ اللَّهِ أَفْواجاً * فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّکَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ کانَ تَوّاباً»؛(۳)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر. ما برای تو پیروزی آشکاری فراهم ساختیم! ... تا خداوند گناهان گذشته و آینده ای را که به تو نسبت می دادند ببخشد (و حقّانیت تو را ثابت نموده) و نعمتش را بر تو تمام کند و به راه راست هدایتت فرماید؛ به نام خداوند بخشنده بخشایشگر. هنگامی که یاری خدا و پیروزی فرا رسد، و ببینی مردم گروه گروه وارد دین خدا می شوند، پروردگارت را تسبیح و حمد کن و از او آمرزش بخواه که او بسیار توبه پذیر است!

* * *

جهت شفای هر بیماری و برآورده شدن حاجات

از حضرت امام صادق علیه السلام نقل شده که خداوند دعای

۱- ۲۴۳. زندگانی حضرت زهرا، روحانی، ص ۲۴۰؛ و از امامان رسیده که این آیه ای است که در مورد امام زمان علیه السلام نازل شده است: بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۶۹.

۲- ۲۴۴. سوره نمل: ۶۲.

۳- ۲۴۵. همچنین مراجعه شود: مکارم الاخلاق، ص ۳۸۷.

مضطرین را در این آیه قرار داده است: (۱)

۱ - «اَمَّنْ یُجیبُ الْمُضْطَرَّ اِذا دَعاهُ وَیَکْشِفُ السُّوءَ»؛(۲)

آیا آن کیست که دعای مضطرّ را اجابت می کند و گرفتاری را برطرف می سازد.

۲ - جهت شفای هر درد و بیماری

قرآن شفای هر دردی است، دردهای روحی و روانی و جسمی، و هدایت است به سوی آرامش و آسایش و سعادت، پس با خلوص نیت بخوان و دست بر موضع درد بگذار: (۳)

«وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ ما هُوَ شِفآءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِینَ وَلا یَزِیدُ الظّالِمِینَ إلّا خَساراً»؛(۴)

و از قرآن، آنچه شفا و رحمت است برای مؤمنان، نازل می کنیم؛ و ستمگران را جز خسران (و زیان) نمی افزاید.

* * *

جهت رفع سردرد

از امام علی النقی علیه السلام نقل شده که این آیه را روی مقداری آب بخوانند و سپس آن را بخورند: (۵)

۱- ۲۴۶. سوره اسراء: ۸۲.

۲- ۲۴۷. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۶؛ حاشیه مفاتیح الجنان.

۳- ۲۴۸. سوره انبیاء: ۳۰.

۴- ۲۴۹. مکارم الاخلاق، ص ۳۷۳: حلیه المتقین، ص ۲۵۸.

۵- ۲۵۰. سوره اسرا: ۴۲؛ سوره نساء: ۶۱.

«أَوَلَمْ یَرَ الَّذِینَ کَفَرُوا أَنَّ السَّمواتِ وَالأرْضَ کانَتا رَتْقاً فَفَتَقْناهُما وَجَعَلْنا مِنَ المآءِ کُلَّ شَیْ ءٍ حَیٍّ أَفَلا یُؤْمِنُونَ»؛(۱)

آیا کافران ندیدند که آسمان ها و زمین به هم پیوسته بودند، و ما آن ها را از یکدیگر باز کردیم؛ و هر چیز زنده ای را از آب قرار دادیم؟! آیا ایمان نمی آورند؟!

* * *

جهت سر درد

در روایتی از امام باقرعلیه السلام است که فرمود: برای دفع درد سر، دست را بر بالای سر بگذارد، بگوید: (۲)

«لَو کـانَ مَعَهُ الِهَهٌ کَما یَقُولُونَ اِذاً لَابْتَغُوا اِلی ذِی العَرْشِ سَبیلًا)؛ (وَاِذا قِیلَ لَهُمْ تَعالَوا اِلی ما اَنْزَلَ اللَّهُ وَاِلَی الرَّسوُلِ رَاَیْتَ الْمُنافِقِینَ یَصُدُّونَ عَنْکَ صُدُوداً»؛(۳)

« ... اگر آنچنان که آن ها می گوینـد با او خـدایانی بود، در این صورت، (خدایان) سـعی می کردند راهی به سوی (خداوند) صاحب عرش پیدا کنند. و هنگامی که به آن ها گفته شود: «به سوی آنچه خداوند نازل کرده، و به سوی پیامبر بیایید»، منافقان را می بینی که (از قبول دعوتِ) تو، اعراض می کنند!

* * *

۱- ۲۵۱. حاشیه مفاتیح الجنان، شیخ عباس قمی.

۲- ۲۵۲. سوره فاطر: ۴۱.

۳- ۲۵۳. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۷؛ حاشیه مفاتیح الجنان، شیخ عباس قمی.

جهت رفع صداع

جهت رفع صداع(۱)«إِنَّ اللَّهَ يُمْسِـكُ السَّمـاواتِ وَالأَـرْضَ أَنْ تَزُولا ـ وَلَئِنْ زالَتـا إِنْ أَمْسَـكَهُما مِنْ أَحَـدٍ مِنْ بَعْـدِهِ إِنَّهُ كانَ حَلِيماً غَفُوراً»؛(۲)

خداوند آسمان ها و زمین را نگاه می دارد تا از نظام خود منحرف نشوند؛ و هرگاه منحرف گردند، کسی جز او نمی تواند آن ها را نگاه دارد، او بردبار و غفور است!

* * *

جهت شفای درد دندان

ابوبصـیر از درد دندان شـکایت کرد، امام باقرعلیه السـلام فرمود: دست بر موضع درد بگذار و سوره حمد و توحید را بخوان و بگو: (۳)

«وَلَهُ ما سَـكَنَ فِی اللَّیْلِ وَالنَّهارِ وَهُوَ السَّمِیعُ العَلِیمُ» «قُلْنا یا نارُ كُونِی بَرْداً وَسَـلاماً عَلی إِبْراهِیمَ» «وَتَرَی الجِبالَ تَحْسَبُها جامِدَةً وَهِیَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحابِ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِی أَتْقَنَ كُلَّ شَیْ ءٍ إِنَّهُ خَبِیرٌ بِما تَفْعَلُونَ»؛(۴)

و برای اوست آنچه در شب و روز قرار دارد؛ و او، شـنوا و دانـاست. گفتیم: «ای آتش! بر ابراهیم سـرد و سالم باش!» کوه ها را می بینی، و آن ها را ساکن و جامد می پنداری، در

۱- ۲۵۴. سوره های انعام: ۱۳؛ انبیا: ۶۹؛ نمل: ۸۸.

۲- ۲۵۵. سوره نور: ۳۵.

۳- ۲۵۶. مکارم الاخلاق: ۳۷۵.

۴- ۲۵۷. سوره انسان: ۲.

حالی که مانند ابر در حرکتند؛ این صنع و آفرینش خداوندی است که همه چیز را متقن آفریده؛ او از کارهایی که شما انجام می دهید مسلّماً آگاه است!

* * *

جهت شفای درد چشم

استمداد از خدا که نور و روشنایی همه نور هاست و قرائت آیه ای از قرآن که به آیه نور معروف است:

«اَللَّهُ نُورُ السَّمواتِ وَالأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكوةٍ فِيها مِصْباحٌ الْمِصْباحُ فِی زُجاجَةٍ الزُّجاجَةُ كَأَنَّها كَوْكَبٌ دُرِّیٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لا شَرْقِيَّةٍ وَلا غَرْبِيَّةٍ يَكادُ زَيْتُها يُضِیءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نارٌ نُورٌ عَلی نُورٍ يَهْدِی اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشآءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الأَمْثالَ لِلنّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِيمٌ» (۱)

خداوند نورِ آسمان ها و زمین است؛ مَثَل نور خداوند همانند چراغ دانی است که در آن چراغی (پرفروغ) باشد، آن چراغ در حبابی قرار گیرد، حبابی شفاف و درخشنده همچون یک ستاره فروزان، این چراغ با روغنی افروخته می شود که از درخت پربرکت زیتونی گرفته شده که نه شرقی است و نه غربی؛ (روغنش آنچنان صاف و خالص است که) نزدیک است بدون تماس با آتش شعله ور شود؛ نوری است بر فراز نوری؛ و خداوند هر کس را بخواهد به

ص:۱۲۶

۱- ۲۵۸. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۷.

نور خود هدایت می کند، و خدا برای مردم مثلها می زند و خداوند به هر چیزی داناست.

* * *

جهت سلامت چشم از آفات

قرائت و تکرار این آیه در هر روز سفارش شده است: (۱)

«فَجَعَلْناهُ سَمِیعاً بَصِیراً»؛(۲)

ما انسان را از نطفه مختلطی آفریدیم، و او را می آزماییم؛ (بدین جهت) او را شنوا و بینا قرار دادیم!

* * *

جهت سلامت گوش از کری و رفع ورم بدن

شخصی به امام صادق علیه السلام از سنگینی گوش شکایت کرد، حضرت فرمود: دست بر گوش بکش و این آیات را بخوان: (۳)

«لَوْ أَنْزَلْنا هذَا القُرْآنَ عَلی جَبَلٍ لَرَأَیْتَهُ خاشِعاً مُتَصَدِّعاً مِنْ خَشْیَهِ اللَّهِ وَتِلْکَ الأَمْثالُ نَضْرِبُها لِلنّاسِ لَعَلَّهُمْ یَتَفَکَّرُونَ * هُوَ اللَّهُ الَّذِی لا إِلهَ إِلّا هُوَ عالِمُ الغَیْبِ وَالشَّهادَهِ هُوَ الرَّحْمنُ الرَّحِیمُ * هُوَ اللَّهُ الَّذِی لا إِلهَ إِلّا هُوَ المَلِکُ القُدُّوسُ السَّلامُ المُؤْمِنُ المُهَیْمِنُ العَزِیزُ الجَبّارُ المُتَکَبِّرُ سُبْحانَ اللَّهِ عَمّا یُشْرِکُونَ هُوَ اللَّهُ الخالِقُ البارِئُ المُصَوِّرُ لَهُ الأَسْمآءُ الحُسْنی یُسَبِّحُ لَهُ ما فِی السَّمواتِ وَالأَرْضِ وَهُوَ العَزِیزُ الحَکِیمُ»؛(۴)

۱- ۲۵۹. سوره حشر: ۲۱ - ۲۴.

۲- ۲۶۰. مکارم الاخلاق، ص ۳۷۵.

۳- ۲۶۱. سوره لقمان: ۷؛ اسراء: ۳۶.

۴- ۲۶۲. مکارم الاخلاق، ص ۳۷۸.

اگر این قرآن را بر کوهی نازل می کردیم، می دیـدی که در برابر آن خاشع می شود و از خوف خدا می شکافد! این ها مثال هـایی است که برای مردم می زنیم، شایـد در آن بیندیشـید! او خـدایی است که معبـودی جز او نیست، دانـای آشکار و نهـان است، و او رحمان و رحیم است! و خدایی است که معبودی جز او نیست، حاکم و مالك اصـلی اوست، از هر عیب منزّه است، به کسـی یتم نمی کنـد، امنیّت بخش است، مراقب همه چیز است، قدرتمنـدی شـکست ناپذیر که با اراده نافذ خود هر امری را اصـلاح می کنـد، و شایسـته عظمت است؛ خداوند منزّه است از آنچه شـریك برای او قرار می دهند! او خداوندی است خالق، آفریننـده ای بی سابقه، و صـورتگری (بی نظیر)؛ برای او نامهـای نیـك است؛ آنچه در آسـمان هـا و زمین است تسبیـح او می گویند؛ و او عزیز و حکیم است!

* * *

جهت درد گوش

در روایت وارد شـده است که برای درد گوش به روغن یاسـمن یـا روغن بنفشه هفت مرتبه این آیـات را بخوانـد و سـپس آن روغن را در گوش بچکاند: (۱)

«کَاَنْ لَمْ یَسْمَعْها کَاَنَّ فی اُذُنَیْهِ وَقْراً)؛ (اِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ

ص:۱۲۸

۱- ۲۶۳. سوره بقره: ۷۳ - ۷۲.

وَالْفُؤادَ کُلَّ اُولئِکَ کانَ عَنْهُ مَسْئولاً»؛(۱)

... گویی آن را نشنیده است؛ گویی اصلاً گوش هایش سنگین است! او را به عذابی دردناک بشارت ده! ... چرا که گوش و چشم و دل، همه مسؤولند.

* * *

جهت شفای درد سینه

جهت شفای درد سینه(۲)«وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْساً فَادّارَءْتُمْ فِيها وَاللَّهُ مُخْرِجٌ ما كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ * فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِها كَذلِكَ يُحْيِ اللَّهُ المَوْتى وَيُرِيكُمْ آياتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ»؛(۳)

و (به یاد آورید) هنگامی را که فردی را به قتل رساندید؛ سپس درباره (قاتل) او به نزاع پرداختید؛ و خداوند آنچه را مخفی میداشتید، آشکار می سازد. سپس گفتیم: «قسمتی از گاو را به مقتول بزنید! (تا زنده شود، و قاتل را معرفی کند.) خداوند این گونه مردگان را زنده می کند؛ و آیات خود را به شما نشان می دهد؛ شاید اندیشه کنید!»

جهت از بین رفتن تب

از امام عسکری علیه السلام برای تب رِبع(۴) نقل شده است که این آیه را بنویسند و با خود حمل نماید: (۵)

۱- ۲۶۴. تب نوبه ای که یک روز بیاید و دو روز نیاید.

۲- ۲۶۵. اصول کافی، ج ۳، ص ۵۰۱؛ حلیه المتقین؛ الخرائج، ج ۱، ص ۴۳۲.

۳- ۲۶۶. سوره انبیاء: ۶۹.

۴- ۲۶۷. مکارم الاخلاق، ص ۳۷۷؛ حلیه المتقین.

۵- ۲۶۸. سوره هود: ۴۴.

«یا نارُ کُونی بَرْداً وَسَلاماً عَلی اِبراهیمَ»؛(۱)

ای آتش! بر ابراهیم سرد و سالم باش!

* * *

جهت خون دماغ

برای قطع خون دماغ نقل شده که این آیه را بر پیشانی او بنویسد: (۲)

«وَقیلَ یا اَرْضُ ابْلَعی مائَکِ وَیا سَماءُ اَقْلِعی وَغیضَ الْماءُ وَقُضِیَ الْامْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَی الْجُودیّ وَقیلَ بُعْداً لِلْقَوْمِ الظّالِمینَ»؛(۳)

و گفته شد: «ای زمین، آبت را فرو بر! و ای آسمان، خودداری کن! و آب فرو نشست و کار پایان یافت و (کشتی) بر (دامنه کوه) جودی، پهلو گرفت؛ و (در این هنگام،) گفته شد:» دور باد قوم ستمگر (از سعادت و نجات و رحمت خدا!)

* * *

جهت درد شکم (پیچش)

در حدیث وارد شده است: شخصی از درد و پیچش شکم شکایت کرد.امام فرمود: آبی بگیر و این آیات را بر آن

۱- ۲۶۹. حلیه المتقین: ۲۷۲.

۲- ۲۷۰. سوره انبیاء: ۳۰.

۳- ۲۷۱. حلیه المتقین: ۲۷۲.

بخوان پس آن آب را بخورد، و دو دست بر شکم بمالد و سه مرتبه بگوید: (۱)

«یُرِیدُ اللَّهُ بِکُمُ الْیُسْرَ وَلا یُرِیدُ بِکُمُ الْعُسْرَ»؛ «اَوَلَمْ یَرَ الَّذینَ کَفَرُوا اَنَّ السَّمواتِ وَالْارْضَ کانَتا رَتْقاً فَفَتَقْناهُما وَجَعَلْنا مِنَ الْماء کُلَّ شَیءٍ حَیٍّ اَفَلا یُؤمِنُونَ»؛(۲)

... خداوند، راحتی شما را می خواهد، نه زحمت شما را! ... آیا کافران ندیدند که آسمان ها و زمین به هم پیوسته بودند، و ما آن ها را از یکدیگر باز کردیم؛ و هر چیز زنده ای را از آب قرار دادیم؟! آیا ایمان نمی آورند؟!

* * *

در روایت دیگر وارد شده است، که این آیات را بر روغن بخواند، و بر شکم بمالد: (۳)

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم (فَفَتَحْنا اَبْوابَ السَّماءِ بِماءٍ مُنْهَمِرٍ وَفَجَّرْنَا الْاَرْضَ عُیُوناً فَالْتَقَی الْماءُ عَلی اَمْرٍ قَدْ قُدِرَ وَحَمَلْناهُ عَلی ذاتِ اَلْواحٍ و دُسُرٍ)؛ (فَفَتَحْنا عَلَیْهِمْ اَبْوابَ کُلِّ شَیْ ءٍ) بِاسْمِ فلان بن فلان (اَوَلَمْ یَرَ الَّذینَ کَفَرُوا اَنَّ السَّمواتِ وَالْاَرْضَ کانَتا رَتْقاً ...»؛(۴)

«در این هنگام درهای آسمان را با آبی فراوان و پی درپی گشودیم؛ و زمین را شکافتیم و چشمه های زیادی بیرون

۱- ۲۷۲. سوره قمر: ۱۳ - ۱۱؛ انبیاء: ۳۰.

۲- ۲۷۳. مفاتیح الجنان.

۳- ۲۷۴. سوره انبیاء: ۸۷.

۴- ۲۷۵. مفاتیح الجنان؛ حلیه المتقین: ۲۷۲.

فرستادیم؛ و این دو آب به انـدازه مقـدّر با هم در آمیختنـد (و دریای وحشـتناکی شـد)! و او را بر مرکبی از الواح و میخ هایی ساخته شده سوار کردیم؛ آیا کافران ندیدند که آسـمان ها و زمین به هم پیوسته بودند، و ما آن ها را از یکدیگر باز کردیم؛ و هر چیز زنده ای را از آب قرار دادیم؟! آیا ایمان نمی آورند؟!

* * *

جهت شفای درد شکم و قولنج

ابتدا این آیه را می خوانی و سپس هفت مرتبه سوره حمد را: (۱)

«وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغاضِباً فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَیْهِ فَنادی فِی الظُّلُماتِ أَنْ لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظّالِمِینَ»؛(۲)

و ذاالنون [یونس] را (به یـاد آور) در آن هنگـام که خشـمگین (از میان قوم خود) رفت؛ و چنین می پنـداشت که ما بر او تنگ نخواهیم گرفت؛ (امّـا موقعی که در کـام نهنـگ فرو رفت،) در آن ظلمت ها(ی متراکم) صـدا زد: («خداونـدا!) جز تو معبودی نیست! منزّهی تو! من از ستمکاران بودم!»

* * *

جهت شفای درد کمر

شخصی به امیر المؤمنین علیه السلام از درد کمر شکایت کرد.

۱- ۲۷۶. سوره آل عمران: ۱۴۵.

۲- ۲۷۷. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۹.

فرمود: دست را بر موضع درد بگذارد و سه مرتبه این آیه را و سپس هفت مرتبه سوره قدر را بخواند: (۱)

«وَما کـانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلّـا بِإِذْنِ اللَّهِ کِتاباً مُؤَجَّلًا وَمَنْ یُرِدْ ثَوابَ الـدُّنْیا نُؤْتِهِ مِنْها وَمَنْ یُرِدْ ثَوابَ الآخِرَهِ نُؤْتِهِ مِنْها وَسَـنَجْزِی الشّاکِرِینَ»؛(۲)

هیچ کس، جز به فرمان خدا، نمی میرد؛ سرنوشتی است تعیین شده؛ (بنابر این، مرگ پیامبر یا دیگران، یک سنّت الهی است.) هر کس پـاداش دنیا را بخواهـد (و در زنـدگی خود، در این راه گام بردارد،) چیزی از آن به او خواهیم داد؛ و هر کس پاداش آخرت را بخواهد، از آن به او می دهیم؛ و بزودی سپاس گزاران را پاداش خواهیم داد.

جهت شفای درد ناف

امـام صـادق علیه السـلام در جواب شخصـی که از درد نـاف شـکایت کرده بود، فرمود: دست بر آن موضع بگـذار و سه مرتبه بگو: (۳)

«وَإِنَّهُ لَکِتابٌ عَزِیزٌ * لا یَأْتِیهِ الباطِلُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَلا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِیلٌ مِنْ حَکِیمٍ حَمِیدٍ»؛(۴)

۱- ۲۷۸. سوره فصلت: ۴۱ – ۴۲.

۲- ۲۷۹. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۱۰.

۳- ۲۸۰. سوره بقره: ۱۰۶ – ۱۰۷.

۴- ۲۸۱. حلیه المتقین، فصل ششم، ص ۱۳۲، برای زیاد گریه کردن طفل نیز گفته شده است.

کسانی که به این ذکر [قرآن] هنگامی که به سراغشان آمد کافر شدند (نیز بر ما مخفی نخواهد ماند)! و این کتابی است قطعاً شکست ناپذیر ... که هیچ گونه باطلی، نه از پیش رو و نه از پشت سر، به سراغ آن نمی آید؛ چرا که از سوی خداوند حکیم و شایسته ستایش نازل شده است!

* * *

جهت درد مثانه

امام صادق علیه السلام در جواب کسی که از درد مثانه شکایت داشت، فرمود: این آیات را سه مرتبه وقت خواب و یک مرتبه هنگام بیدار شدن بخوان: (۱)

«أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّماوَاتِ وَالْأَرْضِ وَما لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَانَصِيرٍ»؛(۲)

آیا نمی دانستی که خداوند بر هر چیز توانا است؟! آیا نمی دانستی که حکومت آسمان ها و زمین، از آن خداست؟! (و حق دارد هرگونه تغییر و تبدیلی در احکام خود طبق مصالح بدهد؟!) و جز خدا، ولی و یاوری برای شما نیست. (و اوست که مصلحت شما را می داند و تعیین می کند).

* * *

۱- ۲۸۲. سوره کهف: ۱۱ و ۱۲.

۲- ۲۸۳. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۸.

جهت ترس در خواب و یا بی خوابی

از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل شده که چون در خواب می ترسد یا از دردی، بی خوابی بر او غالب شده این آیه را بخواند: (۱)

«فَضَرَبْنا عَلَى آذانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَداً) (ثُمَّ بَعَثْناهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى لِما لَبِثُوا أَمَداً»؛(۲)

ما (پرده خواب را) در غار بر گوششان زدیم، و سال ها در خواب فرو رفتند. سپس آنان را برانگیختیم تا بدانیم (و این امر آشکار گردد که) کدام یک از آن دو گروه، مدّت خواب خود را بهتر حساب کرده اند.

* * *

جهت پیسی و خوره

در مکارم الاخلاق و حلیه المتقین نقل شده است: (۳)

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ يَمْحُوا اللَّهُ ما يَشَآءُ وَيُثْبِتُ وَعِنـدَهُ أُمُّ الْكِتابِ»؛(۴) (الْحَمْـدُ لِلَّهِ فاطِرِ السَّماوَاتِ وَالْأَرْضِ جاعِلِ الْمَلَائِكَهِ رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَهٍ مَّثْنَى وَثُلاثَ وَرُباعَ»؛(۵)

خداوند هر چه را بخواهد محو، و هر چه را بخواهد اثبات می کند؛ و «امّ الکتاب» [لوح محفوظ] نزد اوست! ستایش مخصوص خداوندی است آفریننده آسمان ها و زمین، که فرشتگان را رسولانی قرار داد دارای بال های دوگانه

۱- ۲۸۴. سوره رعد: ۳۹

۲- ۲۸۵. سوره فاطر: ۱.

۳- ۲۸۶. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۹.

۴- ۲۸۷. سوره مؤمنون: ۱۱۵ تا ۱۱۸.

۵- ۲۸۸. حاشیه مفاتیح الجنان.

و سه گانه و چهارگانه، او هر چه بخواهد در آفرینش می افزاید، و او بر هر چیزی تواناست!

* * *

جهت شفای درد خاصره

شخصـی به امام باقرعلیه السـلام از درد تهیگاه شکایت کرد، حضرت فرمود: بعد از نماز دست بر مواضع سجده بزن و سپس به موضع درد بمال و این آیات را بخوان: (۱)

«أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّما خَلَقْناکُمْ عَبَثاً وَأَنَّکُمْ إِلَیْنا لا تُرْجَعُونَ * فَتَعالَی اللَّهُ المَلِکُ الحَقُّ لا إِلهَ إِلّا هُوَ رَبُّ العَرْشِ الکَرِیمِ * وَمَن یَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلهاً آخَرَ لَا بُرْهانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِندَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا یُفْلِحُ الْکافِرُونَ * وَقُل رَّبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنتَ خَیْرُ الرَّاحِمِینَ»؛(۲)

آیا گمان کردید شما را بیهوده آفریده ایم، و به سوی ما باز نمی گردید؟ پس برتر است خداوندی که فرمانروای حقّ است (از این که شـما را بی هـدف آفریده باشد)! معبودی جز او نیست؛ و او پروردگار عرش کریم است! و هر کس معبود دیگری را با خدا بخواند –و مسـلّماً هیچ دلیلی بر آن نخواهد داشت– حساب او نزد پروردگارش خواهد بود؛ یقیناً کافران رسـتگار نخواهند شد! و بگو: «پروردگارا! مرا ببخش و رحمت کن؛ و تو بهترین رحم کنندگانی!

* * *

ص:۱۳۶

۱– ۲۸۹. واقعه: ۱ – ۶.

۲– ۲۹۰. سوره طه: ۱۰۵ – ۱۰۷.

جهت درمان ثالول (میخچه)

البته همراه با دستور خاصی است که در مفاتیح الجنان آمده است: (۱)

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم إِذا وَقَعَتِ الواقِعَهُ * لَیْسَ لَوَقْعَتِها کاذِبَهٌ * خافِضَهٌ رافِعَهٌ * إِذا رُجَّتِ الأَرْضُ رَجّاً * وَبُسَّتِ الجِبالُ بَسّاً * فَکانَتْ هَبآءً مُنْبَثّاً»؛(۲) «وَیَسْئَلُونَکَ عَنِ الجِبالِ فَقُلْ یَنْسِفُها رَبّی نَسْفاً * فَیَذَرُها قاعاً صَفْصَفاً * لا تَرَی فِیها عِوَجاً وَلا أَمْتاً»؛(۳)

به نـام خداونـد بخشـنده بخشایشـگر هنگـامی که واقعه عظیم (قیامت) واقع شود، هیـچ کس نمی توانـد آن را انکار کنـد! (این واقعه) گروهی را پایین می آورد و گروهی را بالا می برد! در آن هنگام که زمین بشـدّت به لرزه درمی آیـد، و کوه ها در هم کوبیـده می شـود، و بصـورت غبـار پراکنـده درمی آیـد، و از تو دربـاره کوه هـا سؤال می کننـد؛ بگو: «پروردگـارم آن هـا را (متلاشـی کرده) بربـاد می دهـد! سـپس زمین را صاف و هموار و بی آب و گیاه رها می سازد ... به گونه ای که در آن، هیچ پستی و بلندی نمی بینی!»

* * *

۱- ۲۹۱. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۱۰.

۲- ۲۹۲. سوره فتح: ۱ – ۴.

۳- ۲۹۳. مفاتیح الجنان.

جهت شفای درد پا

امام حسین علیه السلام در جواب کسی که از درد پا شکایت کرد، فرمود: این آیات را بخوان: (۱)

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ إِنّا فَتَحْنا لَکَ فَتْحاً مُبِیناً * لِیَغْفِرَ لَکَ اللَّهُ ما تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِکَ وَما تَأَخَّرَ وَیُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَیْکَ وَیَهْدِیَکَ صِراطاً مُسْتَقِیماً * وَیَنْصُرَکَ اللَّهُ نَصْراً عَزِیزاً * هُوَ الَّذِی أَنْزَلَ السَّکِینَهَ فِی قُلُوبِ الْمُؤْمِنِینَ لِیَزْدادُوا إِیماناً مَعَ إِیمانِهِمْ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّماواتِ وَالأَرْضِ وَکانَ اللَّهُ عَلِیماً حَکِیماً»؛(۲)

ما برای تو پیروزی آشکاری فراهم ساختیم! ... تا خداونـد گناهان گذشـته و آینده ای را که به تو نسبت می دادند ببخشد (و حقّانیت تو را ثابت نموده) و نعمتش را بر تو تمام کنـد و به راه راست هـدایتت فرماید؛ و پیروزی شـکست ناپذیری نصیب تو کنـد. او کسـی است که آرامش را در دل های مؤمنان نازل کرد تا ایمانی بر ایمانشان بیفزایند؛ لشـکریان آسـمان ها و زمین از آن خداست، و خداوند دانا و حکیم است.

* * *

جهت شفای درد ساق

روایت شده است که سالم بن محمّد شکایت کرد به حضرت صادق علیه السلام از درد ساق و گفت: این درد مرا از همه

۱- ۲۹۴. سوره کهف: ۲۷.

۲- ۲۹۵. حلیه المتقین: ۱۳۲.

کارها عاجز کرده است. حضرت فرمود: این آیه شریفه هفت مرتبه خوانده شود: (۱)

«وَاتْلُ ما أُوحِیَ إِلَیْکَ مِنْ کِتابِ رَبِّکَ لا مُبَدِّلَ لِکَلِماتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَداً»؛(۲)

آنچه را از کتاب پروردگارت به تو وحی شده تلاوت کن! هیچ چیز سخنان او را دگرگون نمی سازد؛ و هرگز پناهگاهی جز او نمی یابی!

* * *

برای طلب فرزند

در حدیث از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمود: برای طلب فرزند در سجده این دو آیه را بخواند: (۳)

۱ - «رَبِّ هَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ ذُرِّیَّهً طَیِّبَهً اِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعاءِ»؛ «رَبِّ لا تَذَرْنی فَرْداً وَاَنْتَ خَیْرُ الْوارِثینَ»؛(۴)

خداوندا! از طرف خود، فرزند پاکیزه ای (نیز) به من عطا فرما، که تو دعا را می شنوی! پروردگار من! مرا تنها مگذار (و فرزند برومند ی به من عطا کن)؛ و تو بهترین وارثانی!

در حدیث دیگر از امام جعفر صادق علیه السلام نقل شده است: شخصی شکایت کرد که من بچه دار نمی شوم. حضرت فرمود: چون خواهی به نزد زن خود بروی، این سه آیه را

۱- ۲۹۶. سوره آل عمران: ۳۸؛ انبیاء: ۸۹.

۲- ۲۹۷. از امام زین العابدین علیه السلام منقول است: هرکه این دعا را بسیار بخواند هرچه خواهد از مال و فرزند و خیر دنیا و آخرت خدا به او عطا فرماید: «رَبِّ لاتَذَرْنی فَرْداً وَاَنْتَ خَیْرُ الْوارِثینَ وَاجْعَلْ لی مِنْ لَدُنْکَ وَلّیاً یَرِثُنی فِی حَیوتی وَیَسْتَغْفِرُلی بَعْدَمَوْتی وَاجْعَلْهُ خَلْقاًسَوِیّاً وَلاتَجْعَلْ لِلشَّیطانِ فیهِ نَصِیباً اَللَّهُمَّ اِنِّی أسْتَغْفِرُکَ وَاَتُوبُ اِلَیکَ اِنَّکَ اَنْتَ الْغَفُورُالرَّحیمُ» و از برای فرزند هفتاد مرتبه این دعا بخواند.

۳- ۲۹۸. سوره انبیاء: ۸۹ - ۸۷.

۴- ۲۹۹. سوره نوح: ۱۲ - ۱۰.

بخوان، ان شاء اللّه خدا تو را فرزندی روزی می کند: (۱)

۲ - «وَذَاالنُّونِ اِذْ ذَهَبَ مُغاضِباً فَظَنَّ اَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنادى فِى الظُّلُماتِ اَنْ لا اِلهَ اِلّا اَنْتَ سُبْحانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظّالِمِينَ فَاسْتَجَبْنا لَهُ وَنَجَّيْناهُ مِنَ الغَمِّ وَكَذلِكَ نُنْجِى الْمُؤمِنِينَ وَزَكَرِيّا اِذْ نادى رَبَّهُ رَبِّ لا تَذَرْنِى فَرْداً وَاَنْتَ خَيْرُ الوارِثِينَ»؛(۲)

«و ذاالنون [یونس] را (به یاد آور) در آن هنگام که خشمگین (از میان قوم خود) رفت؛ و چنین می پنداشت که ما بر او تنگ نخواهیم گرفت؛ (امّا موقعی که در کام نهنگ فرو رفت،) در آن ظلمتها(ی متراکم) صدا زد: («خداوندا!) جز تو معبودی نیست! منزّهی تو! من از ستمکاران بودم! ما دعای او را به اجابت رساندیم؛ و از آن اندوه نجاتش بخشیدیم؛ و این گونه مؤمنان را نجات می دهیم! و زکریا را (به یاد آور) در آن هنگام که پروردگارش را خواند (و عرض کرد): «پروردگار من! مرا تنها مگذار (و فرزند برومند ی به من عطا کن)؛ و تو بهترین وارثانی!»

* * *

۱- ۳۰۰. البته همراه با دستور العمل و خواندن دعاهای دیگر که در مفاتیح و حلیه المتقین آمده است.

۲- ۳۰۱. سوره مریم: ۲۳ - ۲۵.

در کتاب طبّ الأئمّه علیهم السلام روایت کرده است: شخصی به خدمت امام محمّد باقرعلیه السلام از کمی فرزند شکایت کرد. آن حضرت فرمود: سه روز بعد از نماز صبح و نماز خفتن هفتاد مرتبه «سُبْحانَ اللَّهِ» و هفتاد مرتبه «اَسْتَغْفِرُ اللّهَ» بگو و بعد از آن این را آیات را بخوان، بعد با زن خود جماع کن که خدا پسری که خلقتش درست باشد به تو عطا می فرماید:

۳ - «اِسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ اِنَّهُ كانَ غَفّاراً يُرْسِلِ السَّماءَ عَلَيْكُمْ مِدْراراً وَيُمدِدْكُمْ بِاَمْوالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ اَنْهاراً»؛(۱)

... از پروردگار خویش آمرزش بطلبید که او بسیار آمرزنده است ... تا بارانهای پربرکت آسمان را پی در پی بر شما فرستد، و شما را با اموال و فرزندان فراوان کمک کند و باغ های سرسبز و نهرهای جاری در اختیارتان قرار دهد!

* * *

جهت آسان زاییدن

جهت آسان زاییدن(۲)۱ - «فَأَجآءَهَا الْمَخاضُ إِلى جِذْعِ النَّخْلَهِ قالَتْ يا لَيْتَنِى مِتُّ قَبْلَ هذا وَكُنْتُ نَسْياً مَنسِيّاً * فَناداها مِنْ تَحْتِها أَلّا تَحْزَنِى قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيّاً وَهُزِّى إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَهِ تُساقِطْ

ص:۱۴۱

۱- ۳۰۲. سوره نحل: ۷۸.

۲- ۳۰۳. سوره های احقاف: ۳۵، نازعات: ۴۶، آل عمران: ۳۵.

عَلَیْکِ رُطَباً جَنِیّاً»؛(۱)

درد زایمان او را به کنار تنه درخت خرمایی کشاند؛ (آنقدر ناراحت شد که) گفت: «ای کاش پیش از این مرده بودم، و به کلی فراموش می شدم!» ناگهان از طرف پایین پایش او را صدا زد که: «غمگین مباش! پروردگارت زیر پای تو چشمه آبی (گوارا) قرار داده است! و این تنه نخل را به طرف خود تکان ده، رطب تازه ای بر تو فرو می ریزد!

۲ - «وَاللَّهُ أَخْرَجَکُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهاتِکُمْ لا تَعْلَمُونَ شَیْئاً وَجَعَلَ لَکُمُ السَّمْعَ وَالأَبْصارَوَالأَفْئِدَهَ لَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ»؛(۲)

و خداوند شما را از شکم مادرانتان خارج نمود در حالی که هیچ چیز نمی دانستید؛ و برای شما، گوش و چشم و عقل قرار داد، تا شکر نعمت او را به جا آورید!

۳ - «کَأَنَّهُمْ یَوْمَ یَرَوْنَ ما یُوعَدُونَ لَمْ یَلْبَثُوا إِلّا ساعَهً مِنْ نَهارٍ» «کَأَنَّهُمْ یَوْمَ یَرَوْنَها لَمْ یَلْبَثُوا إِلّا عَشِیَّهً أَوْ ضُحیها» «إِذْ قالَتِ امْرَأَهُ عِمْرانَ رَبِّ إِنِّی نَذَرْتُ لَکَ ما فِی بَطْنِی مُحَرَّراً فَتَقَبَّلْ مِنِّی إِنَّکَ أَنْتَ السَّمِیعُ العَلِیمُ»؛(۳)

... هنگامی که وعده هایی را که به آن ها داده می شود ببینند،

۱- ۳۰۴. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۴؛ بحارالانوار، ج ۷۴، ص ۶۰.

۲- ۳۰۵. سوره اعراف: ۱۹۶؛ انعام: ۹۱.

۳- ۳۰۶. سوره حدید: ۳.

احساس می کننـد که گویی فقط ساعتی از یک روز (در دنیا) توقّف داشـتند؛ ... آن ها در آن روز که قیام قیامت را می بینند چنین احسـاس می کننـد که گویی توقّف شـان (در دنیـا و برزخ) جز شـام گاهی یا صـبح آن بیشتر نبوده است!(به یاد آوریـد) هنگامی را که همسرِ «عمران» گفت: «خداونـدا! آنچه را در رحم دارم، برای تو نـذر کردم، که «محرَّر» (و آزاد، برای خـدمت خانه تو) باشد. از من بپذیر، که تو شنوا و دانایی!

* * *

جهت ایمنی از سوختگی و غرق شدن

شخصـی از امیرالمؤمنین علیه السلام سؤال کرد: خبر دهید مرا از آنچه وسیله ایمنی از سوختگی و غرق شدن است؟ فرمود: این آیات را بخوان: (۱)

«إِنَّ وَلِيِّيَ اللَّهُ الَّذِی نَزَّلَ الکِتـابَ وَهُوَيَتَوَلَّى الصّالِحِينَ» «وَما قَـدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَـدْرِهِ إِذْ قالُوا ما أَنْزَلَ اللَّهُ عَلى بَشَـرٍ مِنْ شَـیْ ءٍ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الکِتـابَ الَّذِی جـآءَ بِهِ مُوسـى نُـوراً وَهُـدىً لِلنّـاسِ تَجْعَلُـونَهُ قَراطِيسَ تُبْـدُونَها وَتُخْفُونَ کَـثِيراً وَعُلِّمْتُمْ مـا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلا آبآؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِی خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ»؛(۲)

ولی و سرپرست من، خدایی است که این کتاب را نازل کرده؛ و او همه صالحان را سرپرستی می کند. آن ها خدا را

۱- ۳۰۷. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۶.

۲- ۳۰۸. سوره آل عمران: ۸۳.

درست نشناختند که گفتند: «خدا، هیچ چیز بر هیچ انسانی، نفرستاده است!» بگو: «چه کسی کتابی را که موسی آورد، نازل کرد؟! کتابی که برای مردم، نور و هدایت بود؛ ۱۰امّا شما) آن را به صورت پراکنده قرار می دهید؛ قسمتی را آشکار، و قسمت زیادی را پنهان می دارید؛ و مطالبی به شما تعلیم داده شده که نه شما و نه پدرانتان، از آن با خبر نبودید!» بگو: «خدا!» سپس آن ها را در گفتگوهای لجاجت آمیزشان رها کن، تا بازی کنند!

* * *

جهت دفع وسوسه

«هُوَ الأَوَّلُ وَالآخِرُ وَالظّاهِرُ وَالباطِنُ وَهُوَ بِكُلِ ّشَيْ ءٍ عَلِيمٌ»؛(۱)

اوّل و آخر و پیدا و پنهان اوست؛ و او به هر چیز داناست.

* * *

جهت دفع جنّیان در صحرا و مواقع خطرناک

شخصی خدمت امام صادق علیه السلام آمد و گفت: من زیاد به سفر می روم و در جاهای خطرناک ساکن می شوم، چیزی به من تعلیم فرما که نترسم. حضرت فرمود: در چنان جایی دست را بالای سر بگذار و با صدای بلند بگو: (۲)

«أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِى السَّماواتِ وَالأَرْضِ

۱- ۳۰۹. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۸؛ از پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله نیز نقل شده است، حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۱۱.

۲- ۳۱۰. سوره اعراف: ۵۴ - ۵۶.

طَوْعاً وَكَرْهاً وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ»؛(۱)

آیا آن ها غیر از آیین خدا می طلبند؟! (آیین او همین اسلام است؛) و تمام کسانی که در آسمان ها و زمین هستند، از روی اختیار یا از روی اجبار، در برابرِ (فرمان) او تسلیمند، و همه به سوی او بازگردانده می شوند.

* * *

جهت دفع شیاطین و جادوگران در بیابان

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: هر که در بیابان بی سکنه باشد که باید شب را به صبح برساند، این آیات را بخواند تا فرشته ها او را حفظ کنند و شیاطین از او دور شوند: (۲)

«إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِی خَلَقَ السَّماواتِ وَالأَرْضَ فِی سِتَّةِ أَیّام ثُمَّ اسْتَوی عَلَی العَرْشِ یُغْشِی اللَّیْلَ النَّهارَ یَطْلُبُهُ حَثِیثاً وَالشَّمْسَ وَالقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّراتٍ بِأَمْرِهِ أَلا لَهُ الخَلْقُ وَالأَمْرُ تَبارَکَ اللَّهُ رَبُّ العالَمِینَ اُدْعُوا رَبَّکُمْ تَضَرُّعاً وَخُفْیَةً إِنَّهُ لا یُحِبُّ المُعْتَدِینَ وَلا تُفْسِدُوا فِی الأَرْضِ بَعْدَ إِصْلاحِها وَادْعُوهُ خَوْفاً وَطَمَعاً إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِیبٌ مِنَ المُحْسِنِینَ»؛(۳)

پروردگار شما، خداوندی است که آسمان ها و زمین را در شش روز [شش دوران] آفرید؛ سپس به تدبیر جهان هستی

۱- ۳۱۱. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۶؛ بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۶۰.

۲- ۳۱۲. سوره توبه: ۱۲۸ - ۱۲۹.

۳- ۳۱۳. حلیه المتقین: ۲۸۲.

پرداخت؛ با (پرده تاریک) شب، روز را می پوشاند؛ و شب به دنبال روز، به سرعت در حرکت است؛ و خورشید و ماه و ستارگان را آفرید، که مسخّر فرمان او هستند. آگاه باشید که آفرینش و تدبیر (جهان)، از آن او (و به فرمان او)ست! پر برکت (و زوال ناپذیر) است خداوندی که پروردگار جهانیان است! پروردگار خود را (آشکارا) از روی تضرّع، و در پنهانی، بخوانید! (و از تجاوز، دست بردارید که) او متجاوزان را دوست نمی دارد! و در زمین پس از اصلاح آن فساد نکنید، و او را با بیم و امید بخوانید! (بیم از مسؤولیتها، و امید به رحمتش. و نیکی کنید) زیرا رحمت خدا به نیکوکاران نزدیک است!

* * *

جهت امان از زمینی که حیوانات درنده دارد

شخصی به امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد: سرزمین من پر از درنده است که به خانه ما می آیند، فرمود: این دو آیه را بخوان: (۱)

«لَقَدْجآءَکُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِکُمْ عَزِیزٌعَلَیْهِ ماعَنِتُّمْ حَرِیصٌ عَلَیْکُمْ بِالمُؤْمِنِینَ رَؤُوفٌ رَحِیمٌ * فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللَّهُ لا إِلهَ إِلّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ العَرْشِ العَظِیمِ»؛(۲)

۱- ۳۱۴. سوره صافات: ۷۹ - ۸۱.

۲- ۳۱۵. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۶؛ بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۶۰.

به یقین، رسولی از خود شما به سوی تان آمد که رنجهای شما بر او سخت است؛ و اصرار بر هدایت شما دارد؛ و نسبت به مؤمنان، رئوف و مهربان است! اگر آن ها (از حق) روی بگردانند، (نگران مباش!) بگو: «خداوند مرا کفایت می کند؛ هیچ معبودی جز او نیست؛ بر او توکّل کردم؛ و او صاحب عرش بزرگ است!»

* * *

جهت دفع عقرب گزیدگی

از امام علی علیه السلام نقل شده که فرمود: اگر کسی از عقرب ترسد، این آیات را بخواند: (۱)

«سَلامٌ عَلی نُوحٍ فِی العالَمِینَ * إِنّا کَذلِکَ نَجْزِی المُحْسِنِینَ * إِنَّهُ مِنْ عِبادِنَا المُؤْمِنِینَ»؛(۲)

سلام بر نوح در میان جهانیان باد! ما این گونه نیکوکاران را پاداش می دهیم! چرا که او از بندگان باایمان ما بود!

* * *

جهت رام شدن اسب سرکش

شخصی به امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد: اسب من چموشی می کند و من از آن در ترس و هراس هستم. حضرت فرمود: در گوش راست او بخوان: (۳)

۱- ۳۱۶. سوره آل عمران: ۸۳.

۲- ۳۱۷. حلیه المتقین، ص ۲۸۲.

۳- ۳۱۸. سوره رحمن: ۳۳.

«وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِی السَّماواتِ وَالأَرْضِ طَوْعاً وَکَرْهاً وَإِلَیْهِ یُرْجَعُونَ»؛(۱)

و تمام کسانی که در آسمان ها و زمین هستند، از روی اختیار یا از روی اجبار، در برابرِ (فرمان) او تسلیمند، و همه به سوی او بازگردانده می شوند.

* * *

جهت دفع حمله حیوان درنده

و چون سگ برروی تو فریاد کند و حمله کند، این آیه را بخوان: (۲)

«یا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفُذُوا مِنْ اَقْطارِ السَّمواتِ وَالْاَرْضِ فَانْفُذُوا لا تَنْفُذُونَ اِلّا بِسُلْطانٍ»؛(۳)

ای گروه جنّ و انس! اگر می توانید از مرزهای آسمان ها و زمین بگذرید، پس بگذرید، ولی هرگز نمی توانید، مگر با نیرویی (فوق العاده)!

* * *

جهت دفع همّ و غم

«لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظّالِمِینَ»؛(۴)

(«خداوندا!) جز تو معبودی نیست! منزّهی تو! من از ستمکاران بودم!»

* * *

۱- ۳۱۹. سوره انبیاء: ۸۷.

۲- ۳۲۰. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۶.

۳- ۳۲۱. سوره نور: ۴۰.

۴- ۳۲۲. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۸.

جهت برگشتن گم شده

پاسخ امام است به فردی که به امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد: برده ام گریخته است، و حضرت فرمود: این آیه را بخوان: (۱)

«أَوْ کَظُلُماتٍ فِی بَحْرٍ لُجِّیٍ یَغْشاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحابٌ ظُلُماتٌ بَعْضُها فَوْقَ بَعْضٍ إِذا أَخْرَجَ یَدَهُ لَمْ یَکَدْ یَراها وَمَنْ لَمْ یَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُوراً فَما لَهُ مِنْ نُورٍ»؛(۲)

یا همچون ظلماتی در یک دریای عمیق و پهناور که موج آنرا پوشانده، و بر فراز آن موج دیگری، و بر فراز آن ابری تاریک است؛ ظلمت هایی است یکی بر فراز دیگری، آنگونه که هر گاه دست خود را خارج کند ممکن نیست آن را ببیند! و کسی که خداوند نوری برای او قرار نداده، نوری برای او نیست.

* * *

جهت رفع ترس از دزد

شخصی به امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد: هر شب به خانه ما دزد می آید. حضرت فرمود: این آیات را بخوان: (۳)

«قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمنَ أَیّاً ما تَدْعُوا فَلَهُ الأَسْمآءُ الحُسْنی وَلا تَجْهَرْ بِصَلوتِکَ وَلا تُخافِتْ بِها وَابْتَغِ بَیْنَ ذلِکَ سَبِیلاً * وَقُلِ الحَمْدُ للَّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً وَلَمْ یَکُنْ لَهُ

۱- ۳۲۳. سوره اسراء: ۱۱۰ و ۱۱۱.

۲- ۳۲۴. بحارالانوار، ج ۷۳، ص ۱۹۷.

۳- ۳۲۵. سوره فاطر: ۴۱.

شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِىٌّ مِنَ الذَّلِ ّوَكَبِّرْهُ تَكْبِيراً»؛(۱)

بگو: «للّه» را بخوانید یا «رحمان» را، هر کدام را بخوانید، (ذات پاکش یکی است؛ و) برای او بهترین نامها است!» و نمازت را زیاد بلند، یا خیلی آهسته نخوان؛ و در میان آن دو، راهی (معتدل) انتخاب کن و بگو: «ستایش برای خداوندی است که نه فرزندی برای خود انتخاب کرده، و نه شریکی در حکومت دارد، و نه بخاطر ضعف و ذلّت، (حامی و) سرپرستی برای اوست!» و او را بسیار بزرگ بشمار!

* * *

جهت رفع ترس از خرابی خانه

از سفارشات پیامبرصلی الله علیه وآله به امام علی علیه السلام بوده است و نیز امام صادق علیه السلام فرمود اگر از خرابی خانه در زلزله می ترسی، بخوان: (۲)

«إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمواتِ وَالأَرْضَ أَنْ تَزُولا وَلَئِنْ زالَتا إِنْ أَمْسَكَهُما مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كانَ حَلِيماً غَفُوراً»؛(۳)

خداوند آسمان ها و زمین را نگاه می دارد تا از نظام خود منحرف نشوند؛ و هرگاه منحرف گردند، کسی جز او نمی تواند آن ها را نگاه دارد، او بردبار و غفور است!

* * *

۱- ۳۲۶. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۶۰.

۲- ۳۲۷. سوره زلزله: ۱ - ۸.

۳- ۳۲۸. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۱۱.

سوره زلزال (جهت ایمنی از زلزله)

امام صادق علیه السلام فرمود: از زیاد خواندن سوره زلزال خسته نشوید؛ زیرا هر که نمازهای نافله خود را با آن بخواند، خداوند هرگز او را به زمین لرزه دچار نکند و به برق گرفتگی نمیرد: (۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

إِذا زُلْزِلَتِ الأَرْضُ زِلْزالَها * وَأَخْرَجَتِ الأَرْضُ أَثْقالَها * وَقالَ الإِنْسانُ ما لَها * يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبارَها بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحى لَها * يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النّاسُ أَشْتاتاً لِيُرَوْا أَعْمالَهُمْ * فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقالَ ذَرَّةٍ خَيْراً يَرَهُ * وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقالَ ذَرَّةٍ شَرّاً يَرَهُ(۲)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر. هنگامی که زمین شدیداً به لرزه درآید، و زمین بارهای سنگینش را خارج سازد! و انسان می گوید: «زمین را چه می شود (که این گونه می لرزد)؟!» در آن روز زمین تمام خبر هایش را بازگو می کند؛ چرا که پروردگارت به او وحی کرده است! در آن روز مردم بصورت گروه های پراکنده (از قبرها) خارج می شوند تا اعمالشان به آن ها نشان داده شود! پس هر کس هم وزن ذرّه ای کار خیر انجام دهد آن را می بیند! و هر کس هم وزن ذرّه ای کار بد کرده آن را می بیند!

* * *

۱- ۳۲۹. سوره قصص: ۳۵.

۲- ۳۳۰. بحارالانوار، ج ۷۴، ص ۶۰.

جهت ترس از ساحر و ظالم

امام علی علیه السلام فرمود: اگر از ساحر یا ظالمی ترس داری، بعد از نماز شب و قبل از شروع به نماز صبح، رو به جانب خانه وی کن و هفت مرتبه بگو: (۱) بسم اللّه و باللّه،

« ... سَنَشُدُّ عَضُدَکَ بِأَخِیکَ وَنَجْعَلُ لَکُما سُلْطاناً فَلَا یَصِلُونَ إِلَیْکُما بِایاتِنا أَنْتُما وَمَنِ اتَّبَعَکُما الْغالِبُونَ»؛(۲)

«بزودی بازوان تو را بوسیله برادرت محکم (و نیرومند) می کنیم، و برای شما سلطه و برتری قرار می دهیم؛ و به برکت آیات ما، بر شما دست نمی یابند؛ شما و پیروانتان پیروزید!»

* * *

جهت ترس از ساحر و شیطان

جهت ترس از ساحر و شیطان(۳)«إِنَّ رَبَّکُمُ اللَّهُ الَّذِی خَلَقَ السَّماوَاتِ وَالْأَرْضَ فِی سِتَّةِ أَیّامٍ ثُمَّ اسْتَوَی عَلَی الْعَرْشِ یُدَبِّرُ الْأَمْرَ ما مِن شَفِیعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ذَلِکُمُ اللَّهُ رَبُّکُمْ فاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَکَّرُونَ»؛(۴)

پروردگار شما، خداوندی است که آسمان ها و زمین را در شش روز [شش دوران]آفرید؛ سپس بر تخت (قدرت) قرار گرفت، و به تدبیر کار (جهان) پرداخت؛ هیچ شفاعت کننده ای، جز با اذن او نیست؛ این است خداوند، پروردگار شما! پس او را پرستش کنید! آیا متذکّر نمی شوید؟!

* * *

۱- ۳۳۱. سوره یونس: ۳.

۲- ۳۳۲. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۴۶.

۳- ۳۳۳. سوره بقره: ۱ تا ۴.

۴- ۳۳۴. سوره بقره: ۲۵۵ تا ۲۵۷.

جهت دوری شیطان و حفظ قرآن

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله فرمود: هر که این آیات را بخواند، در جان و مالش بد نبیند و شیطان به او نزدیک نشود و قرآن را فراموش نکند.(۱) آیات چنین است: چهار آیه اول بقره/ آیه الکرسی / سه آیه آخر بقره.

«الم * ذَلِکَ الْکِتابُ لَا رَیْبَ فِیهِ هُدًی لِّلْمُتَّقِینَ * الَّذِینَ یُؤْمِنُونَ بِالْغَیْبِ وَیُقِیمُونَ الصَّلَواهَ وَمِمّا رَزَقْناهُمْ یُنفِقُونَ * وَالَّذِینَ یُؤْمِنُونَ بِمآ أُنزِلَ إِلَیْکَ وَما أُنزِلَ مِن قَبْلِکَ وَبِالْأَخِرَهِ هُمْ یُوقِنُونَ» (۲)

«اللَّهُ لَآ إِلهَ إِلَّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَهٌ وَلَا نَوْمٌ لَّهُ ما فِی السَّماوَاتِ وَما فِی الْأَرْضِ مَن ذَا الَّذِی یَشْفَعُ عِندَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ یَعْلَمُ ما بَیْنَ أَیْدِیهِمْ وَما خَلْفَهُمْ وَلَا یُحِیطُونَ بِشَیْ ءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِما شَآءَ وَسِعَ کُرْسِیُّهُ السَّماوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا یَؤُدُهُ حِفْظُهُما وَهُوَ الْعَلِیُّ الْعَظِیمُ * لَآ إِکْرَاهَ فِی الدِّینِ قَد تَّبَیَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَیِ فَمَن یَکْفُرْ بِالطَّغُوتِ وَیُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَکَ بِالْعُرْوَهِ الْوُثْقَی لَا انفِصامَ لَها وَاللَّهُ سَمِیعٌ عَلِیمٌ * اللَّهُ وَلِیُّ الَّذِینَ آمَنُوا یُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُماتِ إِلَی النُّورِ وَالَّذِینَ کَفَرُوا أَوْلِیَآؤُهُمُ الطّاغُوتُ یُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَی الظُّلُماتِ أُولَئِکَ أَصْحابُ النّارِ هُمْ فِیها خَلِدُونَ» (۳)

۱- ۳۳۵. سوره بقره: ۲۸۴ تا ۲۸۶.

۲- ۳۳۶. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۲.

۳- ۳۳۷. سوره فاتحه: ۱ - ۷.

«لِلَّهِ ما فِی السَّماوَاتِ وَما فِی الْأَرْضِ وَإِن تُبْدُوا ما فِی أَنفُسِکُمْ أَوْ تُخْفُوهُ یُحاسِبْکُم بِهِ اللَّهُ فَیَغْفِرُ لِمَن یَشَآءُ وَیُعَذِّبُ مَن یَشَآءُ وَاللَّهُ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ * آمَنَ الرَّسُولُ بِما أُنزِلَ إِلَیْهِ مِن رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ کُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِکَتِهِ وَکُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَیْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ وَقالُوا سَمِعْنا وَأَطَعْنا غُفْرَانَکَ رَبَّنا وَإِلَیْکَ الْمَصِیرُ * لَا یُکَلِّفُ اللَّهُ نَفْساً إِلَّا وُسْعَها لَها ما کَسَبَتْ وَعَلَیْها ما اکْتَسَبَتْ رَبَّنا لَا تُؤَاخِذْنا إِن نَّسِینا أَوْ أَخْطَأْنا رَبَّنا وَلَا تَحْمِلْ عَلَیْنا إِصْراً کَما حَمَلْتَهُ عَلَی الَّذِینَ مِن قَبْلِنا رَبَّنا وَلَا تُحَمِّلْنا ما لَا طاقَهَ لَنا بِهِ وَاعْفُ عَنّا وَاغْفِرْ لَنا وَارْحَمْنا أَنتَ مَوْلَیانا فَانصُرْنا عَلَی الْقَوْمِ الْکافِرِینَ»؛(۱)

الم (بزرگ است خداوندی که این کتاب عظیم را، از حروف ساده الفبا به وجود آورده). آن کتاب با عظمتی است که شک در آن راه ندارد؛ و مایه هدایت پرهیزکاران است. (پرهیزکاران) کسانی هستند که به غیب [آنچه از حس پوشیده و پنهان است]ایمان می آورند؛ و نماز را برپا می دارند؛ و از تمام نعمت ها و مواهبی که به آنان روزی داده ایم، انفاق می کنند. و آنان که به آنچه بر تو نازل شده، و آنچه پیش از تو (بر پیامبران پیشین) نازل گردیده، ایمان می آورند؛ و به رستاخیز یقین دارند. هیچ معبودی نیست جز خداوند یگانه زنده، که قائم به ذات خویش است،

۱- ۳۳۸. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۱.

و موجودات دیگر، قائم به او هستند؛ هیچگاه خواب سبک و سنگینی او را فرا نمی گیرد؛ (و لحظه ای از تدبیر جهان هستی، غافل نمی ماند؛) آنچه در آسمان ها و آنچه در زمین است، از آن اوست؛ کیست که در نزد او، جز به فرمان او شفاعت کند؟! (بنابراین، شفاعت کنندگان، برای آن ها که شایسته شفاعتند، از مالکیت مطلقه او نمی کاهد.) آنچه را در پیش روی آن ها [بندگان] و پشت سرشان است می داند؛ (و گذشته و آینده، در پیشگاه علم او، یکسان است.) و کسی از علم او آگاه نمی گردد؛ جز به مقداری که او بخواهد. (اوست که به همه چیز آگاه است؛ و علم و دانش محدود دیگران، پرتوی از علم بی پایان و نامحدود اوست.) تخت (حکومت) او، آسمان ها و زمین را دربرگرفته؛ و نگاهداری آن دو [آسمان و زمین]، او را خسته نمی کند. بلندی مقام و عظمت، مخصوص اوست. در قبول دین، اکراهی نیست. (زیرا) راه درست از راه انحرافی، روشن شده است. بنابر این، کسی که به طاغوت [بت و شیطان، و هر موجود طغیانگر]کافر شود و به خدا ایمان آورد، به دستگیره محکمی چنگ زده است، که گسستن برای آن نیست. و خداوند، شنوا و داناست. خداوند، ولی و سرپرست کسانی است که ایمان آورده اند؛ آن ها را از ظلمت ها، به سوی نور بیرون می برد. (اما) کسانی که کافر

شدند، اولیای آن ها طاغوتها هستند؛ که آن ها را از نور، به سوی ظلمت ها بیرون می برند؛ آن ها اهل آتشند و همیشه در آن خواهند ماند. آنچه در آسمان ها و زمین است، از آنِ خداست. و (از این رو) اگر آنچه را در دل دارید، آشکار سازید یا پنهان، خداوند شما را بر طبق آن، محاسبه می کند.سپس هر کس را بخواهد (و شایستگی داشته باشد)، می بخشد؛ و هر کس را بخواهد (و مستحق باشد)، مجازات می کند. و خداوند به همه چیز قدرت دارد. پیامبر، به آنچه از سوی پروردگارش بر او نازل شده، ایمان آورده است. (و او، به تمام سخنان خود، کاملاً مؤمن می باشد.) و همه مؤمنان (نیز)، به خدا و فرشتگان او و کتابها و فرستادگانش، ایمان آورده اند؛ (و می گویند:) ما در میان هیچ یک از پیامبران او، فرق نمی گذاریم (و به همه ایمان داریم). و (مؤمنان) گفتند: «ما شنیدیم و اطاعت کردیم. پروردگارا! (انتظارِ) آمرزش تو را (داریم)؛ و بازگشت (ما) به سوی توست.» خداوند هیچ کس را، جز به اندازه تواناییش، تکلیف نمی کند. (انسان،) هر کار (نیکی) را انجام دهد، برای خود انجام داده؛ و هر کار (بدی) کند، به زیان خود کرده است. (مؤمنان می گویند:) پروردگارا! اگر ما فراموش یا خطا کردیم، ما را مؤاخذه مکن! پروردگارا! تکلیف سنگینی بر ما قرار مده، آن چنان که (به خاطر گناه و طغیان،) بر

ص:۱۵۶

کسانی که پیش از ما بودند، قرار دادی! پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را نداریم، بر ما مقرّر مدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را ببخش و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیّت کافران، پیروز گردان!

* * *

خواندن این سوره ها در مواقع مختلف

از شبانه روز توصیه شده است:

سوره حمد

جهت شفای هر درد و بیماری:

امام صادق علیه السلام فرمود: اگر سوره حمد را ۷۰ بار بر مرده ای بخوانند و جان به تنش برگردد، شگفت نباشد:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

* اَلحَمْدُ للَّهِ رَبِّ العالَمِینَ * الرَّحْمنِ الرَّحِیم مالِکِ یَوْمِ الدِّینِ * إِیّاکَ نَعْبُدُ وَإِیّاکَ نَسْتَعِینُ اِهْدِنَا الصِّراطَ المُسْتَقِیمَ * صِراطَ الَّذِینَ أَنْعَمْتَ عَلَیْهِمْ غَیْرِ المَغْضُوبِ عَلَیْهِمْ وَلَا الضّآلِّینَ *(۱)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است. (خداوندی که) بخشنده و بخشایشگر است (و رحمت عام و خاصش همگان را فرا گرفته). (خداوندی که) مالک روز جزا است. (پروردگارا!) تنها تو را می پرستیم؛ و تنها از تو یاری می جوییم. ما را به راه راست هدایت کن ... راه کسانی که آنان را مشمول نعمت خود ساختی؛ نه کسانی که بر آنان غضب کرده ای؛ و نه گمراهان.

* * *

ص:۱۵۸

۱- ۳۳۹. سوره تکاثر: ۱ – ۸.

سوره تکاثر

برای دفع وحشت قبر:

پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله فرمود: هر که وقت خواب سوره تکاثر را بخواند از فتنه قبر محفوظ بماند: (۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

أَلْه(۲)کُمُ التَّکاثُرُ * حَتّی زُرْتُمُ المَقابِرَ * کَلّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ * ثُمَّ کَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ * کَلّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الیَقِینَ * لَتَرَوُنَّ الجَحِیمَ * ثُمَّ لَتَرَوُنَّها عَیْنَ الیَقِینِ ثُمَّ لَتُسْئَلُنَّ یَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِیمِ(۳)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر افزون طلبی (و تفاخر) شما را به خود مشغول داشته (و از خدا غافل نموده) است. تا آنجا که به دیدار قبرها رفتید (و قبور مردگان خود را بر شمردید و به آن افتخار کردید)! چنین نیست که می پندارید، (آری) بزودی خواهید دانست! باز چنان نیست که شما می پندارید؛ بزودی خواهید دانست! چنان نیست که شما خیال می کنید؛ اگر شما علم الیقین (به آخرت) داشتید (افزون طلبی شما را از خدا غافل نمی کرد)! قطعاً شما جهنّم را خواهید دید! سپس (با ورود در آن) آن را به عین الیقین خواهید دید. سپس در آن روز (همه شما) از نعمت هایی که داشته اید بازپرسی خواهید شد!

* * *

ص:۱۵۹

۱- ۳۴۰. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۲.

۲- ۳۴۱. سوره قدر: ۱ - ۵.

۳- ۳۴۲. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۴۴.

سوره قدر

از امام صادق علیه السلام نقل شده است که برای محفوظ ماندن، یک کوزه تازه بگیر و در آن آب بریز و ۳۰ بار سوره قدر را بخوان، آن گاه از آن بخور و وضو بگیر: (۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم

إِنّا أَنْزَلْناهُ فِي لَيْلَهِ القَـدْرِ * وَما أَدْراكَ ما لَيْلَهُ القَـدْرِ * لَيْلَهُ القَـدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَـهْرٍ * تَنَزَّلُ المَلآئِكَهُ وَالرُّوحُ فِيها بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِ ّأَمْرٍ * سَلامٌ هِيَ حَتّى مَطْلَعِ الفَجْرِ(۲)

به نام خداونـد بخشـنده بخشایشـگر ما آن [قرآن] را در شب قـدر نازل کردیم! و تو چه می دانی شب قـدر چیست؟! شب قـدر بهتر از هزار ماه است! فرشـتگان و «روح» در آن شب به اذن پروردگارشان برای (تقـدیر) هر کاری نازل می شوند. شبی اسـت سرشار از سلامت (و برکت و رحمت) تا طلوع سپیده!

* * *

سوره توحید

پیـامبر اکرم صـلی الله علیه وآله فرمـود: هر که سوره توحیـد را هنگـام خوابیـدن ۱۰۰ بـار بخوانـد، گناه پنجاه ساله او آمرزیـده خواهد شد.(۳) و امام صادق علیه السلام فرمود: اگر در هنگام خروج از خانه ۱۰ بار بخواند در حفظ خدا باشد تا برگردد: (۴)

۱- ۳۴۳. اصول کافی، ج ۶، ص ۲۲۴.

۲- ۳۴۴. سوره توحید: ۱ - ۴.

۳- ۳۴۵. سوره کافرون: ۱ - ۶.

۴- ۳۴۶. سوره فلق: ۱ - ۵.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اَللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ(۱)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر، بگو: خداوند، یکتا و یگانه است؛ خداوندی است که همه نیازمندان قصد او می کنند؛ (هرگز) نزاد، و زاده نشد، و برای او هیچگاه شبیه و مانندی نبوده است!

* * *

سوره کافرون

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يا أَيُّهَا الكافِرُونَ * لا أَعْبُدُ ما تَعْبُدُونَ * وَلا أَنْتُمْ عابِدُونَ ما أَعْبُدُ وَلا أَنَا عابِدٌ ما عَبَدْتُمْ وَلا أَنْتُمْ عابِدُونَ ما أَعْبُدُ * لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ(۲)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر، بگو: ای کافران! آنچه را شما می پرستید من نمی پرستم! و نه شما آنچه را من می پرستم می پرستید، و نه من هرگز آنچه را شما پرستش کرده اید می پرستم، و نه شما آنچه را که من می پرستم پرستش می کنید؛ (حال که چنین است) آیین شما برای خودتان، و آیین من برای خودم!

* * *

۱- ۳۴۷. سوره ناس: ۱ تا ۶.

۲- ۳۴۸. سوره اعراف: ۱۳۸.

سوره فلق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِ ّالفَلَقِ * مِنْ شَرِّ ما خَلَقَ * وَمِنْ شَرِّ غاسِقٍ إِذا وَقَبَ * وَمِنْ شَرِّ النَّفّاثاتِ فِی العُقَدِ وَمِنْ شَرِّ حاسِدٍ إِذا حَسَدَ(۱)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر، بگو: پناه می برم به پروردگار سپیده صبح، از شرّ تمام آنچه آفریده است؛ و از شرّ هر موجود شرور هنگامی که شبانه وارد می شود؛ و از شرّ آن ها که با افسون در گره ها میدمند (و هر تصمیمی را سست می کنند)؛ و از شرّ هر حسودی هنگامی که حسد می ورزد!

* * *

سوره ناس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِ ّالنّاسِ مَلِکِ النّاسِ * إِلهِ النّاسِ * مِنْ شَرِّ الوَسْواسِ الخَنّاسِ * اَلَّذِی یُوَسْوِسُ فِی صُدُورِ النّاسِ * مِنَ الجِنَّهِ وَالنّاسِ(۲)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر، بگو: پناه می برم به پروردگار مردم، به مالک و حاکم مردم، به (خدا و) معبود مردم، از شرّ وسوسه گر پنهان کار، که در درون سینه انسان ها وسوسه می کند، خواه از جنّ باشد یا از انسان!

* * *

ص:۱۶۲

۱- ۳۴۹. سوره اعراف: ۱۴۳.

۲- ۳۵۰. سوره کهف: ۴۲.

درخواست های نابجا

اشاره

ص:۱۶۳

مقدمه

این که می گوینـد هر سـخن جایی و هر نکته مقامی دارد، کاملاً حساب شـده و حکیمانه است، خـدا به انسان فرموده دعا کن که هر چه از من بخواهی به تو خواهم داد؛ امّـا این خواسـتن و دعـا کردن بایـد به جـا و به موقع باشـد، دعـا و عمـل و عبادت، مخصوص دنیـا و تا موقعی است که مرگ فرا نرسـیده، یا بایـد چیزی از خـدا خواست که امکان داشـته باشـد، چیزی که محال است، قدرت به آن تعلق نمی گیرد؛ هر چند قدرت خدا باشد، مثل دیدن خدا با چشم سر:

می خواهیم خدا را ببینیم؟!

یکی از درخواست هـای نابجـای برخی این بود که فکر می کردنـد خـدا هم چیزی مثـل بت است؛ لـذا به حضـرت موسـی می گفتند یک خدای دیدنی برای ما معرفی کن:

«وَجاوَزْنـا بِبَنِی إِسْـرآئِیلَ الْبَحْرَ فَـأَتَوْا عَلی قَوْمٍ یَعْکُفُونَ عَلی أَصْـنامٍ لَهُمْ قالُوا یا مُوسَـی اجْعَلْ لَنا إِلهاً کَما لَهُمْ آلِهَهٌ قالَ إِنَّکُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ»؛(۱)

و بنی اسـرائیل را (سـالم) از دریـا عبـور دادیـم؛ (ناگـاه) در راه خـود به گروهی رسـیدند که اطراف بت هایشـان، بـا تواضـع و خضوع، گرد آمده بودند. (در این هنگام، بنی اسرائیل) به

ص:۱۶۴

۱- ۳۵۱. سوره انعام: ۲۷.

موسی گفتند: «تو هم برای ما معبودی قرار ده، همان گونه که آن ها معبودان (و خدایانی) دارند!» گفت: «شما جمعیّتی جاهل و نادان هستید!

* * *

خدا دیدنی نیست!

آری خدا را با چشم سر نمی توان دید، حتی برای موسی:

«وَلَمّا جآءَ مُوسی لِمِیقاتِنا وَکَلَّمَهُ رَبُّهُ قالَ رَبِّ أَرِنِی أَنْظُرْ إِلَیْکَ قالَ لَنْ تَرانِی وَلکِنِ انْظُرْ إِلَی الجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَکانَهُ فَسَوْفَ تَرانِی فَلَمّا تَجَلّی رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَکّاً وَخَرَّ مُوسی صَعِقاً فَلَمّا أَفاقَ قالَ سُبْحانَکَ تُبْتُ إِلَیْکَ وَأَنَا أَوَّلُ المُؤْمِنِینَ»؛(۱)

و هنگامی که موسی به میعادگاه ما آمد، و پروردگارش با او سخن گفت، عرض کرد: «پروردگارا! خودت را به من نشان ده، تا تو را ببینم!» گفت: «هرگز مرا نخواهی دید! ولی به کوه بنگر، اگر در جای خود ثابت ماند، مرا خواهی دید!» اما هنگامی که پروردگارش بر کوه جلوه کرد، آن را همسان خاک قرار داد؛ و موسی مدهوش به زمین افتاد. چون به هوش آمد، عرض کرد: «خداوندا! منزهی تو (از این که با چشم تو را ببینم)! من به سوی تو بازگشتم! و من نخستین مؤمنانم!»

* * *

۱- ۳۵۲. سوره احزاب: ۶۶.

ای کاش مشرک نبودم!

وقتی کار از کار بگذرد، ای کاش ای کاش گفتن فایده ندارد:

«وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلى ما أَنْفَقَ فِيها وَهِيَ خاوِيَةٌ عَلى عُرُوشِها وَيَقُولُ يالَيْتَنِى لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّى أَحَداً»؛(۱)

(به هر حال عذاب الهی فرا رسید،) و تمام میوه های آن نابود شد؛ و او بخاطر هزینه هایی که در آن صرف کرده بود، پیوسته دست های خود را به هم می مالید - در حالی که تمام باغ بر داربست هایش فرو ریخته بود- و می گفت: «ای کاش کسی را همتای پروردگارم قرار نداده بودم!»

* * *

ای کاش آیات الهی را تکذیب نمی کردیم!

پشیمانی هنگام دیدن عذاب و موقع مجازات، بی فایده است، باید همین امروز که ما را از عذاب و آتش می ترسانند، بترسیم، الان باید بیدار شویم، الان باید یقین داشته باشیم، که هر چه خدا و رسولانش می گویند راست است:

«وَلَوْ تَرى إِذْ وُقِفُوا عَلَى النّارِ فَقالُوا يا لَيْتَنا نُرَدُّ وَلا نُكَذِّبَ بِآياتِ رَبِّنا وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ»؛(۲)

کاش (حال آن ها را) هنگامی که در برابر آتش (دوزخ) ایستاده اند، ببینی! می گویند: ای کاش (بار دیگر، به دنیا) بازگردانده می شدیم، و آیات پروردگارمان را تکذیب نمی کردیم، و از مؤمنان می بودیم!

* * *

۱- ۳۵۳. سوره فرقان: ۲۷.

۲- ۳۵۴. سوره قصص: ۷۹.

ای کاش خدا و پیامبر را اطاعت می کردیم!

آری، کاش اطاعت می کردید! امّا چرا نکردید؟

«یَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِی النّارِ یَقُولُونَ یا لَیْتَنا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا»؛(۱)

در آن روز که صورت های آنان در آتش (دوزخ) دگرگون خواهد شد (از کار خویش پشیمان می شوند و) می گویند: «ای کاش خدا و پیامبر را اطاعت کرده بودیم!»

* * *

ای کاش با پیامبر بودم!

کسی که به راه و همراه و دنبال پیامبر نرود، دیگر هیچ راهی برایش نمی ماند:

«وَیَوْمَ یَعَضُّ الظّالِمُ عَلی یَدَیْهِ یَقُولُ یا لَیْتَنِی اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِیلًا»؛(۲)

و (به خاطر آور) روزی را که ستمکار دست خود را (از شدّت حسرت) به دندان می گزد و می گوید: «ای کاش با رسول (خدا) راهی برگزیده بودم!

* * *

ای کاش دنیای ما هم مثل قارون بود!

چه بدبخت آنان که در آرزوی بدان باشند:

«فَخَرَجَ عَلی قَوْمِهِ فِی زِینَتِهِ قالَ الَّذِینَ یُرِیدُونَ الحَیوةَ الدُّنْیا

۱- ۳۵۵. سوره بقره: ۲۰۰.

۲- ۳۵۶. البته مسئله رجعت نیز یکی از معتقدات شیعه است که بر اساس آن در آخر الزمان، عدّه ای از بهترین انسان ها و بدترین آنان به دنیا بر می گردند تا هر کدام سرانجام کار خود را ببینند.

یالَیْتَ لَنا مِثْلَ ماأُوتِیَ قارُونُ إِنَّهُ لَذُوحَظٍّ عَظِیمٍ»؛(۱)

(روزی قارون) با تمام زینت خود در برابر قومش ظاهر شد، آن ها که خواهان زندگی دنیا بودند گفتند: «ای کاش همانند آنچه به قارون داده شده است ما نیز داشتیم! به راستی که او بهره عظیمی دارد!»

* * *

ما فقط دنیا را می خواهیم!

و کسی که فقط دنبال دنیا باشد، آخرت چیزی ندارد:

«فَمِنَ النّاسِ مَنْ یَقُولُ رَبَّنا آتِنا فِی الدُّنْیا وَما لَهُ فِی الآخِرَهِ مِنْ خَلاقٍ»؛(۲)

بعضی از مردم می گویند: «خداوندا! به ما در دنیا، (نیکی) عطا کن!» ولی در آخرت، بهره ای ندارند.

* * *

ما را به دنیا برگردانید!

درخواست برگشت به دنیا بعد از مرگ، آنگونه که ظالمان و گناهکاران می خواهند، قابل پذیرش نیست: (۳)

۱ - «حَتّی إِذا جآءَ أَحَدَهُمُ المَوْتُ قالَ رَبِ ّارْجِعُونِ * لَعَلِّی أَعْمَلُ صالِحاً فِیما تَرَکْتُ کَلّا إِنَّها کَلِمَهٌ هُوَ قآئِلُها وَمِنْ وَرآئِهِم ب

۱- ۳۵۷. سوره مؤمنون: ۹۹ - ۱۰۰.

۲- ۳۵۸. سوره سجده: ۱۲.

۳- ۳۵۹. سوره بقره: ۱۶۷.

بِرْزَخٌ إِلی یَوْمِ یُبْعَثُونَ»؛(۱)

(آن ها همچنان به راه غلط خود ادامه می دهند) تا زمانی که مرگ یکی از آنان فرا رسد، می گوید: «پروردگار من! مرا بازگردانید! شاید در آنچه ترک کردم (و کوتاهی نمودم) عمل صالحی انجام دهم!» (ولی به او می گویند:) چنین نیست! این سخنی است که او به زبان می گوید (و اگر بازگردد، کارش همچون گذشته است)! و پشت سر آنان برزخی است تا روزی که برانگیخته شوند!

۲ – «وَلَوْ تَری إِذِ الْمُجْرِمُونَ ناکِسُوا رُؤُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ رَبَّنا أَبْصَرْنا وَسَمِعْنا فَارْجِعْنا نَعْمَلْ صالِحاً إِنّا مُوقِنُونَ»؛(۲)

و اگر ببینی مجرمان را هنگامی که در پیشگاه پروردگارشان سر به زیر افکنده، می گویند: «پروردگارا! آنچه وعده کرده بودی دیدیم و شنیدیم؛ ما را بازگردان تا کار شایسته ای انجام دهیم؛ ما (به قیامت) یقین داریم!»

۳ – «وَقالَ الَّذِینَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنا کَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ کَما تَبَرَّؤُوا مِنّا کَذلِکَ یُرِیهِمُ اللَّهُ أَعْمالَهُمْ حَسَراتٍ عَلَیْهِمْ وَما هُمْ بِخارِجِینَ مِنَ النّارِ»؛(۳)

ص:۱۶۹

۱- ۳۶۰. سوره شعراء: ۱۰۲.

۲- ۳۶۱. سوره فرقان: ۲۸.

۳- ۳۶۲. إِنَّ الشَّیْطانَ لِلْإِنسانِ عَدُوٌّ مُّبِینٌ)؛ سوره یوسف، آیه ۵ و چندین آیه دیگر.

و (در این هنگام) پیروان می گوینـد: «کاش بار دیگر به دنیا برمی گشتیم، تا از آن ها[پیشوایان گمراه]بیزاری جوییم، آن چنان که آنـان (امروز) از مـا بیزاری جسـتند! (آری،) خداونـد این چنین اعمـال آن هـا را به صورت حسـرت زایی به آنـان نشان می دهد؛ و هرگز از آتش (دوزخ) خارج نخواهند شد!

* * *

ای کاش به دنیا باز می گشتیم!

«فَلَوْ أَنَّ لَنا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ»؛(۱)

ای کاش بار دیگر (به دنیا) بازگردیم و از مؤمنان باشیم!»

* * *

ای کاش با فلانی دوست نمی شدم!

یکی از مهم ترین عوامل انحراف افراد، دوست و رفیق و راهنمای بد است:

«یا وَيْلَتى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلاناً خَلِيلًا»؛(۲)

ای وای بر من، کاش فلان (شخص گمراه) را دوست خود انتخاب نکرده بودم!

* * *

ای کاش میان من و شیطان فاصله بود!

به او گفته بودند شیطان دشمن توست، از او فاصله بگیر، ولی گوش نکرد: (۳)

۱- ۳۶۳. سوره زخرف: ۳۸.

۲- ۳۶۴. سوره احزاب: ۶۷.

۳- ۳۶۵. سوره فصلت: ۲۹.

«حَتّی إِذا جآءَنا قالَ یا لَیْتَ بَیْنِی وَبَیْنَکَ بُعْدَ المَشْرِقَیْنِ فَبِئْسَ القَرِینُ»؛(۱)

تا زمانی که (در قیامت) نزد ما حاضر شود می گوید: ای کاش میان من و تو فاصله مشرق و مغرب بود؛ چه بد همنشینی بودی!

* * *

تقصیر دیگران بود که ما را گمراه کردند!

خدا به همه عقل و چشم و گوش داده است، و هر کسی مسؤول کار خود است:

«وَقالُوا رَبَّنا إِنّاأَطَعْنا سادَتَنا وَکُبرآءَنا فَأَضَلُّونَا السَّبِیلَا»؛(۲)

و می گویند: «پروردگارا! ما از سران و بزرگان خود اطاعت کردیم و ما را گمراه ساختند!

* * *

چه کسی ما را گمراه کرد؟

«وَقالَ الَّذِینَ کَفَرُوا رَبَّنا أَرِنا الَّذَیْنِ أَضَلّانا مِنَ الجِنِ ّوَالإِنْسِ نَجْعَلْهُما تَحْتَ أَقْدامِنا لِیَکُونا مِنَ الأَسْفَلِینَ»؛(۳)

کافران گفتند: «پروردگارا! آن هایی که از جنّ و انس ما را گمراه کردند به ما نشان ده تا زیر پای خود نهیم (و لگد مالشان کنیم) تا از پست ترین مردم باشند!»

۱- ۳۶۶. سوره یونس: ۱۵.

۲- ۳۶۷. سوره طه: ۱۲۵ - ۱۲۶.

۳- ۳۶۸. سوره منافقون: ۱۰ - ۱۱.

آیا قرآن را تغییر نمی دهید؟!

قرار نیست همه کارها طبق میل شما باشد:

«وَإِذا تُتْلی عَلَیْهِمْ آیاتُنا بَیِّناتٍ قالَ الَّذِینَ لا یَرْجُونَ لِقآءَنَا ائْتِ بِقُرْآنٍ غَیْرِ هـذا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ ما یَکُونُ لِی أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقاءِ نَفْسِی إِنْ أَتَّبِعُ إِلّا ما یُوحی إِلَیَّ إِنِّی أَخافُ إِنْ عَصَیْتُ رَبِّی عَذابَ یَوْمٍ عَظِیمٍ»؛(۱)

و هنگامی که آیات روشن ما بر آن ها خوانده می شود، کسانی که ایمان به لقای ما (و روز رستاخیز) ندارند می گویند: «قرآنی غیر از این بیاور، یا آن را تبدیل کن! (و آیات نکوهش بتها را بردار)» بگو: «من حق ندارم که از پیش خود آن را تغییر دهم؛ فقط از چیزی که بر من وحی می شود، پیروی می کنم! من اگر پروردگارم را نافرمانی کنم، از مجازات روز بزرگ (قیامت) می ترسم!»

* * *

چرا کور و نابینا محشور شده ام؟!

کسی که این همه آیات و نشانه های خدا را نمی بیند واقعاً کور است:

«قالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِی أَعْمی وَقَدْ کُنْتُ بَصِیراً * قالَ کَذلِکَ أَتَتْکَ آیاتُنا فَنَسِیتَها وَکَذلِکَ الْیَوْمَ تُنْسی ؛(۲)

می گوید: «پروردگارا! چرا نابینا محشور م کردی؟! من که

۱- ۳۶۹. سوره ابراهیم: ۴۴.

۲- ۳۷۰. سوره فاطر: ۳۷.

بینا بودم!» می فرماید: «آن گونه که آیات من برای تو آمد، و تو آن ها را فراموش کردی؛ امروز نیز تو فراموش خواهی شد!»

* * *

آیا مرگ به تأخیر نمی افتد!

مرگ حتی برای لحظه ای هم تأخیر نمی افتد:

«وَأَنْفِقُوا مِنْ ما رَزَقْناکُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ یَأْتِیَ أَحَدَکُمُ المَوْتُ فَیَقُولَ رَبِ ّلَوْلا أَخَّرْتَنِی إِلی أَجَلٍ قَرِیبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَکُنْ مِنَ الصّالِحِینَ * وَلَنْ یُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْساً إِذا جآءَ أَجَلُها وَاللَّهُ خَبِیرٌ بِما تَعْمَلُونَ»؛(۱)

از آنچه به شما روزی داده ایم انفاق کنید، پیش از آن که مرگ یکی از شما فرا رسد و بگوید: «پروردگارا! چرا (مرگ) مرا مدت کمی به تأخیر نینداختی تا (در راه خدا) صدقه دهم و از صالحان باشم؟!» خداوند هرگز مرگ کسی را هنگامی که اجلش فرا رسد به تأخیر نمی اندازد، و خداوند به آنچه انجام می دهید آگاه است.

* * *

صبر کنید تا ایمان بیاوریم!

خیر، کسی منتظر شما نمی ماند:

«وَأَنْذِرِ النّاسَ یَوْمَ یَأْتِیهِمُ العَذابُ فَیَقُولُ الَّذِینَ ظَلَمُوا رَبَّنا

۱- ۳۷۱. سوره سبا: ۱۸ – ۱۹.

أَخِّرْنا إِلى أَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَکَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَ لَمْ تَکَونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ ما لَکَمْ مِنْ زَوالٍ»؛(۱)

و مردم را از روزی که عذاب الهی به سراغشان می آید، بترسان! آن روز که ظالمان می گویند: «پروردگارا! مدّت کوتاهی ما را مهلت ده، تا دعوت تو را بپذیریم و از پیامبران پیروی کنیم!» (امّا پاسخ می شنوند که:) مگر قبلاً سوگند یاد نکرده بودید که زوال و فنایی برای شما نیست؟!

* * *

صبر کنید تا جبران کنیم!

مجازات شما همان جبران و عکس العمل کارهایتان است:

«وَهُمْ یَصْطَرِخُونَ فِیها رَبَّنا أَخْرِجْنا نَعْمَلْ صالِحاً غَیْرَ الَّذِی کُنّا نَعْمَلُ أَوَ لَمْ نُعَمِّرْکُمْ ما یَتَذَکَّرُ فِیهِ مَنْ تَذَکَّرَ وَجآءَکُمُ النَّذِیرُ فَذُوقُوا فَما لِلظّالِمِینَ مِنْ نَصِیرٍ»؛(۲)

آن ها در دوزخ فریاد می زنند: «پروردگارا! ما را خارج کن تا عمل صالحی انجام دهیم غیر از آنچه انجام می دادیم!» (در پاسخ به آنان گفته می شود:) آیا شما را به اندازه ای که هر کس اهل تذکّر است در آن متذکّر می شود عمر ندادیم، و انذارکننده (الهی) به سراغ شما نیامد؟! اکنون بچشید که برای ظالمان هیچ یاوری نیست!

* * *

۱- ۳۷۲. سوره نساء: ۷۷.

۲- ۳۷۳. سوره نساء: ۷۳.

ای کاش شکرگزار بودیم!

زوال نعمت به دست خود شماست:

«وَجَعَلْنا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بارَكْنا فِيها قُرىً ظاهِرَةً وَقَدَّرْنا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيها لَيالِيَ وَأَيّاماً آمِنِينَ * فَقالُوا رَبَّنا باعِدْ بَيْنَ أَسْفارِنا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْناهُمْ أَحادِيثَ وَمَزَّقْناهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذلِكَ لَآياتٍ لِكُلِّ صَبّارٍ شَكُورٍ»؛(۱)

و میان آن ها و شهرهایی که برکت داده بودیم، آبادی های آشکاری قرار دادیم؛ و سفر در میان آن ها را بطور متناسب (با فاصله نزدیک) مقرّر داشتیم؛ (و به آنان گفتیم:) شبها و روزها در این آبادی ها با ایمنی (کامل) سفر کنید! ولی (این ناسپاس مردم) گفتند: «پروردگارا! میان سفرهای ما دوری بیفکن» (تا بینوایان نتوانند دوش به دوش اغنیا سفر کنند! و به این طریق) آن ها به خویشتن ستم کردند! و ما آنان را داستانهایی (برای عبرت دیگران) قرار دادیم و جمعیّتشان را متلاشی ساختیم؛ در این ماجرا، نشانه های عبرتی برای هر صابر شکرگزار است.

ای کاش بهانه نمی گرفتیم!به عدّه ای گفتند نماز بخوانید، زکات بدهید، گفتند: نشستن که فایده ندارد، باید کاری کرد، چرا جهاد و مبارزه

ص:۱۷۵

۱- ۳۷۴. سوره قصص: ۶۳.

نمی کنید؟ وقتی حکم جهاد آمد، گفتند: چرا زود آمد:

«أَلَمْ تَرَ إِلَی الَّذِینَ قِیلَ لَهُمْ کُفُّوا أَیْدِیَکُمْ وَأَقِیمُوا الصَّلوهَ وَآتُوا الزَّکوهَ فَلَمّا کُتِبَ عَلَیْهِمُ القِتالُ إِذا فَرِیقٌ مِنْهُمْ یَخْشَوْنَ النّاسَ کَخَشْیَهِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْیَهً وَقالُوا رَبَّنا لِمَ کَتَبْتَ عَلَیْنَا القِتالَ لَوْلا أَخَّرْتَنا إِلی أَجَلٍ قَرِیبٍ قُلْ مَتاعُ الدُّنْیا قَلِیلٌ وَالآخِرَهُ خَیْرٌ لِمَنِ اتَّقی وَلا تُظْلَمُونَ فَتِیلًا»؛(۱)

آیا ندیدی کسانی را که (در مکّه) به آن ها گفته شد: «فعلاً دست از جهاد بدارید! و نماز را برپا کنید! و زکات بپردازید!» (امّا آن ها از این دستور، ناراحت بودند)، ولی هنگامی که (در مدینه) فرمان جهاد به آن ها داده شد، جمعی از آنان، از مردم می ترسیدند، همان گونه که از خدا می ترسند، بلکه بیشتر! و گفتند: «پروردگارا! چرا جهاد را بر ما مقرّر داشتی؟! چرا این فرمان را تا زمان نزدیکی تأخیر نینداختی؟!» به آن ها بگو: «سرمایه زندگی دنیا، ناچیز است!و سرای آخرت، برای کسی که پرهیزگار باشد، بهتر است! و به اندازه رشته شکاف هسته خرمایی، به شما ستم نخواهد شد!

* * *

ای کاش با مجاهدان بودیم!

کسی که پیروزی و رستگاری را می خواهد، باید مجاهده کند

«وَلَئِنْ أَصابَکُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَیَقُولَنَّ کَأَنْ لَمْ تَکُنْ بَیْنَکُمْ وَبَیْنَهُ

۱- ۳۷۵. سوره نباء: ۴۰.

مَوَدَّةٌ يا لَيْتَنِى كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزاً عَظِيماً»؛(۱)

و اگر غنیمتی از جانب خدا به شما برسد، درست مثل این که هرگز میان شما و آن ها دوستی و مودّتی نبوده، می گویند: «ای کاش ما هم با آن ها بودیم، و به رستگاری (و پیروزیِ) بزرگی میرسیدیم!»

* * *

ای کاش گمراه نمی شدیم!

گمراه شده و گمراه کننده، همیشه یکدیگر را لعن می کنند و از هم بیزاری می جویند:

«قالَ الَّذِینَ حَقَّ عَلَیْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنا هؤُلاَّءِ الَّذِینَ أَغْوَیْنا أَغْوَیْناهُمْ کَما غَوَیْنا تَبَرَّأْنا إِلَیْکَ ما کانُوا إِیّانا یَعْبُدُونَ»؛(۲)

گروهی (از معبودان) که فرمان عذاب درباره آن ها مسلم شده است می گویند: «پروردگارا! ما این ها [عابدان را گمراه کردیم؛ (آری) ما آن ها را گمراه کردیم همان گونه که خودمان گمراه شدیم؛ ما از آنان به سوی تو بیزاری می جوییم؛ آنان در حقیقت ما را نمی پرستیدند (بلکه هوای نفس خود را پرستش می کردند)!»

* * *

ای کاش خاک بودم!

وقتی پرونده سیاه اعمال خود را می بینند، می گوید کاش همان خاک و گل بودم و اصلاً متولد و انسان نمی شدم:

۱- ۳۷۶. سوره انعام: ۳۱.

۲- ۳۷۷. سوره مؤمنون: ۱۰۶.

«إِنّا أَنْذَرْناكُمْ عَذاباً قَرِيباً يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ ما قَدَّمَتْ يَداهُ وَيَقُولُ الْكافِرُ يا لَيْتَنِى كُنْتُ تُراباً»؛(۱)

و ما شما را از عذاب نزدیکی بیم دادیم! این عذاب در روزی خواهد بود که انسان آنچه را از قبل با دستهای خود فرستاده می بیند، و کافر می گوید: «ای کاش خاک بودم (و گرفتار عذاب نمی شدم)!»

* * *

وای بر ما! چقدر کوتاهی کردیم!

واقعاً که هر لحظه کوتاهی از عمر، خسارت جبران ناپذیر دارد:

«قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقاءِ اللَّهِ حَتّى إِذا جاءَتْهُمُ السّاعَةُ بَغْتَةً قالُوا يا حَسْرَتَنا عَلى ما فَرَّطْنا فِيها وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزارَهُمْ عَلى ظُهُورِهِمْ أَلا ساءَ ما يَزِرُونَ»؛(۲)

آن ها که لقای پروردگار را تکذیب کردند، مسلماً زیان دیدند؛ (و این تکذیب، ادامه می یابد) تا هنگامی که ناگهان قیامت به سراغشان بیاید؛ می گویند: «ای افسوس بر ما که درباره آن، کوتاهی کردیم!» و آن ها (بار سنگین) گناهانشان را بر دوش می کشند؛ چه بد باری بر دوش خواهند داشت!

* * *

ما خیلی بدبخت بودیم!

آن گاه که جهنمی ها را به سوی آتش می برند، به آنان

۱- ۳۷۸. سوره اعراف: ۵۳.

۲- ۳۷۹. سوره صافات: ۳۱.

می گویند: چرا وقتی آیات ما را برای شما می خواندند تکذیب می کردید؟ می گویند:

«قالُوا رَبَّنا غَلَبَتْ عَلَیْنا شِقْوَتُنا وَکُنّا قَوْماً ضآلّینَ»؛(۱)

می گویند: «پروردگارا! بدبختی ما بر ما چیره شد، و ما قوم گمراهی بودیم!

* * *

پشیمانی چه سود؟!

وقتی سرمایه وجود خود را از دست دادند و مردند، دیگر هیچ ندارند و با هیچ، نمی توان سود کرد:

«هَلْ یَنْظُرُونَ إِلّا تَأْوِیلَهُ یَوْمَ یَأْتِی تَأْوِیلُهُ یَقُولُ الَّذِینَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جآءَتْ رُسُلُ رَبِّنا بِالحَقِ ّفَهَلْ لَنا مِنْ شُفَعآءَ فَیَشْفَعُوا لَنا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَیْرَ الَّذِی کُنّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ ما کانُوا یَفْتَرُونَ»؛(۲)

آیا آن ها جز انتظار تأویل آیات (و فرا رسیدن تهدیدهای الهی) دارند؟ آن روز که تأویل آن ها فرا رسد، (کار از کار گذشته، و پشیمانی سودی ندارد؛ و) کسانی که قبلًا آن را فراموش کرده بودند می گویند: «فرستادگان پروردگار ما، حق را آوردند؛ آیا (امروز) شفیعانی برای ما وجود دارند که برای ما شفاعت کنند؟ یا (به ما اجازه داده شود به دنیا) بازگردیم، و اعمالی غیر از آنچه انجام می دادیم، انجام دهیم؟!» (ولی) آن ها سرمایه وجود خود را از دست داده اند؛

ص:۱۷۹

۱- ۳۸۰. سوره غافر: ۱۱.

۲- ۳۸۱. سوره ص: ۱۶.

و معبودهایی را که به دروغ ساخته بودند، همگی از نظرشان: گم می شوند.(نه راه بازگشتی دارند، و نه شفیعانی!)

* * *

وعده الهی فرا رسید!

اکنون به یقین رسیدند که خبری هست و آنچه پیامبران خدا می گفتند راست بوده، ولی چه سود از این یقین!

«فَحَقَّ عَلَیْنا قَوْلُ رَبِّنا إِنّا لَذآئِقُونَ»؛(۱)

اکنون فرمان پروردگارمان بر همه ما مسلّم شده، و همگی از عذاب او می چشیم!

* * *

آیا راهی برای نجات از دوزخ هست؟

راه نجات از آتش از همین دنیا می گذرد که باید عمل خیر انجام داد:

«قالُوا رَبَّنا أَمَتَّنا اثْنَتَیْنِ وَأَحْیَیْتَنَا اثْنَتَیْنِ فَاعْتَرَفْنا بِذُنُوبِنا فَهَلْ إِلَی خُرُوجٍ مِنْ سَبِیلٍ»؛(۲)

آن ها می گویند: «پروردگارا! ما را دوبار میراندی و دوبار زنده کردی؛ اکنون به گناهان خود معترفیم؛ آیا راهی برای خارج شدن (از دوزخ) وجود دارد؟»

* * *

آیا واقعاً عذابی هست؟!

آن گاه که کافران آیات الهی را تکذیب می کردند و سپس به

۱- ۳۸۲. سوره مؤمنون: ۱۰۷ - ۱۰۸.

۲- ۳۸۳. سوره دخان: ۱۲.

عذاب تهدید می شدند، از روی تمسخر و انکار می گفتند اگر عذابی هست زودتر بر ما بفرست:

«وَقالُوا رَبَّنا عَجِّلْ لَنا قِطَّنا قَبْلَ یَوْمِ الْحِسابِ»؛(۱)

آن ها (از روی خیره سری) گفتند: «پروردگارا! بهره ما را از عذاب هر چه زودتر قبل از روز حساب به ما ده!»

* * *

ما را از جهنم نجات دهید!

اگر کسی هنگام عذاب بخواهد چانه بزند و پر حرفی کند که ما را نجات دهید، خدا به او می فرماید: گم شو! (اخسؤوا، عبارتی است که عرب برای دور کردن سگ می گوید):

«رَبَّنا أَخْرِجْنا مِنْها فَإِنْ عُدْنا فَإِنّا ظالِمُونَ قالَ اخْسَؤُوا فِیها وَلا تُکَلِّمُونِ»؛

پروردگارا! ما را از این (دوزخ) بیرون آر، اگر بار دیگر تکرار کردیم قطعاً ستمگریم (و مستحق عذاب)!» (خداوند) می گوید: «دور شوید در دوزخ، و با من سخن مگویید!

* * *

عذاب را از ما بردارید!

وقتی کافران و مشرکان عذاب را دیدند، تازه متوجه می شوند که آنچه قبلاً پیامبران گفته بودند، درست بوده؛ ولی حالا دیر شده:

۱- ۳۸۴. دَعْوَیاهُمْ فِیها سُبْحانَکَ اللَّهُمَّ وَتَحِیَّتُهُمْ فِیها سَلامٌ وَآخِرُ دَعْوَیاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ للَّهِ رَبِ ّالْعالَمِینَ)؛ سوره یونس، آیه ۱۰.

«رَبَّنَا اکْشِفْ عَنَّا العَذابَ إِنّا مُؤْمِنُونَ»؛(۱)

(می گویند:) پروردگارا! عذاب را از ما برطرف کن که ایمان می آوریم.

* * *

نفرین جهنمی ها بر یکدیگر

برخلاف بهشتی ها که با سلام و صلوات با هم ملاقات می کنند و بر یکدیگر درود و تحیت می فرستند، جهنمی ها همان طور که در دنیا بد اخلاق و بد زبان بودند، در آنجا نیز با فحش و نفرین به هم، روزگار می گذرانند:

«قالَ ادْخُلُوا فِی أُمَم قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِکُمْ مِنَ الجِن ِ وَالإِنْسِ فِی النّارِ کُلَّما دَخَلَتْ أُمَّهٌ لَعَنَتْ أُخْتَها حَتّی إِذَا ادّارَکُوا فِیها جَمِیعاً قالَتْ أُخْرهُمْ لِأُولاهُمْ رَبَّنا هؤُلآءِ أَضَلُّونا فَآتِهِمْ عَذاباً ضِعْفاً مِنَ النّارِ قالَ لِکُل ٍ ضِعْفٌ وَلکِنْ لا تَعْلَمُونَ»؛

ثـــــــــــــث @@@ئلاًلا ـــــــــــــــــــًف لاًلاًلا ـــــــــــــــــــًف لاًلاًئلاًلاًلاًلاًلا ـــــــــــــــــــــًض لاًلا ـــــــــــــــــــًض لاًلاًلاًلاًلاً يصلاًلاً يصلاًصلاًض ؟لاًض ؟لاًلاً ؟لاًلاً ؟لاًلاً ؟لاًلاً ؟لاًلاً ؟لاًلاً ؟ئ ؟ئ ؟ئ ؟ئصئصئصئلاًئلاًلاًلاًلاًلاًلاًلاًلاًصلاًئ (خداوند به آن ها) می گوید: «در صفّ گروه های مشابه خود از جنّ و انس در آتش وارد شوید!» هر زمان که گروهی وارد می شوند، گروه دیگر را لعن می کنند؛ تا همگی با ذلّت در آن قرار گیرند. (در این هنگام) گروه پیروان درباره پیشوایان خود می گویند: «خداوندا! این ها بودند که ما را گمراه

ص:۱۸۲

۱- ۳۸۵. سوره اعراف: ۳۸.

ساختند؛ پس کیفر آن ها را از آتش دو برابر کن! (کیفری برای گمراهی شان، و کیفری بخاطر گمراه ساختن ما.)» می فرماید: «برای هر کدام (از شما) عذاب مضاعف است؛ ولی نمی دانید! (چرا که پیروان اگر گرد پیشوایان گمراه را نگرفته بودند، قدرتی بر اغوای مردم نداشتند.)»

والحمدللّه ربّ العالمین

و صلی اللّه علی سیدنا محمّد

و آله الطاهرین

ص:۱۸۳

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِی الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹